SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

'Ya basta!/Artık Yeter!'
Berlin toplantısı dersleri

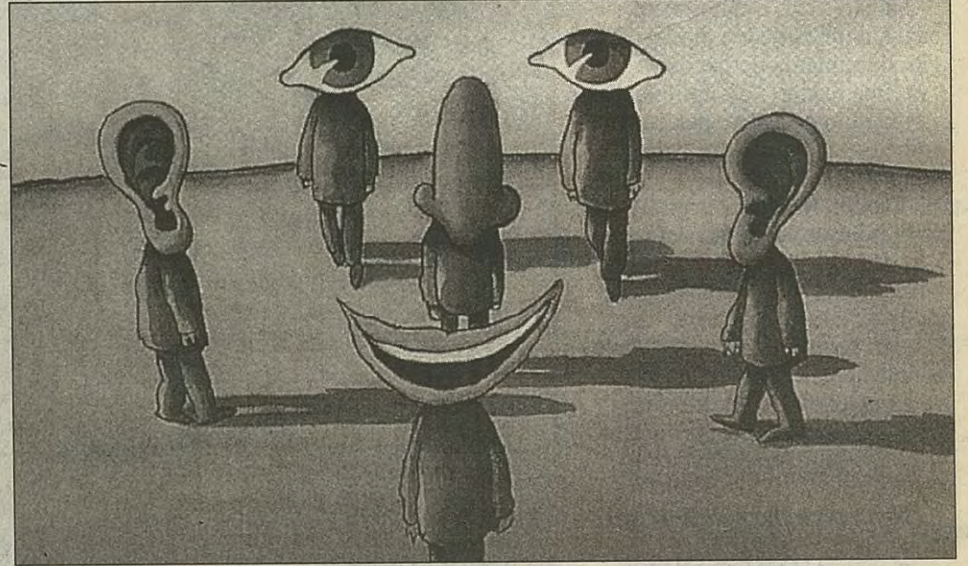
'Neo-liberalizme karşı insani bir toplum'u amaçlayanların Avrupa ön toplantısı EZLN'nin çağrısıyla Berlin'de yapıldı.

Temel Demirer'in izlenimleri ■ 8 ve 9. sayfalarda

DYP, ANAP, RP, CHP, DSP, MHP, BBP, TÜSİAD, MGK...

Onlarda!

ÖDP, HADEP, EP, SİP, KESK, DİSK, İHD, ÇHD, ÇGD..

Bizde?

Milli mutabakat!
Kurucu hükümet!
Ulusal seferberlik!
Savaş!
Darbe!

Blok?
Eylem birliği?
Güçbirliği?
Mücadele cephesi?
Muhalefet meclisleri?

Mustafa Cengiz, Maria Sarı, **Hatice Can,** Hacer Yıldırım, **Vakıf Çağın,** Taylan Tosun, **Tayfun Şen,** Baki Koşar.. *Bu sayıda yazdılar*

KESK Genel Başkanı Erdem:
'Fiili bir darbe süreci yaşanıyor'
■ 5. SAYFADA

O Cumartesi ne oldu?
'6 milyar dünyalı rezaleti gördü!'
■ 10 ve 11. SAYFALARDA

Castro Habitat'ı solladı
Habitat bitti; susss polis var...
■ 13. SAYFADA

Cezaevleri...
'Güzel olan hülasa edilemez'
■ 20. SAYFADA

● TARİH: 15 HAZİRAN 1996 ● SAYI: 70 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3

İşte tartışma: Darbecileri asalım mı?..

Eğer dergimizin tirajı yüzbinleri bulsaydı, biz bu tartışmayı açardık... Bir de 900'lü hat alır, asalım diyenlerle, asmayalım da "besleyelim" diyenleri saptardık...

SÖZ dergisinde çalışanların genel eğilimi, bir darbe girişimine yeltenenlerin tutuklanması ve ömür boyu hapse mahkum edilmesi yönünde. Yani bizimkiler "idam"a karşılar... Yapılan tartışma esnasında, darbecileri bastırmak için girişilecek operatif hareketlerin, istenmese de bazı kayıplara neden olacağı, bu gibi durumlarda darbecilerin "yaşama hakları" ile ilgili nazik ve duygulu görüşlere pek itibar edilmeyeceği gibi bazı "yan" konular da ele alındı.

Tam bu temelde bir görüş birliği oluşacakken, iki defa askeri darbeyle memleket zindanlarında kalmış bir arkadaş, gayet ciddi bir edayla hepimize "darbecileri bastırmak için yapılacak operatif hareketleri" hangi araç ve gereçlerle gerçekleştireceğimizi, bu konuda özel bir hazırlığımızın olup olmadığını soruverdi.

Ne yazık ki bu soruya olumlu bir yanıt veremedik...

Sonuç olarak hiçbirimizin elinde tank, havan topu, ağır makinalı tüfek, bombardıman uçağı ve benzeri etkin silahlar bir yana herhangi bir "çakı seti"nin bile olmadığı ortaya çıktı.

Böyle bir umutsuzluk içine düştüğümüz sırada, içimizden bir arkadaş, "durun" diye bağırdı, "11 Haziran tarihli Yeni Yüzyıl'da Ahmet Altan darbeyi önlemek için atılması gereken ilk adım hakkında güzel bir yazı yazmış..."

Yazıyı yüksek sesle okuduk;

"Darbe söylentileri ayyuka çıktı. Türkeş görüştüğü birilerinden 'uyarılar' getirdi, bu uyarılar gazetelerde yayınlandı.

Adı açıklanmayan bir general, 'kendi tavırlarının Refah'ın tavrına bağlı olduğunu' söyleyip, Refah'ın tavrını beğenmezlerse darbe yapacaklarını açık açık söyledi.

İnsanlar utandırıcı bir arsızlıkla darbenin gelip gelmeyeceğini yazılarında, konuşmalarında tartışmaya başladılar.

Ama 'ben darbeye karşıyım, buna izin vermem' diyen kimseye rastlayamıyoruz.

Sendikalar ayaklanmıyor, 'darbe olursa genel greve gideriz' demiyorlar.

Cumhurbaşkanı'ndan, Başbakan'dan, Bakanlar Kurulu'ndan, 'darbeyi düşüneni görevden alırım' diye bir açıklama gelmiyor.

Savcılar, birilerinden 'uyarılar' getirdiğini söyleyen Türkeş'e 'kim o birileri' diye sormuyorlar..."

Altan tüm meslek kurumlarını teker teker saydıktan sonra şu soruyu soruyor:

"'Darbe' sözünü duyan insanlar ayağa kalkmazlar, bir daha darbeye asla izin vermeyeceklerini söylemezlerse, bunu düşünmenin bile suç olduğunu,

Akın Birdal darbecileri korkuttu!

ANKARA- İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma

darbeyi aklından geçirenlere hatırlatmazlarsa, niye darbe tehlikesi *büyümesin?*"

Altan kendi tutumunu açıkça belirtiyor:

"Ben bu ülkede her ne sebepten olursa olsun darbe yapılmasına karşıyım.

Ya siz?..."

Bizim derginin çalışanları "biz de" diyorlar hep bir ağızdan...

Başka karşı çıkan var mı diye gazetelere yeniden bakıyoruz.

Var!

İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Akın Birdal... Ahmet Altan'ın yazısını yazdığı ve derin bir yeis içinde "darbeye karşı çıkan yok mu" diye sorduğu gün, 11 Haziran tarihli Hürriyet'te Akın Birdal "darbe çığırtkanlığı yapanlara 'gelsinler ve görsünler' yanıtının verilmesini istedi" haberi yer aldı...

Gazetenin 27. sayfasında, sol tarafta ve en dipte, küçük bir haberdi bu... Ama daha önemlisi, var olan krizi bilinçli olarak körüklemekle meşgul olan ve oldum olası askeri darbecileri eteklemeye teşne bu gazete, habere öyle bir başlık atmış ki, gören göz için bu başlık Hürriyet gazetesine egemen olanların 'darbecilik suçuna' bilerek, isteyerek katıldıklarını gösteren güzel bir kanıt haline gelmiş...

Gazete bir darbeci paşa küstahlığı içinde, kendinden çok emin, kararlı ve cesur bir edayla Akın Birdal'ı ti'ye almış... Başlık şöyle:

"Akın Birdal darbecileri korkuttu!.."

Akın Birdal elbette darbecileri korkutmadı... Akın Birdal darbecilere tüm halk güçlerinin, bırakalım halk güçlerini, kendilerine parlamenter demokrasi şampiyonu sıfatını yakıştıran herkesi, "darbe çığırtkanlarına" meydan okumaya çağırdı. Bu çağrı tüm medyaya olduğu gibi Hürriyet gazetesine de yapıldı...

Hürriyet'in bu çağrıya yanıtı ünlem işaretli bir dalgacı Mahmut Paşa eşekliğinden ibaret kaldı.

Böylece Hürriyet "darbecilerin korkutulamayacağını" ve bu gazetenin "darbecileri korkutmaya", yani onları böylesi bir şen'i eyleme girişmekten caydırmaya niyetli olmadığını en tipik yöntemle gözler önüne sermiş bulunuyor.

Demek ki, gelecekteki herhangi bir darbeyi önlemek için bugünden kolları sıvayacak olanlar, diğer önlemlerin ve hazırlıkların yanı sıra darbecilerin suç ortaklığına soyunan ve ülkeyi bir askeri darbe için psikolojik olarak hazırlamak görevini üstlenen medya hakkında da esaslı bir suç dosyasını şimdiden açmalı, en küçük kanıtları bile titizlikle derleyip toplamalıdırlar.

Muhtemel bir darbe önlenip, sorumluluri asılmaksızın tutuklandıktan sonra da, darbecilerle suç ortaklığı yapan hangi medya kuruluşu ise onun tüm mal varlığına, elbette devlet değil, fakat o kuruluşun darbeye karşı çıkan çalışanları el koymalıdır.

Peki ama basın özgürlüğü ne olacak?

Hadi canım siz de!...

Biz sosyalistlere sık sık hatırlatılan bir nakaratı zevkle yineleyelim:

"Özgürlükleri yok etme öz-

SÖZ'den

Yine zülfü yare dokunduk herhalde!

Toplatma, dağıtımın tekelleşmesi, yemek...

Geçen hafta çıkan 69. sayımızın kapağına 'Habitat'tan Kürtler geçti' diye yazarken doğrusu içimiz çok rahat değildi. Kürtlerle ilgili 'hassasiyet'i bildiğimiz için kapağa 'Kürt' sözcüğünü şu veya bu şekilde koyduğumuzda başımıza dert açmayı da göze almış oluyorduk. Nitekim tam da düşündüğümüz gibi oldu ve kapakta 'Kürt' sözcüğünü gören ilgililer 69. sayıyı daha bir dikkatli incelediler ve 20. sayfadaki Sezai Sarıoğlu'nun yazısı toplatma kararına gerekçe oldu. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı Yahya Erdoğmuş bu yazıyla "Halkın ırk ve bölge farklılığı ileri sürülerek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik edildiği" kanısına varmıştı. Toplatılmış olmak bir dert ise bunun gerekçesi daha da büyük bir dert; "halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmiş olmak" SÖZ gibi tam tersine halklar arasında barışı, dostluğu, kardeşliği savunan bir yayın için ne kadar haksız ve dayanaksız bir suçlama... Bu arada bu dördüncü toplatma kararı ve ilk ikisinden beraat etmiş bulunuyoruz. Diğer ikisinden de beraat edeceğimize inanıyoruz.

Dağıtımın tekelleşmesi

BBD ve Yaysat'ın birleşerek Biryay adı altında gerçek bir monopol oluşturduğu ve dağıtım şirketinin gazete ve dergilerden aldığı payı artıran yeni koşullar ileri sürdüğü biliniyor. Bu nedenle kapanan veya yayınına ara veren bazı dergiler var. Yeni sözleşmeye itiraz ederek mahkemelere başvuranlar da oluyor. Bu arada bazı okurlarımız telefon ederek SÖZ'ün durumunu soruyorlar. Şu anda bizim açımızdan ortaya çıkan olumsuzluklar bizi yeni bir karar vermek zorunda bırakmış değil. Biz her şeye karşın direnmeye, koşullarımızı zorlamaya devam edeceğiz. İleriki günlerin karşımıza ne tür yeni sorunlar çıkaracağını bilemeyiz, ama okurlarımızın desteğiyle her türlü sorunu aşmak için elimizden geleni yapacağız. SÖZ yayınına devam edecek, sorunlarını okurlarıyla paylaşarak yolunda yürüyecek...

Dayanışma yemeği yapıldı

Geçen haftalarda açtığımız mali kampanyanın bir parçası olarak düzenlediğimiz dayanışma yemeği 120 kadar okurumuz, dostumuzla geçen 7 Haziran'da İFMC lokalinde yapıldı. Lokal zaten bu kadar kişiyi alıyordu ve tümüyle doldu. Katılan herkese teşekkürlerimizi ve gösterdikleri bu dostluk ve dayanışmanın bize sadece maddi değil, manevi olarak da büyük bir güç ve moral verdiğini belirtmek istiyoruz.

Bu arada mali kampanya devam ediyor. Yurtdışındaki abonelerimize mektup yazdık ve bazı dostlarımız harekete geçtiler. Bağışlar, abonelerin erken yenilenmesi gibi adımlar atılmaya başladı. Hepsine teşekkür ediyoruz. SÖZ'ün bir yılını kapsayan iki cildin satışları da devam ediyor. Bütün bunlardan elde edilen gelir özellikle yaz aylarındaki ücret ödemeleri için kullanılmak üzere bloke ediliyor. Bu çağrımıza kulak veren ve bize destek olan herkese bir kez daha teşekkürlerimizi iletirken bizimle birlikte direnmeye ve mücadele etmeye devam edecek çok kişinin olduğunu bilmenin ferahlığını duyuyoruz...

Kızılırmak'ın önündeki barajı uçuralım...

Kulakları dimdik olup, pür dikkat kesilenlere daha da açık bir sözle kendimizi ihbar edelim de hem bizim içimiz soğusun, hem de onların istediği olsun...

Biz, bazı kimseler, birleşip bir "fesat" örgütü kurma kararı aldık. Örgütün eylem biçimi tek tip: Sabotaj... Hedef Kızılırmak'ın önündeki barajı havaya uçurmak..

Önce "sabotaj" hakkında birkaç söz... Bir rivayete göre, "sabotaj" sözcüğü, kapitalizmin ilk makinalaşma döneminden kalmadır... O dönemlerde her makina yüzlerce kol işçisinin kapı önüne atılmasına neden oluyor, işlerini yitirenler de makinaları en büyük düşmanları sayıyorlarmış. Açlık korkusuyla dehşete düşen işçiler, makinaları kırıp dökmenin tek çıkar yol olduğu sonucuna varmışlar. Peki makinaları nasıl tahrip etmişler? Aktarılanlara bakılırsa, makinaları dişlilerin arasına ayakkabılarını atarak kırıyorlarmış...

Bu nasıl ayakkabıymış böyle diyeceksiniz...

O zamanların proletaryası tahtadan oyulmuş ayakkabılar giyermiş. Bu ayakkabılara da "sabo" denirmiş...

İşte makinaları ayakkabıyla kırma eylemine de bu "sabo" sözcüğünden türetilen "sabotaj" denmiş...

Rivayete göre "sabotaj"ın etimolojik kökeni böyleymiş...

Gelgelelim Ana Britannica"da bir başka öyküsü var sözcüğün.

Okuyalım:

"Sözcüğün doğuşu, 1910'da Fransa'daki bir demiryolu grevi sırasında rayları yerinde tutan ahşap traversle- olayından kaynaklanır."

Her neyse... Bu "sabotaj" sözcüğünün tarihi ile ilgili daha fazla söze gerek yok... Gelelim bizim "sabotaj" eylemimize... Kızılırmak'ın önüne çekilen barajı havaya nasıl uçurabiliriz?

Bunu anlamak için "Kızılırmak barajı"nın ne olduğunu bilmemiz gerekiyor...

"Kızılırmak" elbette bir ırmak değil. Müzik grubu... Onları size tanıtmamıza gerek yok. Bizim trajımızdan kat ve kat fazla izleyiciyi bir tek konserlerinde topluyorlar...

İşte bu grubun önünde bir yasaklar duvarı yükseliyor. İki ay içinde hemen tüm konserleri yasaklanmış... Kırşehir, Malatya, Diyarbakır, Mersin, Balıkesir, Urfa, Gaziantep (iki kez), Adana (iki kez), Tarsus, Bolu ve İzmir konserlerine "izin" verilmemiş. Bu kentlerin izleyicileri ile grubun arasına işte bu yasak barajları dikilmiş. Bir de grubun solisti İlkay Akkaya bir yıl hapis ve yüz milyon lira da para cezasına çarptırılmış...

Kızılırmak grubunun kasetleri onbinlerle satılıyor. Bu ne demektir? Bu, yasak barajının ardında gitgide muazzam bir basınç yaratan kalabalıkların birikiyor olması demektir.

İşte bu da sabotaj eylemimizin en büyük hazırlığı oluyor...

Şimdi hepimiz birer kaset almalı ve yüksek volümlü kolonlarla büyük bir Kızılırmak yayınına başlamalıyız...

Sesin müthiş gücüne, ezginin, sanatın, estetiğin gücünün de katıldığını bir düşünün!

Rezonans yasak barajlarını yerle bir edecektir... Yaşasın müzikal sabo-

Çözümlerden çözüm beğenin, ya da 'kırk katır mı, kırk satır mı'?

'Milli mutabakat', 'ara rejim', 'kurucu hükümet', 'ulusal seferberlik'...

12 Haziran tarihli Milliyet'in Entellektüel Bakış bölümünde Yasemin Çongar ilginç bir konuğu ağırlıyor. Bu konuğun adı Paul Henze... Gazete çerçeve içinde Henze ile ilgili ayrıntılı bilgiler veriyor, bunların arasından biz, Henze'nin 1950'lerin sonu ve 1970'lerin ortalarında Türkiye'de görev yaptığını da öğreniyoruz. Bizim eklemek istediğimiz bilgi şu: Paul Henze, ABD Büyükelçilik görevlisi kisvesi altında, CIA'nın Türkiye İstasyon Şefliği'ni yapan bir ajandı.

Şimdi bu Paul Henze bize ilginç önerilerde bulunuyor:

"Bence" diyor Henze, "Türkiye, Suriye'ye karşı çok daha sert olmalı. Yapıcı bir diyalog yürütme çabası bugüne kadar hiçbir sonuç getirmedi."

Yasemin Çongar açık bir soru yöneltiyor:

"New York Times yazarı William Safire bir süre önce İsrail ile Türkiye'nin Suriye'ye karşı ortak askeri girişiminin gerekliliğinden söz etti. Sizce mantıklı mı?"

Henze açık soruya, coşkun bir açıklıkla yanıt veriyor:

"Bence çok iyi fikir."

Belli ki, Henze görevine devam ediyor.

Türkiye'de tüm politik sistem, ekonomik yapı, sosyal gelişme süreci ve kültürel-manevi yaşam keskin bir krizle sarsılırken ve bu krizi bir başka ve yapay krizle, yani düzen partileri arasında körüklenen, provoke edilen bir kavgayla çözmek gibi tehlikeli bir yöntem uygulanırken, (tıpkı petrol kuyularında çıkan yangını dinamitle söndürmek gibi) Henze'nin Türk-Suriye savaşını kışkırtan sözleri sanılandan da büyük bir önem taşıyor.

Olgulara bakalım...

Türkiye, mutad Deniz Kurdu tatbikatını, ilk kez Suriye açıklarına kadar yaymış bulunuyor.

11 Haziran tarihli Hürriyet'in haberi ise şöyle:

"Suriye, Türkiye sınırına yakın bölgelerde askeri faaliyetleri artırdı. Azez kasabasındaki askeri birliğe bir haftadan beri yoğun sevkiyat var. Helikopterlerin ve keşif uçaklarının konuşlandırıldığı birlikteki havaalanında da genişletme çalışmalarına başlandığı öğrenildi."

Die Welt gazetesi de yangına benzin döküyor:

"Gazeteye göre, 'devlet kontrolündeki Suriye basını Türkiye'yi Osmanlı yayılmacılığına geri dönmekle' suçlamaktadır."

Ve NATO'nun hazırladığı bir raporda şu görüşler yer alıyor: "NATO raporuna göre kitlesel imha silahları bulunduran ve NATO savunma alanına yönelik tehdit oluşturan ülkeler listesinde Suriye, İran, Irak ve Libya yer alıyor. NATO raporunda, kitle imha silahları açısından en fazla tehdit alan müttefikin Türkiye olduğu da gözler önüne seriliyor. Ve bu tehdide karşı alınacak çeşitli önlemler sıralanıyor." (Sabah, 13 Haziran).

Bütün bunlar olurken neredeyse geçiştirilen ilginç bir haber: "Yılmaz, DYP'li bakanlara bilgi vermeden, TBMM'den yurtdışına asker gönderme ve Türkiye'de yabancı asker bulundurma yetkisi istedi." Bilindiği gibi bu istek, Meclis'te yoğun tepki yüzünden gerçekleşmiyor.

Durum ürkütücüdür.

Türk-İsrail askeri antlaşmaları, Netanyahu'nun İsrail'de seçimleri kazanmasından sonra, büsbütün savaşı çağıran bir özellik kazanmış, Şam'da yapılan Zirve'de Suriye, Mısır ve Suudi Arabistan, Türkiye'nin Ürdün ve İsrail'le gerçekleştirdiği bloka karşı ittifak kurmuştur.

Hemen bir savaş eşiğinde olduğumuz söylenemese de, savaş tehlikesinin her geçen gün büyüdüğü çok açık.

Madalyonun diğer yüzü de şu: Militarist planları Amerikan çıkarları doğrultusunda gerçekleştirmek isteyenlerin kuvvetler ayrımını hemen hemen sıfıra indirecek denli güçlü bir hükümete ihtiyacı muttaktır ve dış tehlikelerin böylesine ortaya saçılması kamuoyunu böyle bir "milli mutabakat" hükümetine, ya da bir "ara rejim"e, nihayet Oktay Ekşi'nin "kurucu hükümet" ve Mümtaz Soysal'ın "milli seferberlik" dedikleri "çözümlere" razı etmenin de bir aracı olmaktadır.

RP'yi 'hapsedecek' bir hükümet formülü

Gerçekte ise bütün bu gürültü patırtı ve tehditkar "çözüm" önerileri, gittikçe ağırlaşan krizden halk karşıtı bir çıkışı tezgahlamak amacına bağlıdır. Krizden halk karşıtı çıkış, ekonomik alanda krizin yükünü büsbütün amansız bir şekilde çalışanların sırtına yüklemek, sendikaları iyice etkisizleştirmek, silahlanmayı hızlandırmak ve yayılmacı bir dış politik hat için her türlü hazırlığı yapmak, bu iki alandaki adımları ise "esnek, fakat otoriter" bir rejimle garanti altına almaktır.

Bugünkü aşamada böyle bir rejimin hükümeti Refah'ı da içine "hapsedecek" bir milli mutabakat hükümeti olabilir.

Bu söylenenleri geçtiğimiz hafta boyunca medyada konuşan, yazarların sözleriyle desteklemeye çalışalım.

Refah'a uygun görülen yazgı üstüne: Milliyet yazarı Taha Akyol şöyle yazıyor: "RP'yi, Erbakan'ı tutmak zordur. Sayın Erbakan'ı çek edebilmek (denetlemek) için, RP'li hükümette kuvvetli bir pragmatik ağırlık lazımdır. Bunun için tek başına ANAP da, DYP de yetmez. RP'li hükümet ANAP ve DYP ile birlikte, hatta mümkünse CHP'yi de alarak kurulmalı..."

Amerikan The Economist'in ise "Türkiye İncelemesi"nde şöyle deniyor: "Merkez sağdaki bazı siyasetçiler, Refah'ı evcilleştirmenin en iyi yolunun, onu koalisyona getirmek olduğu görüşünde... Hükümete gelmenin (...) parti içindeki pragmatistlerle, köktendinciler arasındaki ayırımla yüzleşmesini zorunlu kılacağını belirtiyorlar..."

"Tehlikeli bir olasılık..."

Refah Partisi çatısı altında islami fundamentalizmin yakın bir gelecekte büyüdüğünü ve Türkiye'nin dış politika ekseninde keskin bir kırılmanın gerçekleştiğini, Ortadoğu'da bir Türk-İran-Suriye ve Şiilerin Saddam'ı alaşağı ederek egemenliği ele aldığı Irak ve Mısır-Suudi Arabistan mihverinin oluştuğunu düşünelim... Bu, bölgede nitel bakımdan büyük bir denge değişimi anlamına gelir ve Körfez şeyhliklerinin düşmesine, nihayet tüm bölge petrolünün söz konusu mihverin eline geçmesine neden olurdu.

Böyle bir olasılık İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana bölgede yürütülen petrol savaşında ABD'nin davayı kaybetmesi anlamına gelirdi.

Stratejik kuvvet dengelerini ilgilendiren her olasılığın, çok önceden keşfedilmesi ve gereken önlemlerin alınması büyük emperyalist devletleri, büyük emperyalist devletler yapan en temel özelliktir.

Türkiye'de olayların bugünkü gelişmesinde işte bu emperyalist öngörüler ve bunlara uygun önlem alma zorunlulukları sanılandan da büyük bir rol oynamaktadır.

Ortadoğu'daki emperyalist planlar, bu planlarda özel çıkarı olan Türk yayılmacı, hegemonyacı sermaye çevrelerinin siyasal yönelimleri, Türkiye'nin az sonra hiperenflasyonla derinleşecek olan ekonomik kriziyle birleşmiştir. Bu çerçevede süregiden kirli savaş büyük kentleri barut fıçısına çevirmiştir.

Önümüzde duran bu tabloda Refah da içinde tüm düzen partileri kendilerine özgü "emperyalist" hülyalara kapılmışlar, farklı büyük emperyalist merkezlerin desteğini elde etme yarışına kapılmışlardır.

Şu örnek ilginçtir: "DYP Genel Başkan Yardımısı İsmail Karakuyu 'ürettikleri teneke ürünlerle toplumu sömüren Koç Holding'in Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesine karşı çıktığını ve bu nedenle de Tansu Çiller'e karşı perde arkası tezgahlar kurduğunu' açıklamıştır. (Sabah, 13 Haziran)

Bu haberin hemen arkasından Kanal D, Özdemir Sabancı'nın öldürüldüğü salonda bir polisin parmak izinin bulunduğunu bildirmiştir.

İçte ve dışta kıran kırana bir hegemonya kavgasının anaforu tüm ülkeyi dibe doğru çekiyor.

Burada DSP'nin siyasal çizgisi hakkında birkaç söz etmek gereklidir.

Mümtaz Soysal'ın 'ulusal seferberliği'

Mümtaz Soysal 11 Haziran tarihli Hürriyet'teki yazısında "erken seçimin çözüm olmayacağını", "en az üç, dört yıla yayılması gereken adımlar"a ihtiyaç olduğunu belirttikten sonra şunları yazıyor:

"Tabii böyle bir programın kapsamı ve ağırlığı bakımından tam bir 'ulusal seferberlik' niteliğini taşıması gerekecektir.

Hatta 'seferberlik' sözünün çağrıştırabileceği 'askeri' boyut açısından bile şunu eklemek gerekir ki, iç ve dış sorunların kendisine yüklediği askeri gereklerin de altından böyle bir program olmaksızın kalkamaz. Ülkenin, ulusun ve devletin ayakta kalıp kalmamasıyla ilişkili bir seferberlik söz konusudur."

Burada sözü edilen "askeri gerekler" Türk dış politikasına çoktan beri sinen hegemonyacı, militarist çizginin ta kendisi olmaktadır. Soysal, böyle bir yayılmacı siyasetin askeri gereklerinin karşılanması için "ulusal seferberlik" programına ihtiyaç olduğunu söylerken, RP'den de, MHP'den de, öteki partilerden de ileri gitmiş bulunuyor.

Peki bu çizgiyi hayata geçirmenin siyasal önkoşulu nedir?

Onu da son derece açık bir şekilde yazıyor Soysal:

"Bir seçim hükümeti, ister istemez kuruluşundan birkaç ay sonra kendisini büyük ekonomik bunalımın içinde bulacak ve onunla baş edemeden seçimle karşı karşıya kalacaktır. Bu nedenle, kimse durup dururken bu nitelikte bir hükümetin başında ya da içinde olmak istemez. Böyle bir şey ancak seferberlik programını uygulamaya elverişli üç-dört yıllık bir perspektif varsa kabul edilebilir.

Hem böyle bir pespektif olmalıdır, hem de seferberliğin sürekliliğini güvence altına alacak ETKİLİ ve SÖZ DİNLETİR BİR DESTEK... BÜTÜN SEFERBERLİKLERDE OLDUĞU GİBİ..."

Ne anlıyorsunuz bu satırlardan?.. Bir zamanların aydın, zeki ve "solcu" Soysal'ının sözleri size neleri çağrıştırıyor?... "Bütün seferberliklerde" hangi "etkili" ve hangi "söz dinletir" güç sivil hükümetin "destekçisi" olabilir?

DSP'de ordu desteğinde hükmetme eğilimi açık ve seçiktir.

Gerçekte ise, henüz ortada böyle bir "ulusal seferberlik" programını uygulayacak üç-dört yıllık bir "sivil" milli mutabakat hükümeti yoksa da, o kurulduğunda ona "destek" olacak "etkili" ve "söz dinletir" kuvvet işbaşındadır.

MGK'nin gündelik yaşama müdahaleleri

Haber ilk bakışta kulağa tuhaf, akla ise aykırı geliyor. "Milli Güvenlik Kurulu, bayrak yasasını değiştirmek için çalışma başlattı. MGK Genel Sekreterliği'nin yürüttüğü proje için Başbakan Mesut Yılmaz onay verdi."

Sonra:

"Enerji sorununa MGK el koydu." "Süleyman Demirel'in talimatı üzerine harekete geçen MGK Genel Sekreteri enerji sorununun nasıl aşılacağına ilişkin önerileri kapsayan dosya hazırlamaya başladı."

Bu haberler, Milli Güvenlik Kurulu'nun daha şimdiden kendi görev alanı dışında kalan "günlük" işlere ve hükümet işlerine el attığını parlak biçimde kanıtlıyor.

Şimdi sıra krizi biraz daha körükleyerek kafası gözü yarılmış düzen partilerini hizaya getirmek ve onları bir yumak halinde birleştirip, "etkili" ve "söz dinletir" bir destekle halk karşıtı, militarist, şövenist serüvenlere doğru pupa yelken bir rotaya oturtmaya gelmiştir.

Sosyalizm biricik umuttur.

Haydi biz ÖDP'yi övmeyelim, sözü Milliyet köşe yazarı ve Genel Yayın Yönetmeni Derya Sazak'a bırakalım:

"Özgürlük ve Dayanışma Partisi genel seçimlere hazırlanıyor. (...) Ufuk Uras ve parti yöneticileri hedeflerini çok gerçekçi verilere dayandırdıkları için erken seçime gidilmesi halinde oluşturacakları potansiyeli doğru yorumluyorlar."

Ve Sazak bir de şunları ekliyor yazısına: "KONDA'nın 2 Haziran seçim sonuçlarını Türkiye geneline yayan analizi, ÖDP'nin oylarını yüzde 4'e yükseltiyor..."

Yüzde 4'le bu gidişi durdurmanın mümkün olmadığını biz de biliyoruz bilmesine... Ama bir başlangıç için iyi bir şeydir bu...

İyi bir başlangıç Türkiye'de sosyalizme doğru bir büyük döneme alma umudu demektir aynı zamanda...

Birlikte muhalefet 'sokak kavgası'nı kazanabilir

Vehbi ERSAN

Cunta sonrası 1 Mayıs'ların doruğu olan '96 1 Mayıs'ı toplumsal mücadele açısından yeni bir aşamanın başlangıcı oldu. Kendisini bir türlü reforme edemeyen rejim, zaman zaman geri çekildiği toplumsal muhalefet karşısında yeniden saldırı pozisyonuna geçti. Her saldırı aşaması bir öncekinden daha ağırlaştırılarak sürdürülüyor, mevcut anti-demokratik yasalar ek maddelerle veya yeni yasalarla pekiştiriliyor. Rejim, sadece baskı-şiddet üretme yeteneğine sahip olduğunu gösteriyor.

1 Mayıs günü ve ertesinde, medyanın desteğiyle iktidarın takındığı tutum, bu saldırı dalgasının nasıl ve ne şekilde uygulanacağının açık ipuçlarını vermişti.

İşçilerin, emekçilerin, öğrencilerin, Kürtlerin; barış, hak ve özgürlük istemlerini sokaklarda giderek daha yaygın dile getiriyor olmaları, kriz içindeki rejimin daha fazla tahammül edebileceği bir şey değildi. Metin Göktepe'nin katledilmesinin ardından toplumsal muhalefet karşısında geri çekilmek zorunda kalan rejim öncelikle iki şeyi amaçladı: Kitlelerin sokağa çıkmasını önlemek, gösteri ve yürüyüşleri engellemek... Ve sosyalist solu ikiye bölmek, birbirine karşı kullanarak kitle mücadelesini dağıtmak...

1 Mayıs günü yaşanan olayları, "İşte bu gösteriler aslında yasadışı örgütlerin güç gösterisi yaptıkları, kırıp döktükleri eylemlerdir, bundan sonra bu örgütlerin böyle şeyler yapmasına izin vermeyeceğiz" demagojisinin bir aracı olarak kullanıldı. Bundan sonra iktidar, "bu yasadışı örgütlere" ve "yasadışı gösterilere" izin vermeyecekti. Bu açıklamalar, aslında kazanılmış olan kitlesel basın açıklamaları, gösteri ve yürüyüş haklarının ortadan kaldırılması anlamına geliyordu. Ve hemen uygulamaya geçildi: 1 Mayıs sonrası hemen bütün kitle gösterileri engellendi, göstericiler gözaltına alındı. 1.5 aydır polis, işçilerin, memurların, öğrencilerin, tutuklu yakınlarının kitle gösterilerine göz açtırmıyor; büyük bir şiddet kullanarak dağıtıyor.

Son iki örnek, 7 Haziran Cuma günü İHD, ÇHD üyeleri, tutuklu yakınları ve sendikacıların, cezaevlerinde açlık grevinde bulunan tutukluları desteklemek ve baskıları protesto etmek amacıyla yapmak istedikleri basın açıklamaları ve telgraf çekme eylemleriyle, 8 Haziran Cumartesi günü KESK'in Galatasaray'daki kitlesel oturma eylemiydi. Her ikisi de şiddet kullanılarak, kitlesel gözaltılarla önlendi. İktidar sokakları muhalefete kapatmakta kararlı. Özellikle KESK'in eyleminde takındığı tutum toplumsal muhalefetle iktidarın "sokak kavgası"nın ne denli kritik bir aşamada olduğunu gösterdi.

Acil birlikte muhalefet

Hükümet kriziyle yarattıkları sorumsuz bir "ara rejim"de egemen sınıflar, işçi ve emekçileri geri mevzilere itmek, cezaevleri politikasından Kürt sorununa, özelleştirmeden zamlara kadar her şeyi yedirmek istiyorlar. İktidarla toplumsal muhalefet arasında süren "sokak kavgası", bu açıdan büyük önem taşıyor. Toplumsal muhalefet en azından iktidarın gösterdiği kararlılığı göstermek, sokak kavgasını kazanmak zorunda. Bunun yolu ise birlikte yapılacak kitlesel eylemlerden geçiyor.

KESK'in 8 Haziran eylemi, iktidarla toplumsal muhalefet arasındaki bu kavgada önemli bir kavşak noktasıydı. Sol, sosyalist partiler, kimileri KESK'i eleştiriyor olsa da, bu durumun farkındaydılar ve eylemde yer aldılar. HADEP, ÖDP, EP, SİP bu eylemdeydi. Ancak bazı sendikalar dışında konfederasyonlar eyleme destek vermediler.

Eylemde yer alan bu dört parti ve kitle örgütleri KESK'in eylemi sonrasında "sivil" veya "gizli" bir sıkıyönetimle karşı karşıya bulunulduğu saptamasını yaptılar. EP, "emekçileri ve demokrasi güçlerini mücadele içinde birliğe" çağırdı. ÖDP ve HADEP'in birlik konusundaki görüşleri de ortadaydı.

1 Mayıs sonrasında sol, sosyalist güçler, kitle örgütleri yeni bir saldırı dalgasının geldiğini ve buna karşı ortak bir tutum alınması gerektiğini saptamışlardı.

Şu anda iktidarın başlattığı sokak kavgası, birlikte hareket etmek için bulunmaz bir ortak zemin yaratıyor. Dağınık güçlerin yüzlerle vereceği kavga yerine birleşik güçlerin binlerle, onbinlerle vereceği kavga, sokağın kazanılmasını kolaylaştıracaktır. Bu kavga, ancak planlı ve daha yığınsal eylemlerle kazanılabilir.

Birlikte mücadele etme isteği ve eğilimi KESK eyleminde ve yerel düzeyde kurulan ortak platformlarda açıkça görülebiliyor. Toplumsal muhalefet güçleri, ortak platform ve eylemi yaratmak için oldukça elverişli koşulları yakalamış bulunuyorlar. Cezaevlerindeki açlık grevi, ölüm oruçlarının desteklenmesi ve gösteri-yürüyüş hakkının savunulması; iç içe geçmiş bu iki mücadele tüm demokrasi güçlerini bir araya getirmek için uygun zemini oluşturuyor.

Ortak platform ihtiyacı

ÖDP 1 Mayıs'tan sonra HADEP, EP, DBP, DİSK, TMMOB, İHD, ÇHD vb. gibi birçok parti, kitle örgütü ve kurumlarla görüşmeler yaptı. İktidardan gelecek saldırı dalgasına karşı demokrasi güçlerinin birlikte neler yapabileceğini ortak bir toplantı düzenleyerek tartışılmasını önerdi. Herkes bu doğrultuda eğilim gösterdi ve olumlu yanıtlar verdi. ÖDP'nin bu çabası ortak bir platformun yaratılması için bir imkan olabilirdi. Ancak bundan sonra gelmesi gereken adımlar atılamadı; bu girişim hızla gelişen olayların gerisinde kaldı. ÖDP'liler, bu girişimlerini sürdüreceklerini söylerlerken diğer parti ve kitle örgütleri merkezi düzeyde ortak platformlar yaratmak için iradi bir çaba içinde değiller. Şimdi ÖDP'liler önümüzdeki günlerde yapacakları Merkez Yürütme Kurulu ve Parti Meclisi toplantılarında, bu konu üzerinde tartışmayı ve öneriler paketiyle partilere ve demokrasi güçlerine gitmeyi tasarlıyorlar.

Yerel düzeylerde ise HADEP, EP, ÖDP, SİP, DBP arasında platformlar kuruluyor; ortak eylemler gerçekleştiriliyor.

Eğer bugün toplumsal muhalefet güçleri arasında merkezi düzeyde sürekli teması sağlayan ortak bir platform bulunmuş olsaydı, cezaevleri sorunu ve iktidarın sokak hakkını gasp etme çabasına karşı planlı ve kitlesel karşı koymak çok daha kolaylaşmış olurdu. Siyasal konjonktür hızla ilerliyor, iktidarın saldırıları ve buna karşı toplumdan gelen, şu anda dağınık durumdaki tepkiler bir şekilde sürüyor. Sosyalistler, ancak bu hıza uygun bir politika üretebildikleri oranda gelişmelere müdahale edebileceklerdir.

Darbesiz 'darbe'...

Seyfi ÖNGİDER

Son zamanlarda darbe tartışmaları yoğunlaşır, 'olur mu, olmaz mı' diye fikirler ileri sürülürken, aslında Türkiye'nin bir tür '12 Mart dönemi'nin içine girmiş olduğunu söylemek mümkün. Ya da hemen eşiğinde duruyor. Ancak tarih bir 'tekerrürden ibaret' olmadığı için, bu 'yeni 12 Mart' günün koşullarına uygun bir tarzda şekilleniyor.

Neydi 12 Mart? Ordu tarafından verilen bir muhtıra ile parlamento bir kenara itilmiş ve 'partilerüstü' bir hükümet oluşturularak yarı-askeri bir diktatörlük kurulmuştu. Siyasal sistemi yeniden örgütlemeye yönelen bu 'ara rejim' iki yıl kadar sürdü. 1973'teki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ordunun adayı Orgeneral Faruk Gürler, CHP ve AP'nin ittifakıyla 'morgeneral' yapılıp, seçilemedi ve bu yarı-askeri diktatörlük de geri çekildi. Ancak sivillerle askerlerin üzerinde anlaştıkları çeşitli anayasal değişikliklerin zaten gerçekleştirilmiş olduğunu unutmamak gerekir. Yani denebilir ki, siviller askerlerin istediklerini yaptılar ve sonra 'hadi artık kışlanıza dönün' diye anlaşma/uzlaşma sağladılar.

Askerler açısından 1960'lı yılların ikinci yarısında 12 Mart muhtırasını veren Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç'ın sözleriyle "toplumsal gelişme ekonomik gelişmenin önüne geçmişti" ya da Başbakan Nihat Erim'in sözleriyle "61 Anayasası lüks"tü. Dolayısıyla bu ülkenin tarihinde görüp görebildiği "en demokratik dönem" olan 1965-71 döneminin hemen bütün kazanımları ve demokratik mevzileri süngü zoruyla sökülüp atıldı. Devrimci örgütlenmeler, işçi hareketi ve bu arada islamcı hareket baskı altına alınarak tasfiye edilmeye çalışıldı.

O günden bugüne köprülerin altından çok sular aktı! 1974-80 arası dönem de 1965-71 dönemi kadar olmasa da, kitlesel bir anti-faşist mücadelenin açtığı kanallar ve yarattığı koşullarla belirli demokratik unsurlar taşıyordu.

> Kürtler de, islamcılar da 12 Mart gibi yarı-askeri rejimler veya 12 Eylül gibi askeri rejimlerle dağıtılma, etkisizleştirilme eşiğini çoktan aştı.

12 Mart'ın başlattığı ve kısmen gerçekleştirdiği 'rejim operasyonunu' 12 Eylül cuntası en ileri noktalarına ya da mantıksal sonuçlarına vardırdı. Ve böylece ortaya çıkan siyasal rejimin yasalarından çok yasaklarından söz edilirken, 'demokrasi' adına, geçmiş dönemlerin mücadeleleriyle kazanılmış ne varsa hemen tümünün ortadan kaldırıldığı despotik veya 'otoriter' bir siyasal yapıya ulaşıldı. Özellikle 1984 sonrasında giderek tırmanan 'düşük yoğunluklu savaş' koşulları 12 Eylül'ün ürettiği rejimin despotik ve militarist yapısını daha da pekiştirdi.

Dolayısıyla bugün 12 Mart generallerinin verdiği muhtırayla istedikleri rejimden daha anti-demokratik, daha militarist bir yapı varken eski tarzda bir 12 Mart üzerinden darbe tartışması yapmak ve tarihin bu şekilde 'tekerrür etmesini' beklemek mümkün değildir. Ne 25 yıl öncesinin parlamentosu, ne siyasi partileri, ne de sivil politikacıları ve askerleri var.

Bu ulusal koşulların yanı sıra uluslararası koşullar da tümüyle ve köklü bir şekilde değişmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla sadece 12 Mart benzeri bir darbe değil, 12 Eylül benzeri bir darbe açısından da koşullar uygunsuzdur. Askerlerle siviller arasındaki ilişkiler ne 12 Mart öncesi gibidir, ne de 12 Eylül öncesi gibi... Hemen tümüyle iç içe geçmiş, birbirlerini anlayan, işbirliği yapan bir asker-sivil koalisyonu ülkeyi yönetmektedir. Örneğin bir yandan hükümet krizinden söz edilirken diğer yandan da Cumhuriyet tarihinin en önemli anlaşmalarından biri olan Türkiye-İsrail askeri işbirliği anlaşması yapılabiliyor. Bırakalım kamuoyunu, sivil toplum örgütlerini, ne parlamentoya bilgi veriliyor, ne siyasi parti liderlerine, hatta ne de bazı bakanlara... Ortadoğu'daki güç dengelerini ve gelişmeleri derinden etkileyecek böylesi bir anlaşmanın bu kadar kolayca veya pervasızca yapılabilmesi siyasi rejimin niteliğini ve özellikle de temsili mekanizmaların işlevsizliğini yeterince açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bütün bu hengame içinde esas sorun RP'de ifadesini bulan islamcı hareketin iktidardan uzak tutulması, geriletilmesi, hatta mümkünse parçalanmasıdır. Ya da diğer partiler gibi sistemin bir parçası haline getirilmesidir. Ülke içindeki koşullardan çok uluslararası koşullar ve ilişkiler, örneğin bir Türkiye-İsrail anlaşmasına karşı çıkan, İran'la ve Suriye ile yakın ilişkiler kuracak bir RP iktidarına izin vermemektedir.

12 Mart ve 12 Eylül dönemlerinde devrimci hareketle birlikte gerek Kürt hareketi, gerekse de islamcı hareket baskı altına alınarak dağıtılabilir ve etkisizleştirilebilirdi. Oysa artık Kürtler de, islamcılar da 12 Mart gibi yarı-askeri rejimler veya 12 Eylül gibi askeri rejimlerle dağıtılma, etkisizleştirilme eşiğini çoktan aştı. Dolayısıyla aslında her iki dinamik açısından da onların muhalefetlerini veya kimliklerini ifade edebilecekleri bir siyasal sistemin kurulması gerekmektedir. Ama hükümet olmadan da devleti yönetenler, İsrail'le askeri anlaşmayı yapanlar henüz buna hazır değildir.

Dolayısıyla bir yandan 1 Mayıs 1996 gösterilerinde sokaklarda, meydanlarda görünce şaşırdıkları sol hareketi dağıtmaya, parçalamaya, en azından gelişmesini engellemeye yönelik yeni baskı ve sindirme politikalarını uygulamaya sokarken (çünkü solun gücü ve örgütlülüğü henüz buna imkan vermektedir), öte yandan yine son bir umutla 10 yıldır süren savaşı tırmandırmaktadırlar. Ama ülkenin birinci partisi haline gelmiş RP'yi ise sisteme entegre etmeye çalışmaktan başka bir şansları pek kalmamış gibidir ve bu doğrultuda girişimlerini yoğunlaştırmaktadırlar.

Bütün olan-bitenlerin altında yatan budur.

Daha önceki darbelerin hedeflerinden biri olan islamcı hareketi yanlarına alarak sol hareketi ve Demirel'in "28. Kürt ayaklanması" dediği olayı bastırmaya çalışırken, çalışanların, emekçilerin gündelik yaşamını daha da karartmaya uğraşıyorlar. Becerebilecekler mi? Bu soruya 'Hayır' yanıtı verebilmek için ilk adım iyi düşünülmüş ve örgütlenmiş geniş bir mücadele cephesi oluşturmaktır. Bunun koşulları da giderek olgunlaşmaktadır...

KESK Genel Başkanı Siyami Erdem:

'Fiili bir darbe süreci yaşanıyor'

Rejim, 1 Mayıs sonrası toplumsal muhalefete karşı baskı ve şiddeti artırarak, her cephede kazanılmış hakları gasp ettiği bir süreç başlattı. Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) bu kritik süreçte baskı ve şiddeti protesto etmek, kazanılmış hakları korumak, demokratik ve siyasal talepleri dile getirmek amacıyla 8 Haziran eylemini gerçekleştirdi. 1 Mayıs sonrası yapılan en ciddi politik kitle eylemi olarak tasarlanan, polisin şiddetiyle engellenen bu eylemi arkadaşımız Vehbi ERSAN, KESK Genel Başkanı Siyami ERDEM ile konuştu.

Yürüyüş hakkı ortadan kaldırılmak isteniyor. Bu hakkın korunması ve rejimin bu tutumunun kırılması açısından KESK'in eylemi önem taşıyordu. Bu noktadan yola çıkarak eylemi nasıl değerlendiriyorsunuz?

8 Haziran'da Galatasaray'da KESK'in düzenlemek istediği eylem siyasal sonuçları açısından kapsamlı değerlendirilmesi gereken bir eylemdir. Polisin tavrı ve bu tavrın arka planındaki siyasi zihniyetin, siyasi yönelimlerin açığa çıkarılması gerekiyor. Polis tavrıyla rejimin duruş noktası arasında çok yakın bir ilişki var. Bugün Türkiye militarist bir zemine hızla kaymaktadır. Toplum, egemen sınıfların ırkçı, gerici politik kontrolü altına çekilmek istenmektedir. 24 Aralık seçim sonuçlarına baktığımızda toplumsal muhalefet parlamentoya girememiştir. Parlamento çok büyük oranda baskıcı, savaşçı politikaların takipçisi ve özelleştirmeyi ısrarla savunan bileşenlerden oluşmuştur. Parlamentodaki siyasi partilerde egemen zihniyet savaşçı, baskıcı, sömürücü bir zihniyet. Bu politikaların hayat bulması için şiddetin dozunun artması gerekiyor. Çünkü savaşa karşı gelişen bir barış gücü var, zamlara, özelleştirmeye karşı gelişen bir emek hareketi var. Barış ve emek hareketi demokrasi ekseninde bir dayanışma platformu içine girmişlerdir. Bu, Türkiye'nin yaşadığı çelişkidir: Sürekli şiddet ögelerini artıran kesimle demokrasi, demokratik hak ve özgürlüklerin, sosyal hakların ve ekonomik hakların kullanımını isteyen toplum kesimleri arasında. Çelişkinin öne çıktığı nokta bu.

Eylemin arka planında bu gibi gerçekler var. Türkiye'de şu anda adeta ilan edilmemiş bir sıkıyönetim var. 1 Mayıs'ta toplumsal muhalefeti dışarıya çıkartmama, tepkilerini, reflekslerini önleme amaçlı bir program uyguladığını görebiliyoruz. Devlet 1 Mayıs'ta kimi kendi yaptıklarını bir tarafa atarak, kimi olumsuzlukları gerekçe göstererek toplumsal muhalefetin geriletilmesi için bir kamuoyu oluşturma gayreti içindedir.

İçişleri Bakanlığı'nın bu eylemde çıkardığı genelge de aynı zihniyetin ürünüdür. İçişleri Bakanlığı kendilerinin ifade ettiği şekilde yasadışı örgüt mensuplarının katıldığı gerekçesiyle eylemi engellemek istedir. Aslında o bir bahanedir. Özünde toplumun tepki göstermesini engelleme, kamuoyunu yanlış doğrultuda yönlendirme çabaları var.

KESK'in eylemi kitle mücadelesine karşı izlenen bu baskıcı tutumu kırma doğrultusunda bir eylem miydi?

Elbette. Çünkü kamu çalışanları başta olmak üzere, diğer toplum kesimlerinde dertlerini, şikayetlerini artık açığa vurma eğilimleri güçleniyor. Bir taraftan doğuda süren bir savaş var, o savaşın batıda tahribatları büyük. O tahribatları artık kaldıramayan bir toplum kesimi var. Halk, ekonomik, sosyal olarak bunaldı; siyasal olarak bir umutsuzluk, istikrarsızlık ortamı var. Bu kıskaçta halk taleplerini dışavurma sürecine girdi. Bu devlet açısından büyük bir handikaptır, devlet ya bu sorunları çözebilecek bir davranış sürecine girecek ya da şiddet tavrını artıracak.. Sorunları çözme yerine, şiddete yöneldi. Dışarı çıkan örgüt KESK olduğu için de bu şiddetle karşı karşıya kaldı.

Bu, tüm toplumsal muhalefeti ilgilendiren bir şeydi. Yeterli desteği gördünüz mü?

Bizim çağrımız, duyarlı olan partiler ve demokratik kitle örgütlerinde yankısını buldu. Eğer eylem için uygun ortamı sağlayabilseydik, binlerce insan katılabilecekti. Bu eyleme konfederasyonlar ilgisiz kaldı. Sadece eyleme katılım noktasında değil, yaşananların arkasından bir tepki geliştiremediler. Oysa biz bu konfederasyonlarla bir arada olmayı, ortak iş yapmayı istiyoruz, çalışanların sorunlarında ortaklaşmak istiyoruz. Bu iş yapma isteğimiz, onların zafiyetine, duyarsızlığına rağmen devam edecektir. Israrla biz konfederasyonlarla program ve mücadele birliği içinde olmaya, o şartları yaratmaya çabalayacağız.

Eylemin başarısızlığı için olağanüstü önlemler alındı, şiddet anlamında bir başarı kazandıkları söylenebilir. Yürüyüş hakkının kazanılması açısından daha kritik bir noktaya gelinmiş oldu. Bu durumda gerek KESK olarak, gerekse de diğer toplumsal muhalefet güçleriyle birlikte neler yapmayı düşünüyorsunuz?

8 Haziran günü biliyorsunuz, Taksim, İstiklal Caddesi, çevre semtler binlerce polis, yüzlerce polis aracı tarafından denetim altına alındı. Bir askeri işgal, bir savaş ortamı gibi konumlanıştı bu. Güvenlik kuvvetlerinin şiddet uygulaması ve binlerce mensubunu oraya yığması bir başarı değildir. Olaylara siyasal sonuçları açısından baktığımızda bu baskıcı politikanın yalıtıldığını, tecrit edildiğini de görebiliriz. Halk bu davranışları kabul etmiyor, meşru ve haklı olan bir eyleme karşı şiddet uygulanmasını doğru görmüyor ve o nedenle kamu çalışanlarının mücadelesine dönük sempati ve ilginin arttığını görebiliyoruz. Bu bir boyutudur. Tabii önümüzdeki dönemde mitinglerimizi, yürüyüşlerimizi, kitlesel basın açıklamalarımızı ve demokratik haklarımızı, dışarıda kendimizi ifade etme haklarımızı kullanabilmek için sanıyorum iki nokta öne çıkıyor. Birincisi KESK'in diğer toplum kesimleriyle daha örgütsel bir dayanışma içine girmesi ve birlikte hareket etmesi kitlesel boyutu daha da artırmayı sağlıyor. İkinci bir nokta, yapılan işin ve eylemin içerik ve talepler noktasının geniş toplum kesimlerinin doğru bulduğu, desteklediği bir perspektif içinde olması gerekiyor.

KESK'in eylemden çıkardığı sonuçlar nelerdir?

8 Haziran eylemi arkasındaki siyasi durum saptamasını KESK henüz yapmadı. KESK'in 91 kişilik bir karar organı var, o ve MYK bu değerlendirmeyi yapacak. Kabul etmek gerekir ki, bu kadar ağır koşullar içinde kapsamlı bir davranışı günü birlik örgütleyebilmek mümkün değil. Günü birlik davranışlar yerine, önüne alınarak daha programlı, oya gibi örülmüş, telaşeden uzak, duygusal tepkilerden kaçınan akılcı programları yaratacağız.

Bir işbirliği, güçbirliği gerektiğini herkes söylüyor, ama adım atılamıyor. Güçbirliği konusunda bir umut var mı?

Konfederasyonlarla eylem ve program birliği mutlaka yapılması gerekir. Bu bir görev zorunluluğu, hayatın dayattığı bir olay. Aksi takdirde bu işten kaçan konfederasyonların kendi varlık nedenleri de tartışılır hale gelir. Konfederasyonların tabanında bir mücadele eğilimi var, bu mücadele eğilimine yanıt vermeleri gerekiyor. Biz konfederasyonlarla ilişkilerimizi hem merkezi düzeyde, hem de tabanla yapmaya çalışıyoruz. Türk-İş içerisinde olsun, DİSK'te olsun, belirli sendikalarda mücadele istekleri artıyor. Şubeler platformunun içerisindeyiz, birimlerimizin işçi konfederasyonlarındaki şubelerle ilişkileri var, yani merkezi düzeydeki ilişkilerle tabandaki istekleri bir birleştirmek istiyoruz. Tabii zor, ama yapılması gereken bir iştir bu.

Diğerleri açısından... Kitle örgütleri, siyasi partiler, meslek odaları...

Tabii kitle örgütleri yakın bu duruma. Ama güçlü olan konfederasyonlarla birlikte mücadele etme ortamı yaratıldığında onun çapının çok daha genişleyeceğini düşünüyoruz. Siyasi partilerden bu perspektife yakın olanlar var. Önümüzdeki dönemde eğitimin, sağlığın özelleştirilmesi gibi temel sorunlarda işçi sendikalarıyla birlik ortamını rahatlıkla yaratabileceğimizi düşünüyorum.

Bir yanda aylardır süren bir hükümet krizi, diğer yanda baskı ve şiddetin artarak sürmesi söz konusu. Bütün gelişmeler göz önüne alınarak rejimin yönelişi hakkında ne düşünüyorsunuz?

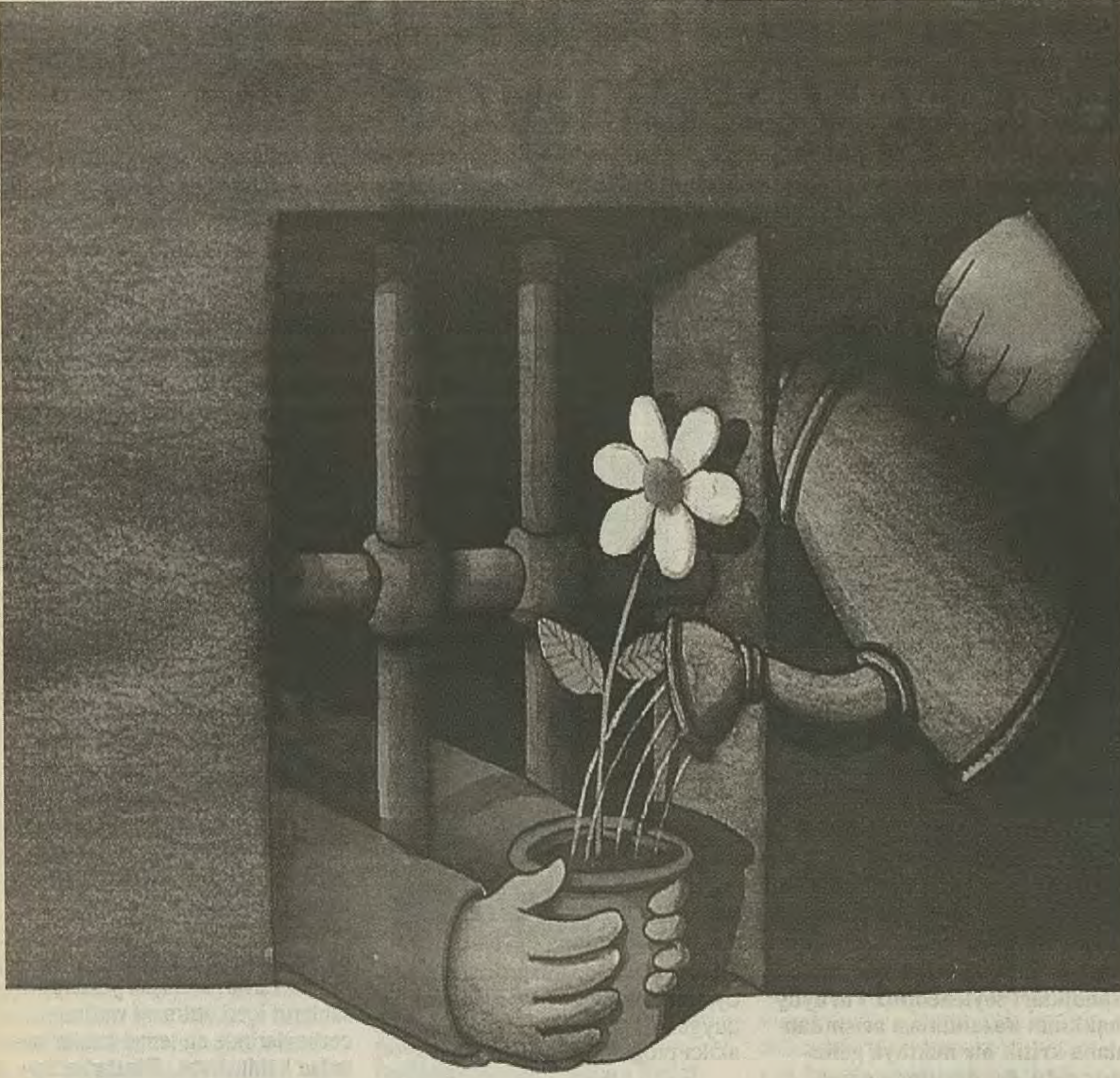
Aslında devletin toplumsal dayanakları her gün biraz daha yor. Bugün farklı gerekçelerle Türkiye'de milyonlarca insan değişim ve dönüşüm istiyor, milyonlarca Kürt bir talep içinde, kamu çalışanları öyle, işçiler öyle, gençlik öyle, herkes bir sıkıntı içinde ve var olan bu durumdan memnun değil. Türkiye liberalleri memnun değil, istikrar isteyenler memnun değil. Büyük bir toplumsal memnuniyetsizlik var. Bu memnuniyetsizlikleri, yıllardan beri uygulanan alışılagelmiş yöntemlerle çözebilmek mümkün değil. Türkiye üç darbe süreci yaşadı, tüm bu darbelerin arkasından sorunlar çözülmedi ve sorunların çözümü Türkiye'deki demokratikleşme sürecindedir. Burada bir hesaplaşma yaşanacak.

Fiili bir darbe vardır şu anda. Güneydoğu'da bir savaş ortamı vardır, olağanüstü hal vardır. Tüm devlet kurum ve kuruluşları her türlü serbestlik içinde karar alıp uygulayabiliyorlar. Milyonlarca insan göçe zorlanmıştır, savaşın getirdiği tahribat vardır, batıda da insanları sokağa çıkartmama vardır, konuşan yazan insanların içeri atılması vardır, cezaevlerinde en temel haklar ortadan kaldırılıyor.. Bir darbenin yapabileceği de bunlardır. Fiili bir sıkıyönetim olayı Türkiye'de yaşanıyor. Bu saptamadan hareketle çok geniş potansiyelleri hareket ettirerek, taleplerini açığa çıkaran bir yaklaşım gerekiyor. Konfederasyonların önemi çok daha öne çıkıyor.

Tüm toplumsal muhalefet güçlerini kapsayacak bir güçbirliğine, adına ne denirse densin, acil olarak ihtiyaç var değil mi?

Genelde söyleniyor ve buna kimsenin itirazı yok. Ama bunun uygulanmasında, pratikteki sıkıntıları da açıkça görülüyor. Türkiye'nin sola açılması, özgürleşme hattında Türkiye'de değişim ve dönüşümün yaşanması için yapılacak birlikler sosyalistlerle, devrimcilerle sınırlı olmayan birliklerdir bana göre. Türkiye'deki deneyimler sonucunda darbeye, militarist politikalara karşı, sıkıyönetim uygulamalarına karşı duran farklı siyasal kanaatlerde çok sayıda insan var. Tüm bunları etkileyen, bunların da tavır koyabileceği çeşitli platformlar yaratmak gerekiyor. Bir arada olmayan, ama söylediklerinde ve davranışlarında farklı gerekçelerle kalkış yapan, ama bu sağa kayışı önleyebilecek insanların değişik platformlarını yaratmak gerekiyor.

Bu ağır baskılar karşısında belli partilerin ya da kitle örgütlerinin birliği şeklindeki algılamaların ben yetersiz olduğunu düşünüyorum. Aydınlar bir başka noktadan çıkış yapabilir, sosyal demokratlar bir başka noktadan, kadın hareketi bir başka noktadan kalkış yapabilir... Ama bütün bu çıkışları örgütleyen ve genişleten bir perspektif gerekiyor. Yani ne istediğimizden çok, ne istemediğimiz noktasından bir birliktelik yaratmak

ÖDP, cezaevi komisyonu kurdu

ÖDP Merkez Yürütme Kurulu 4 ve 5 Haziran günlerinde İstanbul'da *toplandı*. Erken seçim, siyasi durum ve cezaevlerini gündem maddeleri haline getiren MYK, cezaevleriyle ilgili özel bir örgütlenme kurulmasını benimsedi. Bunun üzerine MYK ve İstanbul il yönetimi üyelerinden oluşan 7 kişilik bir komisyon kuruldu. Komisyona MYK üyelerinden Bülent Forta, Hakan Tahmaz, Yurdagül Erkoca, Filiz Karakuş katılırken İstanbul il yönetiminden ise Serap Kaya, Cemal Polat ve Erdal Çanakçı yer alıyorlar.

Bu komisyonun acil olarak bir cezaevleri politikası saptaması ve süren açlık grevleriyle dayanışmak, kamuoyu oluşturmak amacıyla diğer partilerle, kitle örgütleriyle ilişkiler kurulması, ortak eylemler yapılması kararlaştırıldı. Aynı zamanda tutuklu ailelerinin kurduğu tüm platformlarla görüşmeler yapılması ve ortak eylemler için zemin yaratılması da benimsendi.

MYK tarafından görevlendirilen Hakan Tahmaz da geçtiğimiz günlerde Sağmalcılar Cezaevi'ne giderek, orada üç platform içinde örgütlenmiş bulunan tutukluların temsilcileriyle görüştü. Tutukluların ÖDP'den beklentileri saptanırken ayrıca özel tip cezaevlerinin bulunduğu il ve ilçelerdeki örgütlerin birer cezaevi komisyonu kurması da kararlaştırıldı.

ÖDP'den kısa haberler

Burdur

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin Burdur'da ilk ilçe örgütü Karamanlı'da kuruldu. İsmail Demir'in ilçe başkanı olduğu yönetim kurulu şu isimlerden oluştu: Ömer Evgin, Himmet Özcan, Hüseyin Ancan, Mehmet Çetiner, Turan Ercan ve Bayram Özgökçe.

İlçe başkanı İsmail Demir, ilçe örgütünün açılışında yaptığı konuşmada ÖDP'nin kirlenmiş, kokuşmuş, çürümüş ve karanlık partilerden farklı olduğunu vurgulayarak ezilen ve sömürülenleri ÖDP'ye çağırdı.

Burdur İl Başkanı Ayşe Mert de Burdur'un diğer ilçelerinde örgütlenme çalışmalarının hızlandığını, Burdur'da yapılan yemek ve şenliğe olağanüstü bir katılım olduğunu, halkın özlediği gerçek sol partisini bulduğunu söyleyerek bu partinin Türkiye'ye damgasını vuracağını söyledi.

Samsun

Samsun ÖDP il örgütü, cezaevlerinde süren ve ölüm sınırına gelen açlık grevleriyle ilgili Adalet Bakanlığı'na gönderilmek üzere imza kampanyası açtı. İmza kampanyası metninde tutukluların istemlerinin kabul edilmesi, 6, 9, 10 mayıs 1996 tarihli bakanlık genelgelerinin kaldırılması, Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nin kapatılması, cezaevi koşullarının iyileştirilmesi ve ayrımsız genel af tasarısı hazırlanarak TBMM'ye sunulması istemleri yer alıyor.

Bolu

ÖDP Bolu örgütü, parti yöneticileri Yıldırım Kaya, Savaş Türk ve Mustafa Kahya'nın katıldığı bir basın toplantısıyla kuruluşunu duyurdu. Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan basın açıklamasında, "Ülkenin her tarafında ÖDP hızla örgütleniyor, Bolu'daki ilericiler ve sosyalistlerin bu örgütlenmenin dışında kalması düşünülemez" denildi. Bolu il örgütü, Ahmet Cantürk'ün başkanlığında İsmail Ezer, Adil Yıldırım, Hızır Topal, İdris Demirel, Erol Cantürk ve Muharrem Öztekin'den oluşuyor.

Gelsenkirchen

ÖDP'lilerin Almanya'nın Gelsenkirchen kentinde düzenlediği tanışma toplantısına 60 kişi katıldı. İşçi Derneğinin konuklar için hazırladığı kokleylden sonra, ikinci bölüme geçildi. Gelsenkirchen'de geniş bir demokratik merkezin yaratılması, bu yönde pek çok konuda çeşitli projelere ağırlık verilmesi, ÖDP'lilerin istemi oldu. Serol Teber, Ömer Polat, Aydın Karahasan ve Doğan Görsev"in katıldığı toplantıda ÖDP'liler daha geniş oluşum ve toplantılar yapmayı kararlaştırdılar.

Bremerhaven

Bir süre önce Almanya'da oluşturulan "Bremerhaven Özgürlük ve Dayanışma Grubu" geçtiğimiz günlerde Eşit Haklar Derneği'nin düzenlediği geceye katıldı ve bir ÖDP standı açtı. 300'e yakın kişinin katıldığı gecede ayrıca parti afişleri ve bayraklarıyla salon süslendi. Grup, ayrıca "Türkiye'de bir eksiğimizin tamamlanması için bağış kampanyası" açtı ve bu kapsamda ÖDP Genel Merkezi'ne gönderilmek üzere bir faks satın aldı. Her ayın ikinci pazartesi günü toplantı yapmayı kararlaştıran grup, bu toplantıları herkese açık olarak yapacak. ÖDP'li bir yöneticinin de davet edildiği tanışma toplantısı yapmayı planlayan grup, sonraki haftalarda Almanya'nın Kuzey bölgesini içine alacak bir toplantı düzenleyecek. Öte yandan Bremen'de de bir grup oluşturulması için çalışmalar yapılıyor.

İşçilerden toplu katılım

Değişik işkollarından sendikacı, işyeri temsilcisi ve işçilerden oluşan 300'e yakın kişi ÖDP'ye topluca katılma kararı aldı. Yayınladıkları "Bu davet bizim" başlıklı bildiride işçiler ÖDP'ye katılma gerekçelerini şöyle dile getirdiler: "Türkiye işçi sınıfının bir taraf olarak sermayeden ve devletten bağımsız birleşik politik örgütlenmesiyle toplumu BİZ (emek) ve ONLAR (sermaye) olarak ayrıştırıp kendisiyle beraber tüm ezilenleri de kurtaracak olan bilinçli tarihsel yürüyüşün yaratılmasını ertelenemez bir görev olarak görüyoruz. Bu nedenle; Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin özgür, sömürüsüz bir toplum hedefleyen çoğulcu yapısını, emek güçlerinin siyasi birliği için ortak çatı olarak görüyor ve tüm işçileri, emekçileri, ezilenleri bu birliği güçlendirmeye ve üye olmaya çağırıyoruz."

15-16 Haziran işçi direşinin yıldönümünde partiye topluca üye olacak sendikacı, işyeri temsilcisi ve işçiler ÖDP'lilerin de katıldığı bir toplantı düzenleyecekler. 15 Haziran Cumartesi günü saat 13.00'te Aksaray'daki Özsaray Düğün Salonu'ndaki toplantıya ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras ve parti yöneticileri de

Daha çoook çatlayacak toprak var!...

Mustafa CENGİZ

8 Haziran Cumartesi sabahı Ufuk Uras'ı karşılamak üzere Samsun havaalanında beklerken oldukça neşeli ve keyifli bir topluluk vardı. Ufuk Uras'ın binmesi için lüks olmayan bir araç saptamaya çalışırken son model mersedesi ile gelen parti dostumuz arkadaşa, boşuna heveslenme genel başkan bu arabaya binmez, dedikten sonra Sivas örneğini anlatırken bir arkadaşın, başkan için bisiklet getirdim, muzipliği ortalığı kahkahaya boğdu.

Sade bir karşılama düşünmemize rağmen aşırı ilgi nedeniyle konvoya dönüşen kalabalıkla partiye gitmek üzere yola çıktığımızda diğer parti liderlerine açılan yollar sıra ÖDP Genel Başkanı'na gelince trafiğe kapatılınca partiye ancak dolambaçlı yollardan giderek ulaşabildik.

Partide basınla yapılan görüşmenin ardından geçilen bölge toplantısında örgütlenme sorunlarımızı tartışırken aklımız İstanbul'da aynı saatlerde yapılan KESK'in eyleminde gerçekleşen olaylarla birlikte partililerimizin de arasında olduğu yoğun gözaltılar başlayınca toplantıya katılan Samsun, Sinop, Ordu, Amasya, Tokat ve Çorum illerinin polisi kınayan ortak basın açıklaması yapıldı.

Salonda şenlik hazırlıkları sürerken alkollü bazı güvenlik yetkililerinin bir kısım görevli arkadaşlarımıza sataşarak hakaret etmesine en iyi yanıt Genel Başkan'dan geldi. Uras'ın suç işleyen tüm yetkililerin dosyasını tuttuğumuzu açıklayarak kamu görevlilerini tarafsız görev yapmalarını hatırlatması yerindeydi.

Estetik açıdan hoşuna gitmese de sakal bırakan Genel Başkan bunun gerekçesini cezaevlerindeki açlık grevlerine gözaltında kayıplara, işkencelere karşı duyarsız kalan diğer parti liderlerini protesto etmek diye açıklarken sakalının ayak parmaklarına kadar uzayabileceğini söylemeyi de ihmal etmiyordu. Bu durum karşısında da sakalını kesip kesip diğer parti liderlerine gönderecekti.

Her kesimden yaşlı, genç insa-

yan toprak bereketli ve verimli ürün vereceğe benziyor.

Üniversiteli bir grup gencin salonun hıncahınç dolu olmasına rağmen ısrarla biletsiz içeri girmek istemeleri her konserde tekrarlanan alışkanlık haline gelmişti. Ancak bu alışkanlıklarını kırmak için salona alınmadılar.

Şenliğin devam ettiği saatlerde özel bir TV kanalında canlı yayına çıkan Uras'a çok ilginç bir soru gelmişti. Türk müsünüz, sorusuna şaşıran Genel Başkan'ın yanıtı "İtalya'da yaşamıyoruz herhalde" şeklindeydi. Dinci kesime ait bu TV'deki programdan sonra İl Başkanı S. Aksoy'un yaptığı espri Refah Partisi ile ittifak yapabileceğimiz şeklindeydi.

Ertesi gün 9 Haziran Pazar günü Trabzon'da açılış ve toplantı vardı. Trabzon, Artvin, Rize, Giresun illerinin katıldığı bölge toplantısında örgütlenme sorunları tartışılırken Artvinli bayan arkadaşımızın ÖDP'yi yeterince kavrayamadık değerlendirmesini yapmasından hemen sonra söz alan Şavşatlı arkada-

hatsız etti. Doğrusu ÖDP'yi hiçbirimiz böyle kavramamıştık. Şavşatlı genç arkadaş Akhisar'daki yemekte genel başkanımızı "Ufuk buraya otur" diye çağıran genç kızın rahatlığını görseydi, şaşırıp kalırdı herhalde.

Özellikle Trabzon'a bağlı ilçelerin partiye yer bulamaması karşısında Savaş Türk'ün önerisi örgütlenme bürosu yerine inşaat bürosu oluşturalım oldu.

Yer bulamayan birçok ilçe örgütümüz büyük bir özveriyle seyyar faaliyet sürdürüyorlar. Açılışta yerel oyun ekiplerinin sundukları gösterinin ardından Genel Başkan Ufuk Uras yer yer sloganlarla kesilen bir açılış konuşması yaptı. Merkez ilçe, Bafra, Çarşamba ilçemizden sonra Vezirköprü ilçemizde 15 Haziran'da yapılacak şenlikle açılacak. Şenliğe katılacak sanatçılar; Latife Geçkin, Yelda ve Deniz Devrim Oflaz.

Çatlayacak daha çok toprak var!...

Aman da kimler gelirmiş kiliselerimize

Bir görme zamanı, seçimler

Yelda

Ermeni kalfaların mahir ellerinden çıkma cumbalı ahşap evler, balkonlu, teraslı Rum evleri, Miltiyadi'nin sineması -ki orada Türkiye'nin ilk illüzyonisti Zati Sungur, Münir Nurettin sahne almış... Bakırköy sokaklarının minik kovboyları Lefter, Pandeli; Bulgar dondurmacı; evlerden boş şişe alıp, çocuklara balon veren Salamoniko; Ermeni sokak satıcısı topikçilerin, Haliçli Yahudi eskicilerin geçtiği Bakırköy sokakları...

Bu, elli altmış yıl öncenin Bakırköy'ü... Doktorları Nazaretyan, Nehabetyan, Tülyan, Pastırmacıyan, Hristaki Efendi; bakkalları Papazyan ve Yani Efendi... Balıkçı Andriko ve Dikran Reis'in, hizmetçi Marika ve Atina'nın, pastaneci Vartan'ın, saat tamircisi Serkis'in, "işi sağlama bağlamak maksadıyla fotoğrafhanesinin ismini 'Foto Hilal' koyan" fotoğrafçı Mihran Efendi'nin, at yarışçısı 110 kiloluk Aram'ın, Ağavni ve Hayganuş kızkardeşlerin yaşadığı Bakırköy...*

Bugün Bakırköy'deki 12 bini Ermeni olmak üzere, 14 bin azınlık oyu, unutulan bu insanları hatırlattı. Azınlık kurumlarını ziyaret etti yine partiler; "PKK'lılar aslında Ermenidir" diyen Çiller bile.

Unutulan Makrıköy, görülmeyen Bakırköy

Ne elli, altmış yılı; 3 yüzyıl, hatta daha öncesine uzanıyor Müslüman-Türk olmayanların varlığı Bakırköy'de. Bizans devrinde Hebdoman olan adı, sonradan Makrohori (Uzunköy)-Makriköy-Bakırköy olmuş. Yeşilköy Aya Stefanos, Güneşli Papaz çiftliği, Kayabaşı Aya Yorgi imiş bir zamanlar... Bakırköy, Türkiye'nin en kalabalık ilçelerinden; göç alan yerleşim yerlerinden; özellikle 1950'lerden sonra.

Bizans'tan sonra Bakırköy'de Rumların yeniden iskanı 18. yüzyılın sonlarına rastlar. 19. yüzyılda Anadolu kökenli Rumlar da buraya göç etmiş. ** 1922'den, Mübadele'den sonra Rum nüfusu azalmış, kilise, ayazma ve mezarlıklarından çoğu günümüze kalamamış... Anadolu halklarından olan Ermeniler 1700'lerin sonunda bugünkü Ataköy'ün bulunduğu yere yerleşmeye başlamış. Onları yalnız bırakmamak için herhalde (!) Bulgaristan, Yunanistan, Yugoslavya'dan göçen Türkler (Müslümanlar), Boşnaklar da bu semte yerleştirilmiş.

Balkan savaşlarında ölen, Ermeni kilisesine bağlı Yeşilköy Şehitlik Mezarlığı'nda yatan Ermeniler 1960'da rahatsız edilmiş. O şehitliğin üstünde bugün Bakırköy Halk Pazarı var. ('Sırtımızdan hançerleyenler' söylemini tutarlı kılmak için olsa gerek, 1914'te ölen Ermenilerin de Çanakkale Şehitliği'nden adları silinmiş.)

Müslüman olmayan halklar milletlerinden olmasa da, müslüman olmayan diğer etnik grupların yoğun oldukları yerleşim birimlerini tercih ediyorlar. Son yıllarda İstanbul'a göçen Süryanilerin durumu da böyle; çoğu Bakırköy'de. Bakırköy'de varlıklarından Halkın Demokrasi Partisi'nin farkında olduğu, Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin bilmediği veya unuttuğu...

Azınlık oyları

HADEP bir önceki seçim döneminde olduğu gibi bu kez de Kürtçe, Ermenice ve Süryanice türküleri sokaklara taşıdı; adayı Leyla (Peköz) "farklı dillerde yerel radyo ve televizyon" vaat etti. Ve kastettiği sadece Kürtçe değildi; Süryanice, Ermenice...

Diğer kadın aday CHP'den Leyla Tekül siyasi olarak bakireyim demişti, öyle de kaldı... Bir cümleyle geçmiş olayım; burada niyetim bütün partilerin tutumlarına değinmek değil. Ben beni mkileri ilgiyle izledim. Partili dostlarım HADEP'lidir, ÖDP'lidir, Emek Partisi'ndendir.

Bu kez aday çıkarmayan Emek Partisi geçtiğimiz seçim döneminde kendisi dışındaki partilere "düzen partisi" demişti. HADEP ve onu destekleyen BSP'yi, SİP'i kastetmemişti sanırım. Bu yerel seçimlere kendisi dışındaki partileri "kirli" ilan ederek giren ÖDP de, HADEP'i "diğer partilerden" değil, "bizden" saydı sanırım. Adayı Engin Akdağ, "Bu insanlar bizim yokluğumuzda başka partileri destekledi" dediyse de... (18. 5 '96, Y. Yüzyıl)

Express'in "ama vatandaş Bakırköy Belediyesi'nden memnun gözüküyor. Son seçimde yüzde 49 oy aldılar" sözlerine karşılık olarak, "çünkü halk gerçek anlamda neyin ne olduğunu bilmiyor. Vatandaş neyi bilebilir ki, neye hangi paraların harcandığını bilsin" dedi Akdağ. ÖDP adayı, Bakırköy'ün yüzde 14'lük azınlık oylarının bugüne dek "yüzer gezer" olduğu tespitini de yapmış...

Sağı iktidar yapan kim?

ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras ise daha da büyük bir iddiada bulundu. Kendisine tam sayfa yer veren Agos'a, karşısındaki Ermeni gazeteciye, azınlıkların güçlüden yana olduklarını söyledi -Hırant Dink'in yerinde olmak istemezdim-: "Sosyolojik bir gerçekliktir: Azınlık cemaatleri genellikle güçlüden yana olanı desteklemek şeklinde geleneksel bir refleks içerisindedirler." Bunu anlamanın mümkün olduğunu da ekleyerek.

Bu "sosyolojik gerçeklik"i, sözkonusu refleksin azınlıklara özgü oluşunu benim anlamam mümkün olmadı. Madem güçlüleri destekliyorlar, mesela 12 Eylül'den sonra neden başka ülkelere göçleri sürüp gitti ki acaba? Peki ya, işçi sınıfı bugüne kadar kimleri destekledi? Evren'i alkışlayanlar kimlerdi? Bu "sosyolojik gerçeklik"leri de teslim etmek gerekmiyor mu?..

Bireyin özgürlüğünün altını çizen ÖDP, azınlıklar içindeki bütün bireyleri nasıl topluluk içinde eritip, yok sayıyor? "Onuncu Yıl Marşı'ndaki "imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle" mi azınlıklar? Hangi etnik grup homojen olabilir? Yahudi feminist yazar Stella Ovadia, Söz'ün 23. 12. '95 tarihli sayısında, "oyum yine de HADEP'e" derken güçlüyü mü destekledi? Ermeniler güçlüyü destekleyen "dini cemaat" ise, mesela ÖDP içindeki bir Ermeni arkadaşımız için "o zaten Ermeni sayılmaz" mı diyeceğiz? Onu, kimliğini (kimliklerinden birini) yok sayarak mı benimseyeceğiz?

Siyasi Şube'deki "Azınlıklar Masası"na Türk değil, mesela Ermeni solcuyu çekerler ve dini inançlarından dolayı değil, Ermeni olduğu için. Ermeniliğin bir din olmadığını biliyoruz değil mi?

Ufuk'un, azınlık olarak nitelenen grupları Türk etnik grubuyla eşit görmediğini düşünmek istemiyorum. O halde neden mesela Ermenileri topyekün dini bir cemaat olarak görüyor ki? Neden mesela Kürtlere değil de, Alevilere benzetiyor?

Genelleme yapacaksak ille de, mesela İsmet Paşa zamanında Aşkale'ye taş kırmaya giden, varını yoğunu Varlık Vergisi ile kaybeden yaşlı kuşağın deneyleriyle, 'CHP mi, asla!' dedikleri ni söyleyecekseк, hangi sorunlarına göre, hangi ayırt edici ölçütlerle toplu tavır aldıklarına kafa yoralım. Türkiye'deki seçim sisteminin gizliliği ne kadardır? Diyelim ki Kurtuluş'taki falan sayılı sandıkta kimlerin oylarının olduğu bilinmiyor mu? Biliniyor. Süryani oylarının çoğunlukta olduğu bir sandıkta çoğunlukla HADEP çıkarsa ne olur? Ne olacağını, o oyların sahipleri gayet iyi biliyor... "Kendi başlarına" kalacaklarını da... "Sosyal demokratlara" oy vermeyen azınlıkların bugüne kadar DP, AP, DYP, ANAP'a oy vermelerini -Türkiyeliler'in çoğunun olduğu gibi- böyle de anlayabiliriz...

Türk solcuları olarak bir zamanlar medet umduğumuz "sosyal demokratlar"a onlar daha ihtiyatlı yaklaştılarsa bu, CHP'nin milliyetçiliğini, ırkçılığını bizden çok daha önce gördüklerini gösterir; yaşayarak. Biz işin bu yanıyla ilgilenelim ki, ne yaşadıklarını anlayalım. Bakırköy Ermenilerinin tarihinden bir hatırlatma -Hacopulo Pasajı'nın başına gelenlere benziyor: 1936'da İsmet İnönü'nün CHPsi, istanbul Valiliği'ne dilekçe vererek istanbul Caddesi'ndeki Bezazyan Lisesi'nin binası yıkılmak üzeredir, okul olarak kullanılamaz diye rapor verilmesini ister. Bakırköylü yüksek mühendis Osman bey, bina sağlamdır, yıkılma tehlikesi yoktur diye rapor verince Şark'a sürülmesi gündeme gelir. Bu rapora rağmen allem kullem edilir, sonuçta Ermeni okulu CHP'ye devredilir. CHP el koyduğu binayı Halkevi yapmıştır, Ermenileri halktan saymayarak...*

Oşin güçlüden yana mı?

ÖDP azınlıkların özgün problemlerine vâkıf mı sorusuna Ufuk'un cevabı: "Azınlıkların, dini cemaatlerin ibadet, mezarlık, okul gibi sorunlarının, günübirlik hayatta karşılaştıkları ayrıntı gibi gözüken bir dizi meselenin toplamı, asıl hayati meselelerdir. ..cemaatlerle ilişkilerimizde, cemaatler adına, onlar için bir şey söyleme ve öneri yapmanın ötesinde bizatihi kendilerini ifade edebilme ve kamuoyu önünde ağırlıklarını koymalarının taşıyıcısıyız. Bunun çözümü iyi bir profesyonel politikacı olmak değil, bütün cemaatin ayrıntı ve genel bütün problemlerini kendi başlarına çözebilecekleri bir siyasi iklimi tesis etmek."

ÖDP, o ne zaman olabileceği gayet meçhul olan siyasi iklimi runlarını hep "kendi başlarına" mı çözecekler? azınlıkların, sorunlarını kendi başına çözeceklerini söylemek, bu sorunlardan kendini soyutlamaktır; sorumluluğunu görmemektir. Egemen grup dışındaki etnik grupları sorunlarıyla başbaşa bırakmayıp bugünden dayanışacağımızın işaretlerini, ipuçlarını bulmak isterdim... Bu partinin adına da yakışırdı.

Kimleri destekler, bizi destekler mi, bunları bir yana bırakalım, esas mesele kendilerinin doğrudan yönetimlerde yer alamamaları. Alternatif örgütlenmeyi hedeflediğini her fırsatta beyan eden ÖDP, yerel yönetimlerde bu kesimlerin temsillerini sağlamak için mesela kota, komisyon gibi şeyleri tartışma gündemine alabilmeliydi.Seçim bildirgesini diğer anadillerde de hazırlayabilmeliydi. Avustralya'da Ermenice, Süryanice bu işi yapılıyor, Türkiye'de yok...

Ama yine de Agos'un bir sonraki sayısında "Hayatım boyunca iki kez oy kullandım. ikisinde de seçimim sosyal demokratlardan yana oldu. Bu kez oyumu ÖDP'ye vereceğim" diye yazdı Oşin Çilingir. (31.5.'96) Ufuk bunu okuyunca ne hissetti, okudu mu bilmiyorum...

Azınlıkların kendilerini az çok ifade ettikleri, üstelik Türkçe yayınlanan gazete ve dergileri ÖDP'de -ve tabii, HADEP'te, Emek Partisi'nde, İHD'de, ÇHD'de, ÇGD'de...- okunuyor mu? Onların "kamuoyu önünde ağırlıklarını koymalarının taşıyıcısı" olmak için, öncelikle sorunlarından haberdar olmak gerekmez mi?

"Dini cemaatler" dendiğinde bir sorun daha: Aczmendiler'in, Nurcular'ın, Süleymancılar'ın da ibadet ve mezarlık sorunlarını ÖDP hayati meseleler olarak mı görüyor? Mezarlık sorununun olduğunu hiç duymamıştım. Ya "okul gibi sorunları"na ne demeli? Ben de dahil, bazılarımız "azınlık okulları"nı en çok da anadillerin ölmemesi, kültürlerin yaşaması için hayati buluyoruz. Ufuk ve -istese de istemese de- temsil ettiği partisi nasıl görüyor, yukarıdaki cümlelerden anlamak mümkün değil.

Mahçup olmamak için, bugün ve yarın yalnız kalmayacaklarına inandırabilmeliyiz arkadaşlarımızı. Seçim arifeleri dışında da görmeli, unutmamalıyız diye düşünüyorum. Avustralya'da bile...

** Kaybolan Bakırköy, Rasin Örsan, İstanbul, 1989.*

*** Bakırköy Rehberi 1988, İki Nokta Araştırma-Basın-Yayın Tic.San. ve Ltd. Şti.*

Duyuru:

Bedri Baykam, 6. 4. '96'da Arkadaşça Dokunmalar sütununda benim de alıntı yaptığım, Yahudi soykırımı inkarı yazısından dolayı, kitabın yazarı olduğunu iddia eden Nuri Özbudak tarafından mahkemeye verildi. Baykam şimdi soykırımı, II. Dünya Savaşı'nın olduğunu

'Ya Basta! / Artık yeter!'

Berlin toplantısı dersleri

Temel DEMİRER

'Neo-Liberalizme karşı insani bir toplum''u amaçlayanların 1. Avrupa Toplantısı 30 Mayıs-2 Haziran 1996 tarihleri arasında, "Ya Basta! / Artık yeter!" belgisiyle Berlin'de toplandı. Dört gün süren toplantıya, Avrupa ve Latin Amerika ülkelerinden 1000'i aşkın kişi katıldı. Toplantı, çoktandır "unutulan" enternasyonal dayanışma ve mücadele sorununu yeniden tartışma maddesi kıldı.

Farklı mekanlarda yürütülen tartışma toplantılarında 40'ı aşkın çalışma grubu, "Neo-Liberalizm", "Zapatistalar'ın Politika Anlayışı", "Meksika'nın Sosyal, Siyasal, Kültürel Durumu" ve "EZLN'nin Yeni Dünya Düzeni'ne Karşı Direniş Perspektifleri", "Anti-NATO ve Doğu Avrupa", "Kadınlar ve Neo-Liberalizm", "Sağlık Sorunu", "Yeni ve Eski Dünya", "Irkçılık ve Yeni Dünya", "Avrupa'nın Sağlamlaştırılması", "Almanya'dan Polonya'ya Sınırdışılar", "Avusturya'daki Ekonomik Önlem Paketleri", "Kürtler ve Kürdistan", "Sendikalar, Kültür ve Basın", "Umudun Enternasyonalleştirilmesi", "Eski ve Yeni Sol", "Dünya'daki Politik Tutuklular ve İnsan Hakları", "Anti-Papa" vb. konularında bilgilendirme ve tartışma faaliyetleri sürdürdü.

Öte yandan "Neo-Liberalizme Karşı Toplantı" sadece Zapatistalar'a yönelik bir dayanışma toplantısı değildi. Toplantıya İspanya İç Savaşı'nda yer alan devrimcilerden, Doğu Avrupa'daki sendika veya Almanya'daki öğrenci temsilcilerinden kadın hareketlerine değin zengin ve çeşitli bir yelpaze katıldı. Toplantıya katılanlar arasında 300 Fransalı, 40 İsviçreli, 150 İspanyalı, 40 Danimarkalı, İrlandalı, Belçikalı, Hollandalı, İngiltereli, İtalyalı, İsveçli, ayrıca Polonyalı, Hırvatistanlı, Sırbistanlı, Letonyalı, Macaristanlı, Yunanistanlı, Rusyalı, Meksikalı, Türkiyeli kişi ve gruplar katıldı. Toplantıya katılanlar içinde Alman Demokratik Sosyalizm Partisi'nden (PDS) Federal Parlamento Milletvekili Wihfride Wolf, Fransa'daki Rouenli Otonom Demiryolu İşçileri Birliği Derneği'nden Jose Perez, Rus feministlerinden Olga Juck, Belgratlı gazeteci ve Sırp Bağımsız Metal İşçileri Sendikası'ndan Dragomir Oljuc, Tarım İşçileri (SOC) sendikasından Ramon Rodriguez, L'AGISRA üyelerinden Sosa Krahl ve Türkiye ve Ortadoğu Forumu

Toplantının anahatları

Alman medyasının sınırlı ilgisine "mazhar" olan "toplantı neden yapılıyor" sorusuna verilebilecek "yanıt"ın üst başlıkları şöylece sıralanabilir:

• Neo-Liberal vahşetin küresel saldırganlığına maruz kalan insanlığın küresel bir direniş hattı örmek zorunluluğu...

• Enternasyonalizmin, insanlık açısından bütün zamanlardan daha fazla ve ertelenemez bir ihtiyaç olması...

• Neo–Liberal saldırı ve vahşete maruz kalan güçlerin (çoğunluğun), varoluş mücadelesini kolektif bir çabayla tarif etme, eşgüdümünü gün ışığına çıkarma gereksinimi...

• Chiapas'tan Fransız işçilerine uzanan başkaldırıların, devrimci bir ütopya ve enternasyonalist faaliyetle "Yeni Dünya Düzeni" ("YDD") dayatmacalarının karşısına dikilmesi...

Umudun acılı uzun yolunda ilerleyen insanlığın sırtına "YDD" ile "deli gömleği" geçirilmeye kalkışıldığı kimse için sır değil. Saldırganlık karşısında defansif konumlu yerel direnişlerin filizlenmediği gezegenimizde, devrimci direnişin yerel boyutlarını abartmadan toplumsal muhalefeti, neo-liberal saldırganlığa karşı kıtalararası direnişin bir müfrezesine dönüştürmek, şimdi büyük önem kazanıyor. Çünkü küresel saldırganlığın panzehirini, ancak, yine küresel direniş oluşturabilir.

Küresel direnişin örülebilmesi, yerel toplumsal muhalefetin, kıtalararası çeşitliliğini kucaklamakla mümkün. Bu noktada Zapatistalar ve Berlin Toplantısı, neo-liberalizme karşı örülecek kıtalararası mücadele hattının oluşturulmasında "dışlayıcı önem veriyorlar. Ayrıca da "marjinal muhalif duruşlar"ın veya "teorik sekterliklerin neo-liberalizme karşı mücadelenin önünü açmadığına dikkat çekiyorlar. Zapatista sözcülerinden Marta Duras, haklı olarak, "mücadelede darlık ilerletmiyor, tersine mücadeleyi geriletip, marjinalleştiriyor" uyarısında bulunuyor.

Neo-liberal saldırganlık emekçi insanlığın sorunlarını ağırlaştırıp, Kuzey'den Güney'e uzanan spekturumda insanlığın ortak sorunları eksenindeki geleceğini (daha doğrusu geleceksizleştirmeyi) gündemin acilbirleşik maddesi kılıyor. Bu noktada kıtalararası bir direniş hattının "hemen şimdi!" örülmeye başlanması zincirin ana halkasını oluştururken, bu yoldaki ihtiyacın bir hayal olmadığı, aksine acil bir gereksinim olduğu unutulmamalıdır.

Ancak bu noktada yani küresel neo-liberal saldırıya karşı başkaldırının kimsenin tekelinde olmadığı ve kıtalararası direnişin çoğulcu birlik ve mücadele anlayışı hattında örülmesi, enternasyonalist temelde yürütülmesi gerekliliğide, diğer bir 'olmazsa olmaz'ı oluşturuyor.

Sonuç bildirgesi

2 Haziran'da düzenlenen "kapanış toplantısı"nda ortak "sonuç bildirgesi" açıklandı. Bu arada delegelere Komutan Yardımcısı Marcos'un Temmuz 1996'da Chiapas'daki toplantı için kıtalararası beş çalışma grubuna sunduğu ön tez taslakları verildi.

"Sonuç Bildirgesi"nde ana hatları ile şu ifadeler yer alıyordu: "Bugün 'Yetti Artık!' diyoruz... 30 Mayıs-2 Haziran tarihleri arasında biz, aşkın insan, politik-kültürel ve sosyal gruplar olarak, Avrupa'nın maruz kaldığı neo-liberal tahribata 'hayır' demek için, yaşamın farklı gerçeklerinden, birikimlerinden, zenginliğinden hareketle ortak geleceğimizi oluşturmak için şimdiki ve gelecekteki örgütlenme ve mücadele hattını belirlemek amacıyla yan yana geldik.

Farklılıklarımızın ürünü olan zenginliğimizin çeşitli yol, çözüm, ve örgütlenme biçimlerinde ifadesini bulduğunu biliyoruz. Ancak farklılıklarımız bizi korkutmuyor. Biz gücümüzü çoğulcu gerçeğimizden alıyoruz. Bu nedenle, farklılıklarımıza rağmen Berlin'de bir araya geldik. Çünkü hepimizin ortak bir amacı var: 'Neo liberalizme karşı insancıl bir toplum oluşturmak'...

Bugünkünden farklı yeni bir dünya ve toplum umudu ile farklılıklarımızla birlikte olabilmek ve umudu yaratmak bizlerin ortak hedefi. Bu yönelimimizde tek başımıza değiliz. Yaşanan süreçte, dünyanın tüm kıtalarında ortak hedefimizi paylaşmak isteyen insanlar bir araya gelmekteler.

1 Ocak 1994'de EZLN, Meksika'nın Chiapas'ında suskunluk duvarını deldi. Bu başkaldırı eski dünyanın egemenlerine karşı bir meydan okuyuş ve mücadele çağrısıydı. Bizler de "Yeter Artık! / Ya Basta!" çağrısına duyarsız kalmadık.

'Neo-liberalizme Karşı Birinci Avrupa Buluşması' insancıl bir toplum için bir başlangıç olarak kavranmalıdır. Toplantı aynı zamanda, içinde bulunduğumuz dağınıklığı aşmak ve birlikte mücadele etmek için de atılmış yeni bir adımdır. Bu ilk adımı dört gün grubunda sorunları ele alıp, irdeledik.

Henüz çözümün başlangıcında olmamıza rağmen, yeni bir atılıma cüret ettik. Kuşkusuz, mücadele ettiğimiz bu yolda daha da ilerleyeceğiz. Ancak biz herkes adına konuşmuyoruz. Sadece kendi adımıza konuştuğumuz için demokrasi, özgürlük ve adalet için mücadele eden tüm insanları da birlikte mücadeleye davet ediyoruz. Bu buluşmanın ardından, diğer buluşmalar da gelecek. Köylerde ve şehirlerde, bölgelerde ve ülkelerde daha birçok Avrupa buluşması gerçekleşecek. Ayrıca en sonunda Temmuz 1996'da Chiapas dağlarındaki kıtalararası buluşma gerçekleştirilecek ve bu toplantılarla uluslararası korku, uluslararası umuda dönüştürülecektir."

EZLN ve siyaset anlayışı

1519'da İspanyollar tarafından işgal edilen Meksika, işgalcilere karşı direnişin ve diktatörlüğe karşı verilen toplumsal kurtuluş kavgalarının yurdu... Diktatör General Porfirio Diaz'ı, Madero ve Emiliano Zapata ile deviren Meksika, daha sonra da General Victoriaro Huerta'ya karşı Zapata, Pancho Villa ve Carranza önderliğindeki gerilla savaşıyla zafer kazanmış bir coğrafya... 1929'da yönetimi ele geçiren "Kurumsal Devrim Partisi (PRI)" ile Meksika'yı bugünlerine ulaştıran geleneksel statüko oluşmuş... Meksika ekonomisi IMF'ye ihale edilmiş, NAFTA'nın aksesuarı olunmuş...

Tam da bu kesitte Meksika 1994 Ocak'ının ilk gününde EZLN gerillaları (Zapatistalar) Chiapas'ta yerli ayaklanmasıyla tanışmış. O günlerde de Meksika, Kanada ve ABD ile 400 milyon tüketiciyi kucaklayan NAFTA "heyecanını" yaşıyormuş...

EZLN'nin başlattığı mücadele, 60 yıldır iktidarı elinde tutan "Kurumsal Devrimci Parti"ye ve Zedillo hükümetine önemli bir darbe oldu. Meksika'da son yıllarda yaşanan büyük mali kriz, siyasal iktidara yansıyan yolsuzluklar ve toplumsal çürüme ile bütünleşince ülkede yaygın bir toplumsal hareketlilik zemini de oluşmuş oldu.

EZLN ve Komutan Yardımcısı Marcos, neo-liberalizme karşı yeni bir toplum kurmak için yeni bir perspektif ve mücadele arayışında ifadesini buluyor. Bu konuda EZLN'ye ilişkin tezler şöyle:

• Zapatistalar, bir yanıyla Emiliano Zapata geleneğinin sürdürücüleri. Öte yandan da, 1970'li yıllarda parçalanan ve

Özgürlük Gücü'nden (içinde Komutan Yardımcısı Marcos'un da yer aldığı) on kişi, 1982 yılında Meksika'nın güneyindeki Chiapas'a giderler. Amaçları, Che Guevara tarzında yeni bir devrimci örgütlenme ve mücadele yaratmaktır. Ancak yerlilerin dilini bilmemekte ve bölgeye yabancılık çekmektedirler. On kişilik grup, ağır koşullar nedeniyle bir süre sonra dağılırlar. Komutan Yardımcısı Marcos, bölgede yalnız kalır. Ancak çalışmalarını yürütür. Chiapas bölgesinin yerli halkı "Campisinolar"ın yoksulluk ve açlık karşısında gösterdikleri irade ve direniş Komutan Yardımcısı Marcos'u etkiler. Yıl 1984'tür. Söz konusu irade ve direnişin "ideolojisiz" olduğunu farkeden Marcos, yerlilerle kurduğu ilişkiler sonucunda, onları egemen baskıya karşı silahlandırmaya yöneltir.

• 1990'lı yıllara gelindiğinde Chiapas'daki köylüler artık, Meksika'nın Özel Timler'ine karşı silahlanmışlardır. 1992'ye gelindiğinde 5 binin üzerinde köylü silahlıdır. Ve Meksika hükümetinin bu silahlı güçten haberi yoktur. Aynı yıl gerilla grubu, Halk Ordusu'na dönüşmüş ve Chiapas yerlilerinin güven ve desteğini kazanmıştır. Bölgesel birimlerde örgütlenen silahlı askeri gücün komutanlıklarını ise aynı birimlerdeki siviller yürütmektedir.

• Zapatista deneyiminde ilginç ve öğretici olan, hayatiyetini yitirmemiş eski tarihsel geleneklerin bugüne taşınması ve yenilenmesidir... Kökleri toprağın derinlerine uzanan Zapatista hareketinin ciddi bir tarihsel kimliği yanında, enternasyonalist karakteri söz konusudur.

• Bunun yanında Zapatista hareketi, emekçi yığınların iktidardaki (solcu maskeli!) "Kurumsal Devrimci Parti"ye ve kendine "muhalif" diyen parti, grup ve çevreye ciddi güvensizlik duyduğu çaplı bir çürüme ortamında boy vermiştir. Bu durum gerçekten de büyük önem arzetmektedir. Çünkü, böylesi bir ortamda, Zapatistalar, insanlara kendi elleriyle yaratabilecekleri bir özgürlükçü-eşitlik düşü için, başkaldırabilmelerinin mümkün olduğunu anımsatmışlar ve bir başkaldırı çağrısı çıkarmışlardır. Yani Zapatistalar, "Tarihin Sonu" yalanını pratikte tekzip ederken, insanlara yeni bir ütopyanın kapısını açıp, yolunu işaret etmişlerdir.

• Berlin Duvarı'nın yıkıldığı karanlık ve kaotik koşullardaki ütopya arayışı ve ihtiyacına bir yanıt teşkil eden Zapatistalar, toplumun egemenlere muhalif olan çeşitli katmanlarını bir tarihsel blokta örgütleyerek Yeni Dünya Düzeni'ne karşı ayaklandılar. Öte yandan salt dikey ve buyurgan örgüt modellerine sıcak bakmayan Zapatistalar, yatay-yığınsal örgütlenmeleri radikal eksenlerde oluştururken, silahlı özyönetim birimlerini de yaratmışlardır.

• Zapatistalar'ın önemi Yeni

Zapatistalara adını veren Emiliano Zapata...

Dünya Düzeni'nin politik, askeri, ideolojik ve kültürel saldırısı altında umudun pratik olarak hala sürdürülebilir olduğunu kanıtlamasında yatıyor.

• Chiapas'daki umut bugüne değin yoksul köylülerin ve devrimcilerin inadı ile sürdürüldü. Bu inat, yerlilerin aktif katılım ve desteği ile realize edildi. Siyasetin toplumsallaştırılmasında Zapatistalar, doğrudan katılım modeline yeni sivil boyutlar katıyorlar. Doğrudan katılımcı sivil özellikler taşıyan mücadele, kendini yerelliği ile sınırlamak yanlısı değil. Tam tersine, çözümünü enternasyonal planda arıyor.

• Zapatistalar'ın ütopyası, insanlığın muhtaç olduğu yeni enternasyonal ruhun canlandırılmasında müthiş bir imkan. Zapatistalar'ın düşünce yapısı ve politika tarzı yeni ve gerekli bir tartışma için üretken bir zemin oluşturabilir. Zapatistalar'ın ve Komutan Yardımcısı Marcos'un denediği yeni radikal-sivil çözüm, egemen iktidara karşı başkaldıran silahlı muhalif gücün, kendini yeniden üretebileceği yabancılaşmış baskıcı iktidara dönüşmeme imkanlarını arıyor. Chiapas'daki deney, acaba, reel sosyalizmin yaşadığı yenilginin önemli etmenlerinden olan bürokratik deformasyonun ve emekçi yığınlardan iktidarı kopartan yabancılaşmanın aşılmasına yol açabilir mi?

• Tüm bunlardan hareketler Zapatist hareket, yeniyi inşa etmek için bir diyalog arayışı. Katılıma ve çoğulculuğa büyük önem veren aksiyoner bir hareket. Ertelenmeler yerine gündelik hayatı devrimcileştirirken, "hemen şimdi" anlayışını yaşama geçiren bir siyasal tarz. Marjinalliğin ya da "anlamsız doktriner huysuzluklar"ın reddiyesi.

• Ortak düşünce, karar ve katılımı oluşturmayı hedefleyen Zapatistalar, kanımca, sosyalizmin Yeni Dünya Düzeni koşullarındaki rönesansını hedefliyorlar. Bu anlamda Zapatistalar, abartma ve küçümsemelerden uzak irdelenmesi gereken yeni bir ses ve nefes.

• Mücadele hattı ve düşünceleriyle Zapatistalar, neoliberal saldırganlık karşısında sosyalizmin, sadece işçi sınıfının değil, bütün bir insanlığın, yani emeğin tarihsel blokunun sorunu olduğunu anlatmaktadır.

• Tüm toplumsal muhalefeti kucaklamayı amaçlayan Zapatista hareketi, sadece silahın örgütlediği dikey-dar ve bürokratik siyaset anlayışına karşı, özgürlükçü-eşitliği amaçlayan ve geniş kitlelere mal ederek, siyaseti toplumsallaştırıp-sivilleştirmeyi hedefliyor. Yani tabiri caiz ise, tarihsel önderleri Emiliano Zapata'nın "halkın davasına düşman olanlar dışında herkese dostuz" stratejisini hayata geçiren Zapatistalar, kendilerini abartmıyor... Gerçeğin tekellerinde olmadığının altını çiziyor... Kurtuluşlarının dünyanın dört bir yanındaki mücadelenin enternasyonal koordinasyondan geçtiğini ifade ediyor... Ve en önemlisi neo-liberal saldırganlığa karşı başkaldıran her şey bizimle ve biz de onlarlayız diyor..."

Kıtalararası bir dayanışma

"Paranın sahip olduğu gücün sınırlar ötesinde onuru alçattığı... Dürüstlüğe hakaret edip, onuru öldürdüğü, insanlık durumu yerine borsa haberlerinin sunulduğu... Onurun yerini globalleşen sefillik, umudun yerini boşluk, yaşamanın yerini uluslararası terörün doldurduğu bir dönemde... Neo-liberalizmin sunduğu uluslararası insansızlaştırmaya karşı bizim de uluslararası umudu kurmamız gerekiyor" diyen Zapatistalar 1996 Ocak'ında Meksika'nın Lakandonnen ormanlarında neoliberalizme karşı kıtalararası toplantılar düzenleme kararı aldı.

Zapatistalar'ın bütün kıtalarda düzenlenecek ön toplantılarla gerçekleştirmeyi hedefledikleri ana toplantı, 27 Temmuz-3 Ağustos 1996 tarihlerinde Chiapas'da ön katılım toplantı delegelerinin katılımıyla sonuçlandırılacak. Berlin'de yapılan toplantı Avrupa ön toplantısı idi. Benzer bir toplantı daha önce Amerika'da La Realidad'da düzenlendi. Yakın gelecekte Asya'da (Tokyo), Avustralya'da (Sidney) ve Afrika'da düzenlenecek.

Zapatistalar'ın "Ya Basta! / Yeter Artık!" sloganı altında gerçekleştirmeyi hedefledikleri kıtalararası kampanya, neo-liberalizmin dünya çapında yol açtığı sorunların Kuzey'de ve Güney'de benzer olduğu fikrinden hareket ediyor. "Neoliberal saldırganlığın insan onuru yerine parayı ikame ettiği ve insanı bir metaya dönüştürdüğü ve paranın egemenliğinin insanlığı alçalttığı"nın altını çizen Amerika kıtasındaki 'Birinci La Realidad Açıklaması'nda "Neoliberalizmin globalleşme adına saldırgan bir savaş yürüttüğü, insanları unutup ölüme mahkum ettiği"ne işaret ediliyordu.

"Yeni bir yalanın insanlara tarih olarak yutturulmak istendiği ve bu yalan dolu tarihte umudun, onurun yenildiği yaygaralarıyla insanlığın karamsar ve çaresiz bir konuma itilmek istendiği koşullarda; bir çiçeğin dahi "umudun çiçeği" ya da bir şarkının "umudun şarkısı" olacağına dikkat çekilen La Realidad Açıklaması'nda, "insanlığın göğsündeki kalbi gibi sol tarafı tercih edip, dünyayı ele geçirmek değil, bugün yeniden yaratmak"la mükellef olduğu hatırlatıldı.

Bu arada Komutan Yardımcısı Marcos'un Temmuz 1996'da Chiapas'daki toplantı için kıtalararası beş çalışma grubuna (Berlin Toplantısı'nda) sunulan "dünyayı değiştirmek için mütevazı bir öneri"si, yani "Neo-liberalizmin kökünü nasıl kazıyabiliriz?" sorusunun ana başlıkları şöyle:

1- Nasıl bir politikamız var ve hangisine gereksinim duyuyoruz?

2- Ekonomik sorun: Vahşetin tarihi;

3- Tüm kültürler herkes için, ama ya medya?

4- Hangi toplum sivildir ya da değil?..

5- Dünyada daha çok dünyaya yer var..

Mumia Abu Cemal için

'Milyon mektup kampanyası'

Maria SARI

Washington- Philadelphia'da bir polisi öldürdüğü iddiasıyla ölüme mahkum edilen ABD'deki Kara Panterler örgütü üyesi, siyah gazeteci Mumia Abu Cemal için geçtiğimiz 20 Mayıs'ta Washington'da Adalet Bakanlığı önünde 200 kişilik bir gösteri yapıldı. Abu Cemal'e Özgürlük Komitesi'nin açtığı 'Mumia için milyon mektup' kampanyasında ABD'nin yanı sıra Avrupa ve diğer ülkelerden toplanan mektup çuvalları Genel Savcı Janet Reno'ya verilmek üzere ABD Adalet Bakanlığı'na teslim edildi. Altı ay önce başlatılan mektup kampanyası gerek ABD'de gerekse dünyanın çeşitli ülkelerinde oldukça etkili oldu.

Gerçekten de Abu Cemal'in ölüme mahkum edildiği mahkeme hiç te adil ve inandırıcı bir karar vermemişti ve tümüyle Philadelphia polisinin düzmece tanık ve kanıtlarıyla yönlendirilmişti. Öyle ki, polisi Abu Cemal'in değil de bir başka kişinin öldürdüğünü gören ve bunu mahkemede de söylemek isteyen bir kişinin tanık olarak dinlenmesini polis önlemeye çalıştı. Çünkü Abu Cemal, Philadelphia polisinin özellikle siyahlar üzerindeki baskılarına karşı mücadele ediyordu. Abu Cemal'in Afrikalı Amerikalılar örgütü MOVE'a karşı polisin yürüttüğü kanlı operasyonların içyüzünü ortaya koyan yazılar yazması polisin düşmanlığını iyice arttırmıştı. Bu operasyonlardan birinde 5'i çocuk olmak üzere 11 MOVE üyesi öldürülmüş, çıkan yangında 60 kadar ev yanmıştı. Dolayısıyla bugün onurlu ve namuslu pek çok insan Abu Cemal'in suçsuz olduğuna ve polis tarafından bir oyuna getirildiğine inanıyor. Şimdi bütün sorun Genel Savcı Janet Reno'yu da buna inandırmak ve davanın yeniden görülmesini sağlamak. Mektup kampanyasından önce yaptığı bir açıklamada savcı Reno, davanın yeniden görülmesi için Abu Cemal'in kişi haklarının çiğnenmiş olduğunun kanıtlanması gerektiğini belirtmişti. 20 Mayıs'ta mektupların verildiği gösteriden önce bu açıdan da savcılığa kanıtlar sunuldu. Mahkemede polisin iddialarını destekleyen ifadeler veren tanıkların, 'sahte tanıklar' olduğu ve polisten çeşitli destek ve kolaylıklar gördükleri de ortaya

O gün ‘polis partisi’ ile çalışanların, emekçilerin ‘partileri’ karşı karşıya geldi!

Habitat kaldırımlarının cilaları döküldü!

Ayla ÖNDER

Tuhaf bir gündü o.. İstanbul'un vitrini Taksim ve Beyoğlu, bir günlük ‘olağanüstü hal’ uygulamasına tanık oldu geçtiğimiz cumartesi... Yüzlerce polis ve asker sardı Taksim'i. Başımızı çevirdiğimiz her yerde üniformalıları gördük. İstiklal Caddesi'ni o gün resmi ve sivil polisler turluyordu. Caddeyi kesen her sokağın başını çevik kuvvet ekipleri tutmuştu. Her hafta sonu olduğu gibi eğlenmek, gezmek için gelen insanların akınına uğramıştı burası. Bu insanların gözü önünde cereyan ediyordu her şey. Ama çoğu duyarsızdı. Üniforma kanıksanmıştı. Köşe başlarını tutmuş polislere göz ucuyla bakıp, yollarına devam ediyordu bu gençler. Bu polis selinden rahatsız olanlar, ‘ne oluyor’ diye soracak bir yetkili bulamadıklarınan hemen sırtında fotoğraf makinası asılı gazetecilerin yanına geliyordu. “Ne oluyor abi, niye bu kadar çok polis var” sorusundan gazeteciler de bıkmıştı artık. Sorulara verilen yanıt iki türlüydü. Bir anlayışa göre “Burada yasadışı örgütler eylem yapacaktı. Ve polis bunu engellemek için buradaydı”. Diğer anlayış ise açıkça “OHAL var, OHAL” diyordu. Bu ‘OHAL’in anlamını çoğu anlamadığı için genellikle tepki de şöyle oluyordu; “Haa öyle miii? İyi abi!”

Sıkıyönetim sabah erken başladı

O gün polisin sıkıyönetimi sabahın erken saatlerinde başlamıştı. Sabah saat 08.00 sıralarında Şişhane'ye askeri birlikler yığıldı. Beşiktaş, Mecidiyeköy ve bah erkenden askeri birlikler yığılmıştı.

Bütün sol partiler, sendikalar ve kitle örgütleri polis şeflerine göre “terörist yuvası”ydı. O nedenle bu parti ve örgütlerin kapısı tutulmuştu.

ÖDP il binasının kapısının önü ve çevresi polis kaynıyordu. Parti binası önünde karargah kuran polis giren çıkan herkesi alıyordu.

Tam bir yıldır bıkmadan, usanmadan Galatasaray Lisesi önüne gelen kayıp yakınları o gün saat 12.00'ye kısa bir zaman kala yine randevu yerindeydiler. O da ne?.. Galatasaray meydanı yüzlerce polisle çevrili. Anneler polislere aldırmadan çöktüler yere. Saniye geçmedi saldırdı polis. Sürükleyerek, tekmeleyerek insanlar götürülüyordu hazır bekleyen polis otolarına. Direnenler, tekme tokat dövülüyordu.

Aynı saldırılar başka yerlerde ve başka şehirlerde de yaşanıyordu o anda. KESK'in eylemine katılmak için İstanbul dışından gelenlere izin verilmemişti. Otobüsler durdurulmuş, içindekilerin “seyahat etme ” özgürlüğü gasp edilmişti. Otobüsleri durdurulunca Çamlıca turnikeleri önünde oturma eylemi yapan kamu çalışanları da polisin şiddetinden nasibini almıştı. Gözaltı sayısı Kocaeli'nde 400, Adana'da ise 10 dolayındaydı.

Çok sayıda resmi ve sivil polis Terkos çıkmazı önünde KESK binasını bekliyordu.

O gün eyleme katılacak bütün memurlar genelgelerle uyarılmıştı İçişleri Bakanı bir basın bülteni yayınlamıştı bir gün önce. Genelgeye göre “bu eylem yasadışıydı, Habitat'ı sabote etta Habitat II nedeniyle İstanbul'a gelen bazı yabancı sivil toplum örgütlerinin (NGO'lar) fiili olarak eyleme katılıp destek vereceklerі belirtiliyordu. Bazı ülkelerin Ankara temsilciliklerinin bu konuda Dışişleri Bakanı'na bilgi verdikleri açıklanıyordu genelgede. Aynı akşam İstanbul Valisi de buna benzer bir genelge yayınladı. Bu genelgeler bütün devlet daireleri, kamu kuruluşları yöneticilerine gönderilmişti. Emniyet ve valilik, işyeri yöneticilerini ‘Kamu çalışanlarını toplayıp bilgi verin, başınıza bir iş gelir, yasadışı bir eylemdir bu. Kesinlikle katılmasınlar’ diye uyarmıştı. Bütün bunlara rağmen, bu eylem ya olacak, ya olacaktı. KESK'in GYK'sının kararı çok netti.

Bu kararlılığı cumartesi sabahı KESK binasına girip çıkanların gözaltına alınması da gölgeleyemedi. KESK yöneticileri ve üyeleri gözaltılara, baskılara rağmen saat 13.30'da Galatasaray Lisesi önünde olacaklardı. Bu olayı izlemek isteyen çok sayıda gazete, TV muhabiri KESK önüne yığılmıştı. Polisler o gün herkese öfke duyuyordu. Gazetecilerden korkunç rahatsız oluyorlardı. Biraz sonra onlara da bir saldırı başlayacaktı.

Yazıcıoğlu ne diyordu?

Ve binadan çıkan KESK yöneticilerinin önünü kestiler. Muhabirler bunu görüntüleyemedi. Çünkü önlerinde üç sıra polis duvarı vardı.

KESK'in amacı Habitat II nedeniyle ülkede bulunan yabancı delegasyonlar aracılığıyla dünya kamuoyuna seslerini duyurmaktı. Bu, KESK'in 91 kişi İstanbul Emniyet Müdürü Kemal Yazıcıoğlu'nun bir gün önce yönetimden 4 kişiyi çağırıp “Bu eylemi size kesinlikle yaptırmayacağız” şeklinde uyarısına rağmen bu karar alınmıştı. Aralarında süren çok uzun tartışmalar sonucunda Kemal Yazıcıoğlu öfkelenip “Siz bunların (Habitat delegelerinin) sizin sorunlarınıza duyarlı olacağını mı sanıyorsunuz? Bunların çok mu umurlarında bu ülkede demokrasi olup olmaması!” demişti.

Önceden yapılan tehditlere, işyerlerindeki yöneticilerin tüm çalışanları toplayıp “eyleme gitmeyin sakın, saldıracaklarmış” şeklindeki uyarılarına rağmen KESK bütün üyelerini Taksim'e çağırdı.

KESK yöneticileri ve üyelerinin büyük bir bölümü binaya sabah çok erken gelmişti. GYK'nın büyük çoğunluğu içerdeydi. Eylem saatine az bir zaman kala, dışarı gruplar halinde çıkma kararı aldılar. İlk 25 kişi çıktı. Galatasaray Lisesi önüne gitmeyi hedefliyorlardı. Ancak KESK'in önü 5 sıra polis çemberiyle örülmüştü. Basını da bu çemberin dışına atmışlardı. Bu grubun etrafını sarıp iyice sıkıştırmaya başladılar. Bunun üzerine KESK yöneticileri ve GYK üyeleri sımsıkı kenetlendi.

Burada tartaklama, tekme, tokat başladı. İnsanların üzerine üç-beş polis birden atlıyor, kıskıvrak hale getirip, polis otolarına bindiriyorlardı. Ancak bu olayları basından gizlemeye çalışıyorlardı. Araba arkalarında, kuytu yerlerde şiddet uyguluyorlar, kameralar yanaştığında ise ‘durun’ diye ihtar ediyorlardı. Aşağılayıcı tavırlarla basının olsını duvarlara çarpıyorlardı. Tüm Maliye-Sen Genel Başkanı İrfan Erdemoğlu polislerin kendilerini, “Komünistler! Hepiniz vatan hainisiniz. Bu ülkeyi bölmek istiyorsunuz, siz müslüman değilsiniz” diye copladıklarını anlatıyordu.

‘Gebertin, vurun, yakalayın’

Vahşice saldırıyorlardı. Adeta intikam alıyorlardı. Bir gencin suratı kanlar içindeydi. Bir kadın yerlerde sürükleniyordu. Suratına polis tekmesi yiyen genç kanlar içinde yere yuvarlanmıştı. ‘Gebertin, vurun, yakalayın’ şeklindeki emirleri duyan sivil ve resmi polisler bir robotun düğmesine basılmışçasına seri hareket ediyorlardı.

İstiklal Caddesi savaş alanı gibiydi. Gözaltı ve şiddet histerisi yaklaşık yarım saat sürdü. Bu histeriden nasibini Habitat NGO'ları da alıyordu. Gözaltına alınanlar arasında Norveçli bir kadın kendi dilinde bağırıyordu. Gözaltına alınanlar karakollara, Terörle Mücadele Şubesi nezarethanelerine, hücrelerine sığmadı.

Norveçli NGO da Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü'ndeydi. Ancak bir saat sonra “Yanlışlık oldu, özür dileriz” deyip bıraktılar.. Giderken nezaretteki diğerleri alkışladı. Bu alkışı bir kadın şöyle izah ediyordu; “Habitatçı birinin de gözaltına alınması hoşumuza gitti. Ama bırakılmasına üzüldük!”

Kaçmayı başaran kamu çalışanlarının dışında çok sayıda KESK üyesi gözaltına alınmıştı. Şimdi sıra Beyoğlu ve Taksim'de “şüpheli” avına gelmişti.

yolda yürürken polisin yüzüne bakmıyorduk. Bakıldığı anda bile 'Ne bakıyorsun ulan' diye gözaltına alıyorlardı. Örneğin İletişim Fakültesi öğrencileri Taksim girişinde polis aracına baktıkları için gözaltına alınmıştı. Gençlerin biri "benim babam emekli polis" deyince, "Sana da... babana da.." diye ana-avrat küfür yemişti. Gençler "Abi ne oluyor burada" deyince gözaltına alanlardan sarkık bıyıklı bir polis "Ulan siz öğrencisiniz. Habibat'ı (aynen böyle diyor) siz bilmeyeceksiniz de dağdaki ayı mı bilecek" demişti.

Aynı saatlerde Habitat Vadisi Taşkışla girişinde bir çifte standart yaşanıyordu. Tekbir getirerek gösteri yapan Doğu Türkistanlı ve MHP'li göstericiler ise polis tarafından özel olarak korunuyordu.

İHD ve ÖDP il binası ve MKM önünde "av" için bekleniyordu. ÖDP'ye, Vakıf'a (Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat Vakfı) gelmek için telefon edenlere "Arka sokaklardan gel, polise görünme" uyarısı yapılıyordu. Ancak polise görünmemek mümkün değildi. Adeta metrekareye bir polis düşüyordu.

Ben de polis ablukasındaki Vakıf'a gitmek üzere yola koyulmuştum. Yaklaşık 40 polis Vakıf'ın önündeki caddenin (Başağa Çeşme Sokak) iki tarafını tutmuştu. Aralarından gayet soğukkanlı (!) bir yüz ifadesiyle geçmiştim. Ancak Vakıf'ın kapına üç- beş adım kala 'Tutun onu" diye bir emir duydum. Ve bir polis üzerime atladı. Ben, 'Bırakın beni, ben gazeteciyim' diye cebelleşirken ikinci polis koştu. O sırada Vakıf'tan bir arkadaş kapıyı açmış 'Atla içeri, atla içeri" diye bağırıyordu. Ve bağırıp çağırarak ellerinden kurtulmayı başarmıştım. Adeta bir konsolosluğa sığınır gibi Vakıf'a sığınmıştım! İçeri girer girmez ÖDP yöneticisi Necmi Demir ve diğer ÖDP'lilerle karşılaştım. İl binasına giriş- çıkış yasaklanınca ÖDP'lilerin birçoğu buraya gelmişlerdi. Burada nasıl bir tutum alınabileceğini tartışıyorlardı. Dışarı çıkılmıyordu. Çünkü çıkan herkes gözaltına alınıyordu. Bana da 'İyi yırttın!' dedi bir arkadaş. 'Artık çıkamazsın. Kesin alıyorlar!' Ancak ben Habitat çerçevesinde çalışabilmek için aldığım kartı boynuma asıp herşeye rağmen çıkmaya karar vermiştim..

'Hakkınızı helal edin!'

Yarım saat sonra gülerek "Hakkınızı helal edin" deyip çıktım. Birkaç polis sırasını geçen kadar ses çıkmadı. Onlarla göz göze gelmemeye çalışıyordum. Havaya ya da diğer tarafa bakarak yürüyordum. Mezarlıktan geçerken ıslık çalar gibi bir halim vardı. Son sıradaki polisleri geçene kadar çıt çıkmadı. Ben son polisi de geçince o ruh haliyle kaçmaya başladım. Arkamdan hurra! Tabii kaçış 5 saniye sürdü. 5 saniye sonra Galatasaray Hamamı önünde kıskıvrak yakaladılar. Ben derhal kartımı uzattım. "Habitat'ta görevliyim" dedim. Habitat falan dinlemiyorlardı. O kargaşada karşı sıradaki esnafın dikkatini çektim. 'Bırakın beni. Göreve gidiyorum.' diye bağırdığımda esnaflar ve yoldan geçenler duraklayınca amir, 'Çantasını açın, arayın' diye seslendi. Çantamı aradılar. Çekine-

bomba vardı ve ellerinde patlayacaktı! Ve arama sona erince 'K.., şuna bak . Gazeteciymiş! Habitatçıymış. Defol.. S.. git" diye küfürlerle beni bıraktılar.

Saat 14.30 sıralarıydı. İstiklal Caddesi'ne geldiğimde çok sayıda gazeteci arkadaşla karşılaştım. Polisin dayağını görüntülemek isteyen gazetecilerin önüne duvar örüp fotoğraf çekmeleri engellenince kıyamet kopmuştu. Önce barikata yüklenmişler, sonra da polisi protesto için sokakta oturma eylemi yapmışlardı. Bir kadın gazeteci polisle yüz yüze çatıştıklarını anlatıyordu. "Barikata nasıl yüklendik ama" diye heyecanla anlatıyordu arkadaşına. Gazeteciler sabahtan beri yaşanan polis terörüne artık yeter deyip, hep birlikte gösteri yapmışlardı. Ve ciddi bir arbede yaşanmıştı.

Artık İstiklal Caddesi turları başlamıştı. Herkes birbirinden yeni olaylar duyuyor, beş - altı kişi gruplaşıp, olay yerine koşuyordu. Gözaltıları protesto etmek için birçok kamu çalışanının yeniden Vatan Caddesi'nde toplanacağı haberi gelmişti.

O sırada gelen başka bir duyum da, abluka altındaki ÖDP il binasında saat 16.00'da bir basın açıklaması yapılacağı şeklindeydi. O ana kadar binaya giren ya da çıkan çok sayıda ÖDP il yöneticisi ve üyeleri gözaltındaydı. Basın açıklamasıyla bu saldırı protesto edilecekti.

Saat 16.00'da ÖDP il binasına gittiğimde de sivil polisler kapıda karşıladılar. Kimsin, nesin sorularının ardından "Yok öyle bir şey bayan. Sizi yanlış bilgilendirmişler, uzaklaşın buradan" sözlerini duydum sivil polisten. Uzaklaştım.

Gözaltında hasta muhtar

Taksim yönüne doğru yürümeye başladım. Cadde boyunca etrafı gözlemliyordum. Beyoğlu'na tamamen yabancılaşmıştım. Başka bir yerde olduğumu sanıyordum adeta. Polis işgali hala sürüyordu. Galatasaray Lisesi önünde (Cumartesi annelerinin her hafta oturduğu yer) panzerler, sivil ve resmi otolar, polis otobüsleri yanyana diziliydi.. Otobüslerin sırası bayağı uzamış, Yapı Kredi yayınlarının bulunduğu binaya kadar gelmişti. Galatasaray meydanı bir polis karargahını andırıyordu.

O sırada İHD'nin önünde bekleyen polislerin de dışarı çıkan çok sayıda İHD'liyi ve İHD yöneticilerini otobüslere doldurup, götürdüğü haberi geldi.

Caddede dolaşan turistler polis işgaline anlam veremiyordu. Bazıları polisleri fotoğraflıyordu.

Yine yolda telaşla koşturan Barış dergisi çalışanlarına 'Ne oluyor' diye sorduğumda anlattıkları dehşetti.

Polis öğleyin kayıplar için oturma eylemine katılan Okmeydanı'na bağlı Mustafa Kemal Paşa Mahallesi muhtarı Güzel Otluçimen'i de gözaltına almıştı. Otluçimen böbrek hastasıydı ve diyalize girmek zorundaydı. Diyaliz makinasina giremediği zaman mutlaka kullanması gereken ilaçları vardı ve bu ilaçların içerde kendisine ulaştırılması yasaklanmıştı. Yakınları böbrek hastası olduğuna dair Beyoğlu Cumhuriyet Savcısı'ndan bir yazı götürmüşlerdi. Ne var ki, Terörle

etmemişti. "Adalet Bakanlığı'ndan emir var, alamayız" deyip, geri çevirmişlerdi ilaçları getirenleri. Muhtar ise bu ilaçları almadığı anda ölüm tehlikesiyle yüz yüze gelecekti.

Gözaltılar avukatlara kadar uzanmıştı. KESK'in, iHD'nin avukatları olaylar sırasında götürülmüştü. Bu yetmiyormuş gibi içerdekileri sormaya giden avukatlar ve gazeteciler de Terörle Mücadele'nin kapısında alınmıştı.

12 Eylül'den bu yana ilk kez bir ana bilim dalı başkanı apar topar gözaltına alınmıştı. ÖDP il binasının kapından girerken alınan ÖDP MYK üyesi Profesör Gencay Gürsoy Çapa Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalı Başkanı'ydı.

Polis yaş gözetmemişti. Dört yaşındaki Azat Ölmez de Terörle Mücadele'deydi.

MKM basılmış, içerdeki insanlar ve MKM korosundaki çocuklar da tartaklanarak alınmıştı.

Gözaltına alınanlar Terörle Mücadele, Güvenlik ve Asayiş Şube Müdürlüğü'nün nezarethanelerine kondu.

'6 milyar dünyalı rezaleti izledi!'

Habitat II'ye ev sahipliği yapan İstanbul'da "yabancılar" için günlerdir yapılan hazırlık, İstanbul caddelerini cilalama çalışmaları niye idi? İnsanlar anlam veremiyordu bu olanlara.. Habitatçılar'ın gözü önünde yüzlerce insan dövülmüştü. "Cici İstanbul" reklamı yerle bir olmuştu. "6 milyar dünyalıya" açılan kapılar T.C. vatandaşlarına kapanmıştı. Sadece İstanbul'dan değil, Ankara'dan, Kocaeli'nden, Anadolu'nun çeşitli illerinden gelen memurlara da kapatılmıştı Taksim'in, Beyoğlu'nun kapıları.

Ve aynı akşam bazı televizyonlarda polis terörünü kınayan haberler izledik. Birçok olayda "polisin sağduyulu davranıp göstericilerin polisi kışkırttığını" anlatan TV muhabirleri bu kez kameraları kırılınca, "Polisin bu şiddetine, öfkesine anlam veremediklerini" söylüyorlardı. Şiddetin ucu onlara dokununca farklı konuşmaları da mümkün değildi..

Gözaltına alınanların büyük bir çoğunluğu iki gün sonra bırakıldı. Ardından birçok demokratik kitle örgütü protesto yağmuruna tuttu büyük gözaltını... Bu protestoya Habitat Vadisi'ndeki NGO'lar da katıldı. NGO'ların gösterileri 4 gün üstüste sürdü.

ÖDP ise bütün basına faksla bildiriler göndererek protesto etti bu saldırıyı. "Altı milyar dünyalı rezaleti izledi" başlıklı bildirinin sonunda şöyle bir söz yer alıyordu; "İflas etmiş olan hükümeti bir kez daha uyarıyoruz, rüzgar eken fırtına biçer!"

ÖDP Başkanlık Kurulu, 12 Haziran Çarşamba günü de Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı'na, Içişeri Bakanı ve İstanbul Emniyet Müdürü hakkında suç duyurusunda bulundu. Ve daha sonra Emek Partisi'nin kapatılma davasını protesto eden EP'lilerle dayanışma için EP'nin il merkezinin önündeki gösteriye katıldı ÖDP'liler. ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın EP il merkezi önündeki konuşması 'Yaşasın devrimci dayanışma' sloganla-

Gazeteci Musa Ağacık da şaşırdı

'12 Eylül'ü yaşadım, bu kadar polisi bir arada görmedim'

Ben 12 Eylül'den bu yana profesyonel olarak gazetecilik yapıyorum. 12 Eylül'ü yaşadım, Kenan Evren'le 'memleketi kurtarma' edebiyatını izlemek için kent kent dolaştım. Ama her gittiğim yerde bu kadar çok polisin bir arada olduğuna ilk kez tanık oluyorum. Bu Habitat nedeniyle Türkiye'de ne kadar polis varsa yığmışlar. Ben o gün (8 Haziran cumartesi) evden çıktım, sokakta garip garip adamlar dolaşıyorlar. Bir tanesine sordum ne oluyor diye. "Sana ne ulan" dedi. Hemen anladım bir terslik var. İstiklal Caddesi'ne geldim, bir gariplik var. Her hafta güleryüzlü anneler, ablalar gelip, yakınlarını arıyorlar orada...Polis kaynıyordu her taraf. Ben geldiğimde oturma eylemine katılanlar gözaltına alınmıştı. Daha sonra Galatasaray Lisesi'nden Tünel istikametine doğru geldik. O sırada KESK üyeleri binadan çıkmıştı. Polisler onlara birden saldırdılar, acayip bir şekilde vahşice, kolunu bacağını koparırcasına saldırıyorlardı. Polis bir protestocunun boynundan tutmuş, öyle götürüyor. O yetmedi, iyice koltuğunun altına aldı, sıktı, boynunu kırmak ister gibi hareket yapıyor. O da yetmedi, yere çömelttiler. Böyle vahşet olur mu? Polis gösteriye müdahale eder, bilemedin iki tane cop sallar, dağıtmak anlamında. Ama adamı almışsın, boynunu kırmaya yönelik eylem yapıyorsun!

5-6 tane sivil polis, 5-6 yaşlarında çocukları ellerinden tutmuşlar, dolaşıyorlar. Sanki babalar cumartesi günü çocuklarını gezdiriyormuş izlenimi vermek istiyorlar. Garibime gitti. Bu kadar hengamenin içinde bu çocukların ne işi var burada. O sırada polislerden şişman olanı da bir kız çocuğunun elinden tutmuştu. O sivil polis birden bir resmi polisin yakaladığı gencin suratına tekme attı ve kan fışkırdı. Burada bir kere etik anlamda bir yanlışlık var. Genç, orada polis tarafından artık etkisiz hale getirilmiş. Onu artık dövmek eziyete giriyor. O nedenle suçtur. Göstericiyle polis karşılıklı kavga etmiş, onun izah edilir bir tarafı bulunabilir, ama orada polisin denetimindeki bir insana tekme atmak bambaşka bir şey, sadizme giriyor. Bunu yaparken de küçük kız çocuğunun elinden tutarak yapıyor, kan fışkırınca küçük çocuk şöyle bir irkildi. Bir kere insani anlamda o küçük çocuğun geleceğini düşünebiliyor musun, nasıl bir ruh haliyle büyüyecek o çocuk? Ben gittim, polise müdahale ettim; "Ne yapıyorsun, neden vatandaşı dövüyorsun" dedim. "Ben de vatandaşım" dedi. "Vatandaş, vatandaşı döver mi" dedim, "Sen de kimsin lan ib.." dedi bana.

Ondan sonra resmi polise seslendi. "Bu ib.. çok soru soruyor" dedi. Bu yüzden de o resmi polis "Hesabını görürüz, merak etme" dedi. Olaydan birkaç dakika sonra Hollanda Konsolosluğu önünde saldırı oldu. Orada komik bir şey oldu. Polis bana cop indiriyordu. Fakat benim teybimin kulaklığı kulağımdaydı. Ben bir yandan göstericilerin seslerini çekmeye çalışıyordum, bir yandan "gebertin" şeklindeki polislerin laflarını çekmeye çalışıyordum. Osırada ameliyatlı olan sol bacağıma vurdular. Sol bacağım daha önce de bir polis saldırısında yaralanmıştı. Sol bacağımın da devlet için tehlikeli olduğunun farkında olacaklar ki, habire oraya vuruyorlar! Daha önceki olaylarda da hep sol kolumu, kafamın sol tarafını kırdılar. O zaman Özal dedi ki, gazeteciler karate öğrensin.

Devlet, sol düşünceye karşı, hakkını, hukukunu talep eden insana karşı acımasız. Zaman zaman islami kesime de cop kullanıldı, ama solcu göstericilere yaptıkları gibi değil. Devletin genel mantığında var bu. 'Bölücü', 'vatan haini' olarak görüyor. Solu vatandaş yerine koymuyor. Demirel'in mantığında da var. Bu olayların ardından bir basın toplantısında Demirel'e sordum; "Sayın Demirel demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nde daha ne zamana kadar dayak yiyeceğiz?" dedim. "Seni kim dövdü?" dedi. "Cumartesi günü Galatasaray'da polisler dövdü" dedim. "Ne yaptın da dövdüler?" dedi.

Demirel hemen işi bir iki polise götürüyor. Ben "Bu, bir- iki polisin tutumu değil" diyorum. "Devlet, sağcı vatandaşlarına olduğu gibi solcu vatandaşlarına da adil olacak mı?" diyorum. Demirel hala aynı mantıkla "Polis düşmanlığı yapmayın" diyor. "Polisin solculara karşı önyargılı olduğunu söylemek polis düşmanlığı mı" deyince de "Ben nerden bileyim, sen ver bana, ben takip edeyim" diyor. "Ben nereden bileyim efendim, dedim polislerin isimlerini. O kadar şey biliyorsun da, aklın her şeye eriyor da, bunu mu bilmiyorsun... O zaman yaka numaralarını alsaydın" dedi.

"Dinle, dinle" diyor Demirel bana. "Birisi birisini dövmüş. Kim dövmüş diye soruyorum, bilmiyorum diyor bak şimdi nasıl çeviriyor!" "Efendim şaka yapıyorsunuz herhalde" dedim. "Size polisin beni ve yurttaşları dövdüğünü söylüyorum daha ne söyleyeyim" diyorum. "Kim dövmüş diyorum, bilmiyorsun, böyle dava olmaz" diyor. Sağır sultan, görmeyen sultan pozisyonunda, "Peki televizyonlarda görmedin mi, kimin kimi dövdüğünü" diyorum, yanıt vermeden gidiyor...

Bir yanda Habitat II, bir yanda alternatif tebliğler...

Yeni bir dünya için

Hatice CAN

Habitat'ın dışında kalanlar

(...) Bu ülkede problemsiz yaşamak için; yetişkin, erkek, heteroseksüel, Türk, müslüman-sunni, parlamento partilerinden birine mensup, iyi kazanan ve eğitimli olma özelliklerini bir arada taşımalısınız. Bu durumda "Beyaz Türkler" grubuna girebilirsiniz. Eğer kadın, çocuk veya yaşlı iseniz; cinsel tercihleriniz farklıysa; farklı mezhep ya da dine inanıyorsanız; eğitim görme olanağından yoksun kalmışsanız; yani bu özelliklerden yalnızca birini taşıyorsanız, o zaman kaybedenler grubundasınızdır. (....)

Savaş ve zorunlu göç

(...) Göçün sona erdirilmesi için yapılacak ilk şey, ateşkesin sağlanıp, barış sürecininin başlatılmasıdır.

Yaşadıkları yerleri terketmek zorunda kalanlara geri dönüş olanağı sağlanmalıdır. Bu insanların toprakları iade edilmeli, yıkılmış evleri onarılmalı, zararları tazmin edilmelidir. Evleri hiç oturulamayacak hale gelenlere malzeme ve para yardımı yapılmalıdır. (...)

Nasıl bir yerleşme düzeni?

Habitat II için hazırlanan Ulusal Rapor ve Eylem Planı, tümüyle bugün var olan ranta dayalı, kalkınmacı sistemi veri alarak hazırlanmıştır. (...)

Yerel yönetimlerin en büyük şikayeti, gecekondulara götürülemeyen hizmetler değil, kentsel ranta, kayıtdışı ekonominin bir parçası olan gecekondu mafyası tarafından el konulmasıdır. Bu rant kayıtlı alana çekilirse bir yerleşim sorunu kalmayacakmış gibi. Bize göre kentlerde imarlı alanlarda, yazsal bir kent yağması ve yaşam deformasyonu vardır. Tarihi yapıların imar izinleriyle yok edilmesi, yahut tarihsel silüeti yok edecek yapılaşma izinleri; tarihi kentlerin üzerinden, yanından geçen otoyollar, çok katlı yapılanma, turizme açılan antik kentler yağmanın parçalarıdır.

Yerleşim yerleri bir nüfus sınırlamasına tabi tutulmalıdır. Sınırlama elbette şiddetle olmamalıdır. Nüfus yığışmasının temel nedeni sermaye yoğunlaşması, yani sınırsız "müteşebbis hürriyeti"dir. Yerleşim yerlerinde optimum nüfus ölçütü -kent plancıları tarafından düzeltilebilir- 100 bin kişi olarak belirlenebilir. Burada 100 bin gibi bir rakam alınamızın nedeni, insanların doğrudan birbirini tanıyabilmesi ya da tanıdıkları aracılığıyla birbirine ulaşabilmesi, ulaşımın yürüyerek sağlanabilmesi ölçütlerini kullanmış olmaktandır. Nüfus yoğunluğu 100 kişiyi aşan ve nüfusu 500 bini aşan yerler kırmızı alarm veren bölgeler olarak saptanmalı, buraların dağıtılması kamunun öncelikli görevi olmalıdır. (...)

Kır-kent ayrımı ortadan kaldırılmalı, yerleşim yerlerinin kendine yeterliliği esas alınmalıdır. Her türlü kirletici üretim yasaklanmalıdır. Araştırma, geliştirme faaliyetleri, doğayla uyumlu, yerel, yenilenebilir, insani ölçekte yönetilebilir bir teknoloji üretimine yönlendirilmelidir. (...)

Temiz enerji

Türkiye'de şebekelerdeki enerji kaybı bugün yüzde 21'i buluyor. En başta kayıpları önleyerek, üç Gökova, iki Akkuyu'ya eşdeğer enerji sağlanabilir. Türkiye'nin geleceğe dönük enerji projeksiyonu tümüyle değiştirilmelidir. Birincisi, uluslararası planda; Türkiye, "bölge devleti" ya da güç olma hevesine fazlasıyla kapılmıştır. Avrupa enterkonnekte sistemine bağlanan Türkiye, şimdi de Lübnan-Mısır hattını döşemekte, savaşın bitmesiyle Azerbaycan ve Ermenistan'ı kapsayacak bir hat döşenmesi hazırlıkları yapmaktadır. Şimdiden Nahcıvan'ın elektriğini Türkiye vermektedir. Avrupa, kendi ülkelerindeki muhalefet ve enerji üretmenin riskleri dolayısıyla Türkiye'nin bu alandaki çalışmalarını desteklemektedir. Türkiye tam iktisadi yapısına uygun bir şekilde Kuzey'in, Güney'i; Güney'in, Kuzey'i olma rolüne soyunmaktadır.

Ülke ölçeğinde ise, mevcut enerji planlaması hemen dondurulmalı, Gökova ve Orhaneli santralleri açılmamalı, nükleer santral kurma planlarından vazgeçilmelidir. Hemen bugün, alternatif enerji kaynakları (su, rüzgar, güneş, dalga) konusunda çalışmalar başlatılmalı, üniversitelerde alternatif enerji araştırma projeleri desteklenmelidir. Yerel enerji üretim projeleri önündeki engeller kaldırılmalı, her yerleşim yerinin kendi elektriğini üretmesi esas alınmalıdır. (...)

Siyanürlü altın, köylüler madencilere karşı

Bugün Türkiye'de siyanür kullanılarak, Tüprag Metal Madencilik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nce Balıkesir'in Havran ilçesi Küçükdere ve Büyükdere köylerinde, Eurogold tarafından Bergama Ovacık köyünde, Etibank–Kurupp ortaklığınca da Kütahya Dulkadirli köyünde altın ve gümüş çıkartılıyor. Bergama Ovacıklılar, Eurogold firması bu yörede çalışma başlatmadan firmaya karşı mücadele başlatmışlar, belediye ile birlikte her türlü yasal yöntemi denedikleri halde, Çevre Bakanlığı'nın geçen yıl izin vermesiyle madenin çalışmasını engelleyememişlerdi. 750 köylü imzalarıyla, İzmir Çevre Hareketi avukatlarına vekalet verdiler. (...)

Bir köylü çıkışı da Bodrum Kurudereliler tarafından gerçekleştirildi. Kurudere'de Dolamit madeni açılmasına izin verilmesi üzerine Kurudere ve Sazköy sakinleri jandarmayla çatışarak tutuklandılar. 6 köylü, 6 Haziran günü mahkemeye çıkacak.(...)

Yeni bir dünya için

Yukarıda saydığımız birçok konu bizi doğrudan ulusötesi tekellerle karşı karşıya getiriyor. Aynı Mitsubishi firmasıyla olduğu gibi. Mitsubishi, Malezya, Papua Yeni Gine, Filipinler, Endonezya, Burma, Brezilya, Bolivya, Şili, Ekvador, Kanada, Sibirya, Afrika ve ABD'de antik ormanları yok ediyor.

Nükleer ve termik santral pazarlayıcıları ile Mitsubishi ve Shell gibi ulusötesi tekellere karşı ulusal ölçeklerde ya da sınırlı haberleşme olanaklarımızla dünya ölçeğinde bir dayanışmaya girme ve mücadele yapmaya olanak yoktur. Onlar nasıl AB'yi, NAFTA'yı kuruyor ve Habitat'ları toplayabiliyorsa, bizim de bunların karşısında örgütlerimizle durabilmemiz gerekir. Ekolojik tahribat, işçilere, köylülere yönelik saldırılar nasıl evrensel ölçekte ise, karşı mücadele de aynı ölçekte olmalıdır.

Bu yüzden, dünyanın bütün emeğiyle geçinen insanlarını, karşı olanları, kendilerine karşı olmaya değil, özgürlüğe göre tanımlayanları, böyle alternatif toplantılarda değil; tahakkümün tüm biçimlerini yıkmak, hep birlikte yeni bir dünya düşü kurup gerçekleştirebilmek için, ütopyalarımızı gerçek kılmak için yeni bir enternasyonal birliğe çağırıyoruz....

(Toplumcu Yeşil, ÖDP'nin Ekolojik Kanadı'ndan)

Castro Habitat'ı solladı

Habitat bitti; sussss arkada polis var...

Hacer YILDIRIM

İstanbul'a gelen altı milyar dünyalı, ne bizim, ne de İstanbul'un görünümünü değiştiremeden gitti. Ama biz altı milyar dünyalıyı değiştirmeyi başardık.

Geçen hafta cumartesi günü Beyoğlu polis ablukası altındaydı. Kayıp yakınlarının geleneksel oturma eylemine bu kez "dünyalılar" da katıldı. Polis bu geleneksel eyleme "HABITAT'lıları koruma bahanesiyle" copla müdahale ederek, katılan herkesi gözaltına aldı. Yabancı gazeteciler ve HABITAT'a katılan sivil toplum örgütlerinin temsilcileri de bu müdahaleden nasiplerini aldılar. İHD İstanbul Şubesi Başkanı Ercan Kanar'ın bir önceki gün gözaltına alınışı polisin ertesi güne mesajıydı. Cumartesi günü KESK, ÖDP il binası, Toplumsal Araştırmalar Vakfı binasının önü ve İstiklal Caddesi'ndeki sokaklar polis ablukası altındaydı. Polis, İstiklal Caddesi'nde "şüpheli" gördüğü herkesi gözaltına aldı. Bu bir "muhalif avı"ydı...

KESK Başkanı, SİP Başkanı, HADEP'liler, ÖDP'liler, HABITAT'lılar, yani bütün "şüpheliler" gözaltındaydı. Gazeteciler dövüldü, fotoğraf makinaları kırıldı. Gazeteciler de henüz geleneksel olmasa da cumartesi günü oturma eylemi yaptı. HABITAT'a katılan sivil toplum örgütü üyeleri, yabancı gazeteciler bu manzaradan şaşkındı. Şaşkınlardı çünkü HABITAT gelmişti Türkiye'ye, 6 milyar dünyalı gelmişti. Kaldırımlar onlar için değişmemiş miydi? Belki polisin de imajının değişeceğini umuyorlardı. Ama değişmedi.

İTÜ Taşkışla binasında polisin ve devletin bu tutumu sivil toplum örgütleri tarafından üç gün boyunca oturma eylemi yapılarak protesto edildi. Ağızlar bantlandı, pankartlar açıldı, sloganlar atıldı. Ama bütün bu protestolar vadinin içinde kaldı, dışına çıkamadı. Taşkışla binası protesto günlerinde yüzlerce diyebileceğim sivil polisin işgalini yaşadı.

Endonezyalı Evsizler Derneği'nden bir genç benimle sohbet ederken sürekli arkasına bakıyordu. Ne oldu diye sordum, "Arkada sivil polis var" dedi. Ayrıca meraklılar için İngilizcem iyi olmadığından ona sadece İstanbul'dan hoşlanıp hoşlanmadığını soruyordum. biri beni uyarıyorsa, "bu işte bit yeniği vardır" diye bu sohbetin de tehlikeli olacağını düşündüm ve "I'm going to school" dedim. Bir hafta içinde bize benzemeye başlamışlardı bile...

Taşkışla İTÜ binasındaki oturma eyleminde yabancı bir kadın şöyle diyordu, "Yarın travestilerin üzerindeki baskıyı protesto etmek için Cihangir'e gideceğiz. Türk polisine söylüyorum toplu halde yürümeyeceğiz, sadece balon uçuracağız."

Onları, toplu halde yürümemeyi, arkada polis varken konuşmamayı öğreterek gönderdik!

Geçen hafta kayıp yakınları, avukatlar da vadiye geldiler. Ellerinde fotoğrafları, pankartlarıyla, oturma eylemi yaptılar. Talat Türkoğlu'nun eşi Hasene, İngilizce "Eşim gözaltında kayboldu" diye yazdı bir kağıda. Hasene vadideki "6 milyar dünyalıya" sesini duyurmak istedi. Yakınları Kaybolmuş Aileler Derneği Başkanı İsmet Özbilici iki arkadaşıyla birlikte vadiye girdi. Bahçede bir ağacın gölgesinde pankartını açtı; "Oğlumuzu, kızımızı arıyoruz". Özbilici bekledi gelen–giden, ilgilenen yok, isyan etti. "Bunları hiçbir şey ilgilendirmiyor" diye topladı pankartlarını gitti.

Çankırı'dan gelmiş bir baba 9 yaşındaki kızının eline verdiği "barış istiyoruz" pankartıyla hafta boyunca kızının elini tutarak dolaştı. Yabancılarla tanışmanın yollarını araştırdı. Sonunda başardı, Amerikalı bir kadın baba–kızı ülkesine davet etti. Hintliler, hafta boyunca vadinin bahçesinde yoga yaptı. Meraklı Türkler de karşılarına geçip onlar gibi yoga yapmaya çalıştı. Mert Ali Başarır polis kıyafeti giyip gazetecilere "press stop" diye elindeki copu göstererek bağırdı. Vadiden dışarı çıktı, polis ona "stop" dedi ve Başarır bir gün gözaltında kaldı. Gazeteci Musa Ağacık, ameliyatlı bacağına polis tekme vurduğu için hafta boyunca ağır aksak dolaştı.

Afrikalı kadınlar getirdikleri kolye ve elbiseleri istedikleri fiyata satamadıkları için son gün yarı fiyatına indiler. Mısır'dan gelen bir sivil toplum örgütü üyesi gördüğü her kadına kaldığı otelin adını ve numarasını vererek hafta boyunca dolaştı. Resmi Habitat vadisinde gazeteciler hafta boyunca toplantılara girip fotoğraf çekebilmek için Birleşmiş Milletler'in polisleriyle tartışarak İngilizcelerini geliştirdiler.

Amerika'dan gelen polis köpekleri de hafta boyunca her sabah bomba aradılar. Taksi şoförü "Bu Habitat bize yaramadı niye geldiler bunlar" diye homurdandı. Orta yaşlı bir kadın 16 yaşındaki kızının elinden tutup HABITAT'ı görmek için vadiye geldi. Gazetecilere "Bu mu HABITAT" dedi. Biz de "evet" dedik. O da kızına dönerek "Gördün mü, sergiden başka hiçbir şey yok" diyerek evine döndü. Taşkışla binasında Amerika'dan gelen iki rahibe hafta boyunca gelene geçene sürekli gülümseyerek kartlarını ve dergilerini vererek iyi dilekte bulundu. Habitat'ın son günü vadiye gerçekten iyi dileğine ihtiyaç duyduğumuz biri geldi Fidel Castro. Castro'yu yaklaşık 150 gazeteci karşıladı, bütün televizyon kanalları, gazeteler ondan söz etti.. Televizyon ekranlarında en çok Castro haber oldu. Sonuç olarak Castro, Habitat'ın önüne geçti...

Ve nihayet HABITAT bitti "6 milyar dünyalı" evlerine döndü biz yine biz bize kaldık... "Susss arkada sivil polis var"...

Uçak düştü

Filiz ÖZDEM

"Çıplak sonuç, sistemin cesedidir sadece"
(Hegel)

1)

Hepimiz bir uçağa doluşmuş gidiyorduk. Uçak düştü... Uçaklar düşüp düşüp duruyordu.

Çünkü, aslında uçaklara gereksinmemiz olmadığını bilmiyorduk... Kanatlarımız vardı ve dilediğimizce uçabilirdik... Yüzgeçlerimiz vardı, yüzebilirdik karanlık sularda bile... Pençelerimizle sarp dağlara tırmanabilirdik... Hayallerimiz vardı, heyecanlarımız sınır tanımayan...

Ama mülksüzlük ütopyasını yamyassı etti "küçük insanlık". Toprağı çevirdi: "Benim" dedi. Toprağa, sulara, göklere sınırlar koydu. Bekçiler, ordular, polisler, sınırlar, savaşlar yarattı: Kan çukurları...

Ve ille de uçağa binilecek, hem de birlikte, ses etmeden, kuzu kuzu diye tutturdu.

Uçağa karşı olanlar önce tek tek, sonra irili ufaklı kitleler halinde aşağı atıldı. Ama uçağın efendileri dengeyi bir türlü tutturamadı. Uçak, semadaki salınışını sürdüremedi ve çakıldı.

Uçağın enkazı her yerdeydi. İnsan etine, düşüncesine değen her vuruşta, her kurşunda, her baskıda ve yasakta... acı, sıyırıp geçmiyordu.

Acı, göllerden çıkıp, suyun sökemediği kanla teğellenen urbasını gösteriyordu.

Enkazın sergilediği çıplak sonuçlardı ve sistemin cesediydi. Bu cenaze çok zor kalkacaktı.

"O kadar çocuktu ki ölürken çemberi peşinde"
(Ergin Günçe)

2)

Bir de bir çırpıda kaldırılıveren, "ceset"leşmeden ölenlere ait cenazeler vardı. Sezai Karakoç'un "Kırık bir Verlain var bu çocukta" dediği, 1983 yılında gerçek bir uçak kazasında 45 yaşındayken yitirdiğimiz Ergin Günçe gibi...

Şiirlerinde çocuk ve ölüm izleklerinin peşinden giden Günçe'nin İkinci Yeni izlerinin ağır bastığı "Gencölmek"teki ilk dönem şiirlerinde çocukça bir ruhsal arınmanın dokusu görülür:

"Ben yeni çocuk oldum elmalar asılı her yerimde" (Geri Dönen Uzun Yaz); "Belki bir gölgedir şimdi o/ Ürkek ve yorgun alaycı çocuklardan" (Ihlamur Korusu); "Güneş uzun günlerden öylesine yoruldu ki/ Öylesine yoruldu ki hayata karşı sevgi/ Çılgınlığı unuttu bütün çocuklar/ Kapılar ardına dek kapanıverdi." (Özlem); "O kadar çocuktu ki ölürken/ Okuldaki bir şarkıya başladı." (Sarışın Ağıt); "Bir dev çiziyoruz duvara /Ben biliyorum çok yakışacak/ Papatya takınca kulaklarına." (Bir İntihar İçin Müzik); "Ne yalnızlık kalır ne aşk/ Ne gizlice bildiği av şarkıları /Ay dudağında kuruduğu zaman/ Ve ne zaman görse çocukları" (Mandolin); "Buralarda tatlı bir korku dolaşıyor yas gibi/ Taylarla yağız taylarla fidanlar ile ve /Yüzün kocaman bir çocuk şimdi kavaklarda" (Göl)...

Daha sonraki şiirlerinde düşünsel, siyasal bir arınmanın izini süren Günçe "Türkiye Kadar Bir Çiçek"te ironinin, humorun dilinden vazgeçmez:

"Benim poliste kaydım varmış, hohho/ Poliste kaydı olmanın çiçeği". Bu çocukça dalga geçmenin ardında inceden inceye bir keder gizlidir: "Susun ki boynu vurulanlar olabilir / Aysız durur kanla soğutulmuş gece / Susun ki göğüs kafesimden geçer yüzleri / Eller arkadan kelepçe gözler incedir." (Mayıs Günleri İçin Ağıt).

1970 yılında yazdığı ESKİ ŞİİR'de emeğe yabancılaşmış şiiri savruk, yoksul, naylon, tutsak ve hoppa olmakla eleştirir.

Aklına ve şeytana uymakla balıkların bile yargılanabileceğini, ölümü getiren gelecekleri yaşamanın zorluğunu, ölen arkadaşları kimsenin unutturamayacağını, renkli gazetelerden savaşların okunduğunu, Tanrıyı ekmeğe göre yeniden tanımlamak gerektiğini, kuşların maviliklere son yürekleriyle dokunduğunu, yüzünün suluboyasından vurulmuş çocukların damladığını söyleyen, şiirlerinde insanın, sevginin ve hayatın, kısaca hümanist bir bilincin ağır bastığı Günçe'nin şiirlerinde çarpıcı bir ikilemin hesaplaşması da açıkça görülür. Hem marksist, hem şair olarak devrimci şiddeti içselleştirmeye çalışırken yaşadığı gerilim ve gel-git: "Bir suç oluyorum ben de külümü karıştırınca" (Olmak ya da Vurmak Öldürmek).

Kavganın gerekliliğinin bilincindedir, ama açıkçası bu avcı tarihi canını yakmaktadır onun.

"Günler uzuyor, ölüme falan çalışıyoruz arkadaşlarla/ Kiraz günleri bunlar, dut ağaçlarına baykuşlar tünüyor/ Üşeniyor aklım düşünmelere/ Kalbim ve alnım buruşuyor/ Soluyor belki yüzüm bile" (Limon Rengindeki Ergin İçin Yeni Bir Açıklama) şiirindeki içsel çatışma tüm içtenliğiyle ifadesini bulur. Şair bir yandan ölümü alaya alarak basit bir şeymiş, bir oyunmuş gibi düşünmeye çalışsa da, bu kanlı, zalim oyun tüm ağırlığı ve kasvetiyle çöker içine.

BİR SALI GÜNÜ BOYUNCA adlı şiirinde "Yeni yıkanmış bir çocuk için Ölüm/Azgın bir bilmecedir dönenip duran" derken, yüreğini bu kaldıramadığı ve anlamakta güçlük çektiği tarihten geri çekmek istercesine kendi anlamlarına ya da anlamsızlıklarına geri göndermeye çalışsa da bunu beceremez ve şiir "Yolumu hiç değiştirmem Kaptan kuşlarım " dizesiyle sonlanır.

Eskimek istemeyen ama eskitilen bir çocuğun, bir sarmaşık gibi inatla insan denen camekana yapışmasıdır Günçe'nin şiiri.

GENCÖLMEK

Ay mıdır kar mıdır pencerede
Boğulmuş çocukları martılara taşıyan
Kara köpek karşı kıyıda uluyor
Bence o çocuk öyle gülmemeli
Atları çayıra saldım diş kamaştıran erik ağaçları altına
Nisan toprağı kalbimde ağarıyor
Bence o çocuk öyle gülmemeli
Şimdi bir kadın çay demlese
Bahçemdeki korkuluk nar ağacıdır
Erken ölmüş, iyi giydirilmiş
Sular soğuyor ovada duran ince gölgesinde
Büyük ateşler, kuytu köyler gibi
Alınlarına vişne çiçekleri yağan
O kızlar, delikanlılar ve lohusalar
Oyulmuş bir bebektirler ıhlamurdan
Kestane mangalları, masallar, talikalar
Ölüm alışsın artık bize
Bir dans gibi bahçemize gelsin
Gelsin otursun ılık minderimize
Bence o çocuk öyle gülmemeli
Ay kar gibidir pencerede.

AVCI

Kalbim, bu sessiz sonbaharda
Bugünkü atlaslara inanma sakın
Düz bir tepsidir dünya
Yolun sonuna ulaştın artık
Güzel bir durum kıyısındasın.

Bir kırmızı fenersin bir hayli dokunaklı
Uzayan kar tipisi altında
Kalbim, dağların kaybolmuş senin
Kurtlar falan inmiştir bembeyaz ovalara
Bir ağlayışı sustuğun belli

Şarkılarını söylerken

Kalbim, göller bölgesindesin
Ne olur, gölgeli yollardan yürü
Başında bir şapka güneşten sakın
Gözlerinden okuyorum acını
Bir aile yangınında testilerin kırılmış
Kavrulmuş gitmiş sanki çocukların

Kalbim benden hatırlısın bilgeler arasında
Avcısın, çünkü bir orman içindesin
Sulardan içiyorsun, meyvelerden yiyorsun
Tırmanmak istiyorsun bir tepe daha

Güleçsin nedense bir çocuk gibi
Köpeğine gençliğini anlatıyorsun

Güneş bir portakal çığlığıyla battı
Tutukluk yapıyor kırma tüfeğin
Derme çatma kulübenden uzaksın
Kalbim bir telgraf çek kendi kendine
Seni bekliyor son yolculuğun
Tenha bir istasyonda

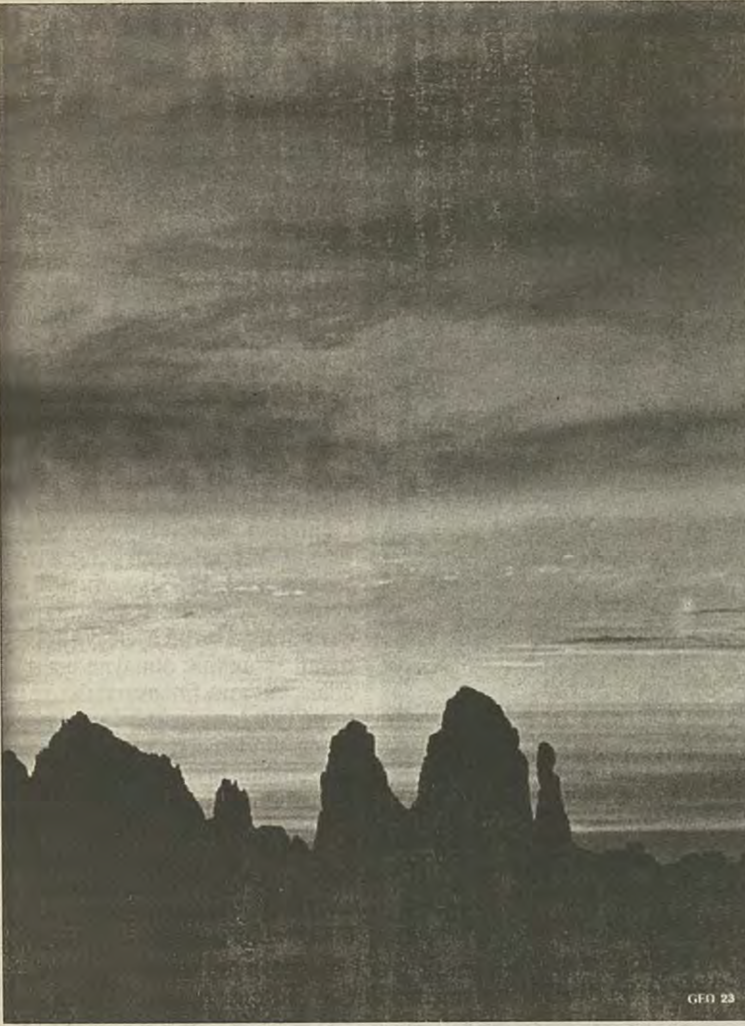
İlk karakola teslim ol ya da
Köpeği bir dostuna emanet bırak
Ormanda bir köşeye göm fişeklerini

Anıları bir müzeye gönder istersen
Bunca yıl yaşadın yakalanmadın
Güzel suçlar işledin bir tarih oldun artık
Eğer bana sorulacak olursa.

Her hüznü her sevgiyi ayakta alkışladın
Gül kökünden bir pipo
Bir yasemin ağızlık
Yadigar kalsın bezirganbaşı
Tüm avcılara yadigar kalsın.

(Ergin Günçe'nin 1982'de yazdığı son şiiri.)

Deniz 'sulu' bir ovadır

Vakıf ÇAĞIN

Bir yandan uğultudur, aşina değilse bu dağlara yolcu, içinde derin bir korku duyar sebebi gaip. Dağ Boğaz'ı, deryada ıslanmıyorsa ayağı kendine mesken tuttuğu dağın, ilk deniz görme halindeki korku salar benliğini. Tadı vardır bir başka, ilk kez deniz görmenin. Saygıya dönüşen tanınmayanlarla karşılaşma duygusu. Ardından gelir insan sevgisinin deniz kadar engin olduğu. Bakarsın bir gün sevgin denizden de engin, yani onu da sevginde anlatacak kadar büyüktür sevgin. Denizde doruk arayan masum insan gönlü dağların enginliğini konu yaparsa tutkusunu anlatmaya, bunda şaşılacak ne var? Dar sokaklara sıkışmışsa enginlik, şaşmak vaciptir hikmetini bulmak için. Dağ doğuştan ateşle anılır, yer küre ateş kusarak dağları karnından fışkırtmış. Hiçbir zaman bağrında ateş yakanlara istemez davranmamıştır dağ. Hele bir de yakılan ateş özgürlükle taçlanacaksa, iyilik melekleri ve iyilik şeytanları –lakin şeytan da melektendir– ittifakı doruktadır. Doruk denizde yoktur, belki de bu yüzden deniz "asi"lerine korsan denir... Deniz ülkelerinin özgürlük savaşçıları da bir gün sırtını dağa vermek zorunda kalırlar hep. Ancak dağlarda ve ancak dağ'la açıklanabilir cefalarla insanlığını kazanmış insanlar, deniz melankolisini kendilerine hak sayarlar. Gerisi sahte gibi olur. Kim sayar? Elbette özgürlük neferleri. Deniz, "masa dili" ile dersek; "oportünisttir". Teması deniz olan söylem dağlara uğramamışsa bir yanı eksiktir hep. Dalgaların kabarması dağlara öykünmek değilse nedir sizce? Ya balıklar ağ başaklara öykünmezler mi? Zaten denizin kendisi "sulu" bir ova değil mi? Hesap–kitap edildi, dağların denizlerden az olduğu ortaya çıktı. İnsanlığın tutsaklığı bununla nasıl da açıklanıyor... Bereket özgürlük olunca berekettir... Bedeli emektir, emek şimdi kavgadır!

Kurtarıcı olmuştur dağ. Denize düşen dağa sarılmıştır. Tersini kim iddia edebilir? İlk insan kitabı da böyle yazar, son kitap da devamı olacağa benzer. Nuh, Cudi'ye neden çıktı dersiniz?

İnsanlık çocukluk çağında tabiat'a kem bakamadığından kendi dağ'ını kendisi inşa etmiş. "Modern" zamanların insanlığı, harikalarını dağa en çok öykünenlerinden seçmiştir, belki de dillendiremediği özgürlüğü böyle tasvir etmiş. Başarı'nın yükselmeyle anlatılması dağlara bir başka methiye değil mi? Sular dağlara doğru akmaz, bu bir doğrudur kim değiştirebilir? Suların dağlardan akması da esas doğrudur. Çölün yoksulluğu susuzluktandır, su berekettir, o da kavgaya sebep.

Evropa kaçırıldığında mutlaka bir ada'ya çıkarılmak zorundaydı, çünkü ayağı yere değmeyen aşk, sevda vs. uçuk kalacaktı deniz yüzünde... Denizliler bilir, akıntıya karşı kürek çekilmez...

Bir yandan uğultudur dedik, dağ ses verir duymak insana mahsustur. Heybet, zalimlere karşı durmak için dağlardan ödünçtür. Hükümrana vuruş dağda koparılan insan emeğinin kutsal halidir. Görünmeyen kutsallıklara inat, elle tutulur gözle görülür kutsal kavgalar sırtı dağlara yaslanmış elleri özgürlük öpücüklü, insanlığa ermişlerin verdiği kavgaya davet denizlerden yankılanmak ister... Gerçekleşmesi için deniz korsanları saflarını belirlemek zorundadır. Bu zorunluluk özgür olma zorunluluğudur. Sonu hüsran olmayan kavga, ancak ve ancak özgürlüğe zorunlu kavgadır. Özgürlükte zorunluluk (zor değil) yoksa adı kargaşa olur. Şimdi dağları dinleme zamanıdır. Ses her zaman uğultu değildir. Zaman uğultunun çığlığa dönüşme zamanıdır. (...) Uğultu sese dönüştü, ses vermenin zamanıdır. Özgürlük çığlığı hedefine varmamışsa deniz'in keyfine varmak sahtedir. Dağ gören insan sahteliklere düşman, masuma dosttur. Onlar bilirler, sahteliğe kanmış, kandırılmış masumlar vardır, gülümseyen dağlar onları cezbedecektir, bu da umuttur... Dağa düşen umuda düşmüştür, bu da tutkudur, sevgi tutkusu.

Gaip kutsallıklar da dağlara öykünmeden edememiştir, Sina dağı kendisine yüklenen görevi kim adına asırlar boyu "alnının akıyla" bu güne taşımıştır. Canlıların günahlarının dağların sırtına yüklenmesi onların ululuğunun başka bir göstergesi değil mi? Tüm zamanlar boyu insanlık hükümranlar tarafından aldatılmış, kinlerini dağlara kusturmuş, büyük sevdaların acıları dağların bağrının delinmesiyle son bulacağına inandırılmıştır. İnsanlık dağlarla ittifak yapmaya başladı; zalimler, kan içiciler, sahteler panik içinde azgınlaştılar. Artık hangi güç insanlığın dağlarla ittifakını bozabilir? Denizler de Cudi'ye öykünüyor, bu seferki daha güzel. Kurt dağ vücudunda parazittir insana yol göstermez, bu masalda dağlar gülerek geçiyor. Dağ ve deniz el ele, volkanların alkışa durmayacağını kim iddia edebilir? Gümüş balıklar ve altın başaklar rüzgar dansına durunca Martılar ve Şahinler halayına kim katılmaz?

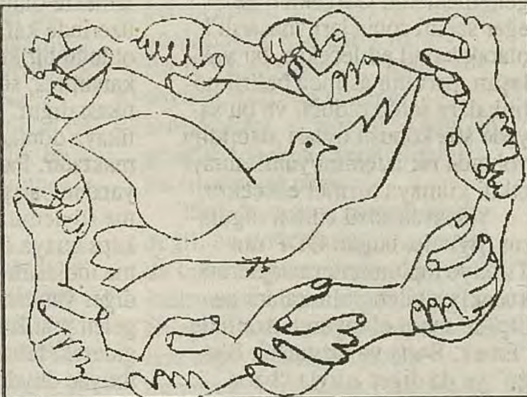
Mutluluk insana özgüdür, emeksiz mutluluk insana müstehak değildir. Karşı çıkan beri gelsin! Şimdi dağlar ve denizler dünyanın doruğuna oturmuş tabiat mahkemesinde sahtelikleri mütalaa ederler. Dünyanın doruğu Mezapotamya imiş... Bilgeler bilirkişi meclisinde pür dikkat asırların katmerleşmiş kötülüklerinden hesap soran, özgürlük oklarına kardeşlik mesajı yüklemiş elleri özgürlük öpücüklü savaşçıların tanıklığını dinliyorlarmış.

Hakkımızda karar: AZADİ.

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN

Bizden bir ölü

Ara bölgede genç bir asker kanlar içinde yatıyor... Genç bir Kıbrıslı Rum asker... Az önce "Gardaşi" diye seslenmişti karşı cephedeki Kıbrıslı Türk asker arkadaşına... Tanıdık bir hikaye... Sınırda askerlerin dostluk kurması; sigara değişmesi... Olay şöyle anlatılıyor: Ara bölgede mevziden ateş edilmiş. Yaralıyı almaya gelen BM askerleri yarım saat boyunca içeriye sokulmamış. Çünkü yetkili komutanın gelmesi beklenmiş. Yanına vardıklarında hala yaşıyormuş.

Ertesi gün gazetelerde bildik başlıklar. Türk ve Rum gazetelerde farklı yorumlar... Resmi lerinde, devlet dairelerinde konuşmalar...

Ölüm... Her gün işittiğimiz başkalarının ölümleri... Çok yakınımızdakilerin ölümü... Yaşantımızı ölümle mücadele üzerine kurarız. Nefes alırken, yemek yerken, yağmurda ıslanmamaya, düşmemeye, yaralanmamaya çalışırken ona karşı dururuz... Başkalarının ölümü bizi irkiltir. Eğer çok yakınımızsa yitirişin şiddetli sarsıntısını yaşarız... Bazan, gazeteden bize gülümseyerek bakan bir fotoğraftır ölüm... Genç ölüler içimizi ürpertir. Canlı, capcanlı, pırıl pırıl bir ölü... Fotoğrafla göz göze büyüleniriz; içimiz burkulur... Sonra unuturuz onu; kendi gündelik hayatımıza dalarız...

Sınırda ölen genç asker için de üzülürüz, ölümü üzerine konuşuruz. Nasıl olmuş? Gazeteler ne yazmış? Resmi açıklamaların ardındaki gerçek ne? Pek çoğumuz bunu kınayan laflar ederiz... Hepsi bu... "düşmanlarımızdan" birisidir. Biz, bir barışsever, bir hümanist olarak çevremize bu duruma üzüldüğümüzü söyleriz. Resmi açıklamalara, propagandif yorumlara sinirlenir, bunları kınadığımızı söyleyip rahatlarız. Bu ölümden sorumlu olduğumuzu hiç mi hiç düşünmeyiz.

Bu ölümden sorumluyuz... Bundan ve bütün diğerlerinden... Silahların, tankların, bayrakların gölgesinde yaşarken... Kendi ölümümüze karşı durup nefes alır, su içer, yemek yer, para kazanırken, esenliğimiz ve refahımız için beğenmediğimiz bir sisteme karşı yeterince sesimizi yükseltmezken bu ölümden sorumluyuz... Çünkü o tetiği çeken ve çektiren elin var oluşunda payımız var. Suçu hep başkalarında bulurken... Bu memlekette güçlü muhalefet, erdemli aydın, yürekli insan yok derken, kendimizin farklılığını rasyonalize etmeye çalışırken bu ölümden ve bütün yaşanan acılardan kendi payımıza sorumluyuz.

Ölümü karşı ne yaptık? Kendi ölümümüze karşı değil, başkalarının ölümüne karşı? Kendi çocuklarımızın, yakınlarımızın, etnik ve ulusal kolektif kimlik gruplarımızın değil, ötekilerin ölümüne karşı durmak için ne yaptık?

Sınırda gencecik bir insan kanlar içinde... Yaşadığımız dünyada sıradan bir hikaye, olağan bir şeydir bu... Tanklar, silahlar, savaş aletleri, sınırlar kadar olağan... Cumhurbaşkanlarının "üzücü bir olay", diğerlerinin "kınıyoruz" açıklamaları yapması kadar olağan ve sıradan... Barışın sürekli yenik düşmesi kadan olağan... Haber kulaktan kulağa yayılırken şu soru duyuluyordu: "Hangi taraftan, bizden mi, onlardan mı?" Oysa o yürürken "Gardaşi" diye seslenmişti...

ÖDP nereye ?

Taylan TOSUN

Kuruluşundan bu yana geçen süreçte, ÖDP'nin var olan örgütlenme potansiyelini ne ölçüde değerlendirebildiği, bu örgütlenme potansiyelini harekete geçirecek somut politikaları ne ölçüde üretebildiği, ÖDP'yi Türkiye'de gerçekten kitlesel, sol-muhalif bir parti haline getirmek için bir araya gelen bütün kesimler açısından yararlı ve "zamanında" bir tartışma olacaktır. Bu anlamda, ÖDP'nin kuruluşundan bu yana gelişen olaylara, alınan/ya da alınamayan tutumlara, atılan somut adımlara geriye dönüp şöyle bir bakmak ve eleştirel bir değerlendirmeye tabi tutmak, partinin örgütlenmesinin önünün açılmasında, somut bir politik konjonktüre ilişkin somut politikalar oluşturulabildiği takdirde kapsamak üzere yola çıktığı kesimleri gerçekten kapsama gücüne erişebileceği için, partiyi oluşturan hepimiz açısından bir görev olarak kabul edilmesi gereken bir tutumdur.

Bilindiği gibi, partinin kuruluşundan bu yana, belirli alanlarda somut politikalar oluşturulması konusunda bir belirsizlik hüküm sürmektedir. Bu belirsizliğin en çok açığa çıktığı konu, kuşkusuz, "Emek, Barış ve Özgürlük Bloku"na karşı net bir politika oluşturulamamasıdır. Bu noktayı, seçimler konusunda Parti Meclisi'nin aldığı kararla birlikte ele almak üzere şimdilik geçip, yaşanan bazı somut olaylar, alınan tutumlar ve parti tabanında yürüyen tartışmalar üzerinden ilerlemeye çalışmak daha yerinde olacaktır. Bunların başında, İstanbul'da 1 Mayıs'ta sergilenen tavır yer almaktadır. 1 Mayıs '96'ya yaklaşırken, Türkiye'nin politik konjonktürünü belirleyen etmenler, PKK'nin aralık ayında tek taraflı ilan ettiği ateşkes, Türkiye'nin batısında barış inisiyatifinin göreli olarak güçlenmesi, bölgedeki çatışmalarda yaşamını yitiren asker sayısındaki artışa bağlı olarak ilk kez bazı ailelerde bir tepkinin ortaya çıkması, giderek derinleşen ekonomik krizin halkta yarattığı rahatsızlık gibi olguları ve bütün bunlarla birlikte özellikle savaş ekonomisinin yol açtığı derin ekonomik krize karşı, işçi sendikalarının mücadeleci bir çizgi yerine, çok kaçamak tavırlar içinde olduğu da bilinmekteydi.

1 Mayıs'ı şenlikli kutlamak...

Bunların yanı sıra, Gazi olaylarından sonra varoşlarda belirli bir etkinlik kazanan radikal sol grupların -bu grupların polikalarını olumlayalım ya da olumlamayalım- Türkiye gerçekliğinin bir parçasını oluşturdukları ve bu durumun alana da yansıyacağı yine bilinen bir olguydu. Bu konjonktürel etmenlerin ve kriz dönemlerinde devletten "beklenebilecek" girişimlerin alanda çok da şenlikli bir ortama yol açmayacağı açık bir olguyken, ÖDP'nin 1 Mayıs'ı "şenlikli" bir atmosferde kutlamaya karar vermesini, söz konusu konjonktürü görmemeye/tanımamaya çalışmak, adeta bu somut konjonktürün etrafından dolaşmaya çalışan bir tutum olarak değerlendirmek, rasyonel düzeyde yapılabilecek tek mümkün değerlendirmedir. Bu "görmemeye çalışmak" tavrı, sabah çıkan olaylarda iki kişinin öldürülmesini görmezlikten gelmeye kadar varmış ve il yöneticileri o anda somut bir tavır ortaya koyamamışlardır.

1 Mayıs ertesinde, artan baskılarına karşı, parti merkezinin HADEP ve diğer yasal sol partilerle ortak bir platform oluşturma girişiminin, 2 Haziran ara seçimlerinin devreye girmesiyle birlikte rafa kaldırılması ve partinin bütün gündeminin ve etkinliklerinin seçim çalışmalarına endekslenmesi eleştirel bir biçimde ele alınması gereken bir tavırdır. Somutlarsak, seçimlerle benzer tarihlere denk düşen HABİTAT II konusunda, muhalif çevrelerin büyük bir bölümü, binlerce köyün boşaltılıp/yakıldığı ve milyonlarca insanın göçe zorlandığı bir ülkede böyle bir toplantının yapılmasını protesto etmek ve Türkiye devletinin uygulamalarını uluslararası kamuoyu nezdinde teşhir etmek için alternatif etkinlikler düzenlerken, parti merkezinin, üyelerini, HABİTAT II çerçevesinde düzenlenen "resmi" STK'lar forumuna mı, yoksa muhalif çevrelerce düzenlenen alternatif etkinliklere mi katılmaya çağırmak konusunda bir karar alamaması, HABİTAT II'nin protesto edilmesi konusunda bir gündem oluşturamaması ve sonuçta partilileri "serbest bırakması", bir politikanın değil, bir politikasızlığın göstergesi olarak yorumlanmalıdır.

Yine ara seçimlerine ilişkin PM'nin oy çokluğuyla aldığı "bağımsız katılma" tavrı da tartışılmaya değer bir olgudur. Seçimlere HADEP'le bir ittifak temelinde değil de, "bağımsız" olarak katılma kararının gerekçelerini, resmi açıklamaların yerine, parti tabanında yürüyen tartışmalardan "okumaya" çalışmak bize belirli eğilimlerin ipuçlarını sunabilecektir. Bu gerekçelerden en başta geleni, yeni bir parti olan ÖDP'nin kendisini tanıtma gereksinmesi içinde bulunduğudur. Bu noktada, HADEP'le girilecek bir ittifakta ÖDP'nin bütünüyle HADEP'e entegre olacağı ve bağımsız kimliğini koruyamayacağı gibi bir izlenim yaratılmaya çalışılmıştır. Belki Güneydoğu'daki ÖDP çalışmaları açısından "doğru" olarak nitelendirilebilecek olan bu yaklaşım, HADEP'in batıdaki güçsüzlüğü ve ÖDP'nin batıda kapsama iddiasında olduğu geniş kesimler göz önüne alındığında, temelsiz kalmaktadır. Kaldı ki, daha önceki "Blok" deneyimi, HADEP'in eşit temelde bir ittifaka son derece olumlu yaklaştığını, olası bir ittifakın ÖDP'nin kendi propaganda çalışmalarını engellemeyeceğini, sorunun seçmenleri ortak olarak belirlenen bir adayı desteklemeye çağırmaktan ibaret olduğunu açıkça göstermiştir.

HADEP'le ittifak

Ama parti tabanındaki tartışmalarda öne sürülen şu gerekçe belki de parti içindeki eğilimlerin açığa çıkartılması bakımından daha yararlı olacaktır: "HADEP'le girilecek ittifakın ÖDP'nin hedeflediği kesimleri ürküteceği" iddiası. BSP döneminde de gündemde olan, ancak ÖDP'nin kurulmasıyla birlikte daha fazla karşılaşılmaya başlanan bu yaklaşım, bir yandan, en hafif tabiriyle, Kürtlere ve mücadelelerine karşı derin bir saygısızlığın ifadesidir; diğer yandan ise "ürkütülmemeye çalışılan" kesimlerde var olan kemalist önyargıların parti içinde belirli kesimlerce de paylaşıldığını göstermektedir.

Seçim sonuçlarının değerlendirilme biçimi ise, çok can yakıcı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. ÖDP'nin kapsama iddiasında olduğu kesimler ve var olan ilişkileri dikkate alındığında, bu sonuçların pek de "başarı-

Türkiye solunun en kapsayıcı partisi olma iddiasında olan ÖDP, birçok meslek örgütünde, odalarda, memur sendikalarında ve aydınlar arasında azımsanmayacak ilişkilere sahiptir. Dolayısıyla, seçim sonuçları, var olan ilişkilerin etkin bir örgütlenmeye dönüştürülemediği, bu sorunun arkasında ise böyle bir örgütlenmeyi olanaklı kılacak, Türkiye konjonktürüne ilişkin somut politikaların oluşturulamadığı noktasından hareketle tartışılacağı yerde, parti yönetiminin ve tabandaki belirli kesimlerin, ÖDP'nin katıldığı bölgelerde aldığı yüzde 1.5 civarındaki oyu ısrarla bir başarı olarak lanse etmeye çalışmaları eleştirilmesi gereken bir tavırdır.

Bu yaklaşım, bugün içinde bulunduğumuz en önemli sorunun, "politikasızlık" sorununun tartışılmasını doğası gereği engellemektedir. Gerçekten de, eğer seçim sonuçları "başarılı" olarak kabul edilecekse, bu yaklaşım, partinin aslında belirli politikalara sahip olduğu ve bu sayede söz konusu oyları alabildiği yolunda bir izlenimi/yanılsamayı etkili kılmaya hizmet edecektir.

Yukarıda sözü edilen olguların ışığında, bugün ÖDP'nin Türkiye toplumunun taleplerini kucaklayabilen politikalara ne ölçüde sahip olduğunu, özellikle "Emek, Barış ve Özgürlük Bloğu" ya da diğer adıyla "barış" sorununa yaklaşımı çerçevesinde tartışmak gerekmektedir.

Bugün Kürt sorunu ya da barış talebi bizim için tam olarak neyi ifade etmektedir? Türkiye'de gelişen Kürt dinamiği, Kürtlerin taleplerinin yanı sıra, Türkiye'de 70 yıldır hüküm süren egemen yapılanmanın gerçek niteliğini, bu yapılanmanın Türkiye toplumu karşısında kendisini çok da fazla meşrulaştırma kaygısı gütmediğini -uluslararası konjonktürün ve soğuk savaş koşullarının yardımıyla- böyle bir meşrulaştırma çabasının zorunlu kılacağı demokratik mekanizma-

likleri baskı altına alarak, daha çok baskı aygıtlarına dayanarak varlığını sürdürmeye çalıştığını açığa çıkarmıştır. Dolayısıyla bugün, bu tarihsel yapılanmanın ve bu yapılanmayı temsil eden ideolojinin geriletilmesi başarılamadan, Türkiye topraklarında gerçek bir demokratik dönüşümün ve özgürleşmenin mümkün olmadığı açığa çıkmış durumdadır.

Yine bugün geniş kitlelerin içine itildikleri yoksullaşma süreci, çoğu zaman saplantılı bir biçimde ifade edildiği gibi IMF patentli yapısal uyum programlarının değil -IMF heyetinin ülkemize yaptığı son ziyaret, bütçesinin üçte birini aşan bir bölümünü ekonomik olmayan bir alana, savaşın finansmanına yatıran Türkiye'nin IMF'nin de kontrolünden çıktığını ortaya koymuştur- bizzat savaş olgusunun bir sonucudur. Dolayısıyla, bugün barış gerçekleşmeden geniş emekçi yığınların yaşam standartlarında en küçük bir düzelmenin gerçekleşmesi de mümkün görünmemektedir.

Bir halkın haklı talepleri

Barış talebi çerçevesinde Kürtlerle etkin ve yapıcı bir dayanışmaya gireceğini kuruluşunda açıklamış olan partimizin, barış talebiyle Türkiye'deki demokratikleşme ve emek mücadelesi arasında nasıl bir ilişki kurduğu netlik kazanmak zorundadır. Bu sorunu ele alış tarzımızın, yalnızca bizim dışımızda mücadele eden bir halkın haklı taleplerine duyulan bir saygıyla mı sınırlı olduğu, yoksa demokratikleşme ve emek mücadelesinin barış eksenli bir mücadele olarak mı görülmek ve kavranmak zorunda olduğunun açıklık kazanması için, partimizdeki tüm kesimlerin bu konudaki görüşlerini açıklıkla ortaya koymaları gerekmektedir.

Sonuç olarak, ÖDP'nin içinde bulunduğu "politikasızlık" sorununun bugün partinin yönelimini pratikte ne yönde belirlemekte olduğu, hepimizin üzerinde kafa yormak zorunda olduğu bir konudur. Bu noktada karşımıza, süregiden bu "politikasızlığın" giderek bir politikaya dönüşmesi tehlikesi çıkmaktadır. Parti yönetiminin bir yandan barış ve demokratikleşme söylemini ve geniş kesimleri kapsamaya dönük bir örgütlenme iddiasını elden bırakmaması, diğer yandansa bunlara karşılık gelen pratik adımları atmaması, giderek, tabanın bugün en çok ihtiyaç duyduğu şeyden, politik bir motivasyon ve dinamizmden yoksun kalmasına yol açacak ve bütün parti düzeyinde bir "tıkanma" sonucunu gündeme getirecektir. Bu ise, sübjektif niyetler ne olursa olsun, partinin içinden bir likidasyona girme sürecine hizmet edecektir. Bu noktada, partiyi oluşturan tüm kesimlere yapılabilecek tek anlamlı çağrı, ya politik düzeydeki iddialarımıza gerçekten sahip çıkılması ya da bir ölçüde zaten pratikte izlenen politikaların politik kimliklere yansıtılarak, "açıklık" ve "şeffaflık" temelinde bir tartışmaya katkıda bulun-

ÖDP'yi tanımlamak üzerine notlar

Tayfun ŞEN

Sosyalist hareketin değişik çevre, grup ve bireyleri ÖDP'nin politik eylemlilik zemininde bir araya geldi. Bu bir araya geliş ile birlikte ÖDP'nin nasıl bir parti olduğu ve nasıl bir parti olması gerektiği üzerine tanımlamalar ve öngörüler tartışılmaya başlandı.

Burada olduğu gibi kullanageldiğimiz "sosyalist hareket" ifadesinin, 12 Eylül sonrası gerçekliğimizi yansıtmadığını da belirtmeliyiz. ÖDP'ye kadar sosyalistler bağımsız bir fiili gücü tanımlayan "sosyalist hareket"i yaratmış olmaktan uzak kaldılar. BSA ve BSP ile birlikte atılan birlik adımları, sol içi genişlemeye hizmet etmekle beraber, kendi başına siyasal bir güç/hareket yaratamadı.

ÖDP'nin kuruluşuna kadar, sosyalistler sosyalist hareketin yaratılmasının öznel birikimini de yaratamadılar. Sosyalist birikim, kadro, deneyim vb. olarak değişik dergi çevrelerine ve gruplara dağılmış durumdaydı. Yine büyük bir kesim ise kendini 'bağımsız' olarak tanımlamakta ve değişik muhalif hareketler içinde faaliyet göstermekteydi.

Bu parçalanmış birikimin bir politik eylemlilik zemininde birliği sağlanmaksızın, kitleselleşebilecek, sosyalist hareket yaratabilecek bir siyasal gücün oluşturulabilmesi olanaksızdı.

ÖDP ile birlikte sadece sosyalist siyasal çevreler bir araya gelmedi. Değişik muhalif hareketler içinde yer alan "bağımsız" sosyalist unsurlar da kapsandı.

Kadın, çevre, gençlik, sendikal, anti–militarist, insan hakları savunucusu vb. gibi hareketler içinde yer alan unsurların parti içinde yer alıyor olması, bu hareketlerin bir bütün olarak parti tarafından kapsandığı düşüncesini de yaratıyor. Partinin tanımı da yer yer bu düşünce üzerinden yapılabiliyor. Partinin bu muhalif hareketlerin koordinatörü olduğu/olması gerektiği vurgulanarak, ÖDP'de sadece sosyalistlerin değil, bu muhalif unsurların da bulunduğuna dikkat çekiliyor.

Bu yaklaşım tarzının yanlışlığı bir yana, toplumdaki farklı ezme–ezilme ilişkilerine uzak durmuş sınıf indirgemeci bir sosyalizm anlayışına tepki biçiminde ortaya çıkmış olduğunu belirtelim. Böylesi bir tarza karşı verilecek en uygun yanıtın da, sosyalizmin feminizm, çevrecilik, anti–militarizm vb. muhalif hareketlerden ne kadar farklı ve ne kadar 'üstün' olduğunu ispatlama çabasına girmek olmamalı. Tersine savunulan sosyalizmin nasıl bir şey olduğunu tartışmak gerekir. Sınıf indirgemeci bir sosyalizm geleneğinden geldiğimizi dikkate alarak, savunduğumuz sosyalizmin cinsiyetçi ögelerinden ne ölçüde ayrılabildiğini, militarist bir yapıya yatkınlığından ne ölçüde kurtarılabildiğini, ezen–ezilen ulus ilişkisine ne ölçüde duyarlı kılınabildiğini değerlendirmek gerekir.

Sınıf indirgemeci bir sosyalizm geçmişi, bugün partiyi değişik muhalif hareketlerin koordinatörlüğü biçiminde tanımlayan bir eğilimi beslemektedir.

ÖDP'nin bir siyasal güç/hareket olduğu ve amacını tüzük ve programında ana hatlarıyla ortaya koyduğu bir toplum biçimini toplumsal–siyasal dönüşüm ile sağlamak olarak tanımladığını dikkate aldığımızda, şu belirlemeleri yapmak yanlış olmayacak: Bu unsurlar, içinden geldikleri/bulundukları muhalif hareketlerin özelliklerini partiye taşıyan basit taşıyıcılar değildir. Siyasal perspektifleri vardır. Bu perspektifin, diğerleri ile çakışan yönü bugün için partimizin tüzük ve programıdır. Aksi söylem, partinin ufkunu sendikalizm, çevrecilik, kadın ve gençlik hareketlerinin talepleri ile sınırlamaktadır.

Partide sadece sosyalistlerin değil, bu tür muhalif unsurların da bulunduğunu söylemek, sınıf indirgemeci bir sosyalizm anlayışı dışında farklı bir sosyalizm anlayışının geliştirilemeyeceği yargısından öte anlam taşımamaktadır.

Bu yaklaşımı besleyen is, insanı ya çevreci ya feminist ya anti–militarist ya insan hakları savunucusu ya sendikacı ya da sosyalist olarak ele alan sosyalizm yaklaşımıdır.

Gerçekte, birbirinin tersi gibi görünseler de, sonuçta her iki tarzın da sosyalizmi toplumun sınıf çelişkileri ile doğrudan açıklanamayan diğer ezme–ezilme ilişkilerini dışlayan bir toplum tasavvuru olarak anlayan sınıf indirgemecilik ile ortaklaştığı görülür.

Geçmiş sürecin monolitik yapılanmalarının içinden gelmiş, yaşanan olumsuzluklar üzerine bu yapılanmalara tepki duyan, kendisini 'bağımsız' olarak tanımlayan birçok insan 'eski bölünmelerin' üstesinden gelebilecek bir 'üst kimlik' arayışı içindedir. Bu arayışta haklı yanların ve olumlu bir yönelimin olduğunu/olabileceğini teslim etmeliyiz.

Sosyalist hareketin geçmişte asli temellerde değil, araçlarda, yöntemlerdeki farklılaşmalarda bölünmüş olması ve bu bölünmelere dogmatik, monolitik bir sosyalizm anlayışı ile haklılık kazandırılmış olması, bu tepkisel düzeydeki arayışı anlaşılabilir kılıyor.

Ancak bu "üst kimlik" arayışının kendisinin de geçmiş sürecin olumsuz tarzından ve anlayışından kurtulabilmiş olduğunu söylemek zor.

Doğru öncüllerden yola çıkmak yetmiyor. Bu doğru öncülleri, tasarladığımız toplum projesine bağlı olarak geliştireceğimiz uygun yöntemler ile değerlendirmek ve sonuçlara ulaştırmak gerekiyor.

Aksi takdirde, eski bölünmelere tepki olarak oluşturulan yöntemlerin "eski" tip bölünmeleri kışkırtabileceği görülebilmelidir. Bir yöntem sırf biz "yeni" dediğimiz için yeni olmaz. İsmini değiştirerek, nesneyi de değiştirmiş olmayız.

Çıktığımız öncüllerin, hangi koşullarda ve hangi hastalıklarla malül olduklarını tespit etmeden, bu tespiti, nasıl bir sosyalizm (veya nasıl bir gelecek toplum) istiyoruz, diyerek bir şeyleri somutlamadan yaptığımızda, eleştirmek istediğimiz yere yeniden dönmememiz için hiçbir neden olamaz.

Geçmiş sosyalist hareketin olumsuzluklarından kopmak istiyorsak, nasıl bir toplum istediğimizi de ortaya koyarak ve böyle bir gelecek tasavvuruna bağlı olarak kopuş noktalarını tespit etmeliyiz. Geçmişin tüm günahlarını, ÖDP içinde varlıklarını sürdüren çevre ve platformlara yükleyerek "yeni"yi bulacağımızı sanıyorsak, büyük bir yanılgı içindeyiz demektir.

"Üst kimlik" olarak adlandırılan ÖDP'lilik, gerçekte partiyi oluşturan bileşen ve kişilerin hiçbirinin kimliği değildir. Hiçbir bileşen (bağımsızları da bu kavramın içinde ele alıyorum) ÖDP'de kendi suretini göremeyecektir. Fakat ortaya çıkacak surette kendisinden bir şeyler bulacaktır. Eğer ÖDP'de kendisinden hiçbir şey bulamıyorsa, bakacağı yer parti değil, kendisidir. Çünkü partinin her bileşeni, ÖDP'ye kattıklarıyla, surette kendisinden bir şeyler bulabilecektir. Eğer bu doğrultuda bir çaba içinde bulunulmuyorsa, ÖDP kendi dışında şekillenecektir.

ÖDP'de titizlikle korunması gereken, bileşenlerin kendilerini ifade etmelerinin önüne geçilebilecek mekanizmaları ve onun yaratıcısı anlayışları yeşertmeyecek çoğulculuktur. ÖDP'nin asli yapısal özelliği de çoğulculuktur.

Diğer yandan partiyi oluşturan bileşenler ÖDP'de salt kendi suretlerini görmek ve bunu "üst kimlik" arayışı üzerinden yükseltmek yoluna giriyorlarsa ortada ciddi bir yanılgı söz konusudur. Bu tür bir yaklaşımın "kitleselleşebilmek" adına sunuluyor olması da ayrı bir yanlışlıktır. Birçok monolitik yapının kitleselleşebildiğini, hatta iktidara geldiğini dikkate aldığımızda, "kitlesellik" adına farklılıkları yok sayan ya da baskılayan, ortadan kaldırıcı bir sürece sokan anlayışın ne ölçüde "yeni tarz" olduğunu ve yeniyi yaratacağını söyleyebiliriz.

ÖDP'lilik, içinde barındırdığı farklılıkların bileşkesidir. ÖDP'lilik gibi bir "üst kimlik" de aslında bu farklılıkların varlığına bağlıdır. Parti içindeki farklı sosyalizm anlayışlarının, bugün oldukları gibi devam etmeyeceğini/etmemesi gerektiğini söylemek ayrı bir şey, farklılıkların olmayacağı ve herkesin oluşacak bir "üst kimliğe" tabi olacağını söylemek ayrı şeylerdir. Bugünkü farklılıkların, gerçekte asli temellerde olmadığını, araçlar ve yöntemlerdeki farklılaşmalardan kaynaklandığını, asli temellerde ayrışma ve sentezlenmenin sağlanması gerektiği açıktır.

Fakat ÖDP içinde farklılıklar hep olacaktır. Tek bir gelecek toplum tasavvuru nasıl olamıyorsa, bir gelecek partisi içinde de farklı farklı sosyalizm anlayışları ve bu anlayışlardan kaynaklanan politik tutum alışlar tekleştirilemez. Bunu tekleştirmeye çabalandığı an, "eski tarz" bölünmelere gidilmesi kaçınılmazlaşır. ÖDP içindeki farklılıkların geçici olduğunu, süreçte tek bir anlayışta herkesin hemfikir olacağını sanmak yanılgıdır. Gerçekleşmesi ancak "eski tarz"ların uygulanmasına bağlıdır. Farklı sosyalizm anlayışlarının olacağını ve bunların meşru olduğunu söylüyorsak, ÖDP içinde farklılıkların her zaman olacağını bilmeliyiz.

ÖDP'nin güzelliği de burada değil mi?

Bunları söyledikten sonra, sormak gerekir, "nedir ÖDP'lilik?"

Tek bir politika yapma tarzı, tek bir gelecek toplum tasarımı, tek bir sosyalizm anlayışı olmadığına ve hiçbir kişinin ve bileşenin kendi tasarımlarını ÖDP'lilik olarak sunma hakkı olmadığına göre, soyut bir kavram mıdır?

ÖDP'li olmak, farklı sosyalizm tasarımlarından birini kabul etmek ile özdeşleşmediğine göre hissi bir durum mudur?

ÖDP muğlak ve tanımlanmamış bir çerçevesi olan 'lose' bir yapılanma mıdır?

ÖDP ve ÖDP'lilik bu soruların olumsuz yanıtları değilse, çerçevesi belirli bir zeminin varlığından söz etmemiz gerekiyor. Bu zemin, bileşenlerin kesişme noktası olan tüzük ve programdır.

Bugün için ÖDP'liliği tanımlayan da bu belgelerdir.

Bu belgelerin dışında ÖDP'liliği başka yaklaşım ve anlayışlarda aramak, gerçekliğin dışında dolanmaktır.

Böyle dolaşan epeyce arkadaşın olduğunu da biliyoruz. Toplumsal muhalif kategorisine girmeyen kemalizmi, program ve tüzüğümüzdeki çoğulculuğun bir parçası olarak görme yanılgısı da yaşanıyor. Fakat bir inşa sürecindeyiz ve sosyalist demokrasinin çerçevesi içinde hangi ideolojilerin yer alabildiğini/alabileceğini yaşayıp göreceğiz.

Türkiye'de İranlı, Kürt, solcu ve muhalif olmak...

'24 saatimiz 24 yıl gibi geçiyor...'

Baki KOŞAR

Her şey, her kentin ara sokaklarında veya metruk yerlerinde rahatlıkla karşılaşabileceğimiz bildik, derme çatma, görüntüsü dahi iç karartıcı olan ve "güven vermeyen", daha çok hayat kadınları, karanlık işleri kendine şiar edinen adamlar, yani "kenardakiler"in barındığı bir otelin yine kendisi gibi derme çatma resepsiyonunda başladı. "Tutanamayanlar"ı, "kopuk"ları ağırlamaya, "saklamaya" alışmış bu otelin asık ve kirli yüzü, tarihinde belki de ilk kez böyle bir kadını görüyordu. Hani ilk karşılaştığınızda ne kadar çok şey yaşadığını yüzünün derin çizgilerinden, suskun ve ezgin duruşundan hemencecik, bir çırpıda anlayıverdiğiniz insanlar vardır; o da onlardandı işte. Çarpıcı bir terbiye ve suskunlukla bir köşede öylece oturuyordu Zeynep. Bu esmer ve yoğun yüz, bu duruş, bu suskunluk bana nereden aşinaydı? Daha sorduğum ilk soruda anladım bunu; Kürttü. Türkiyeli değildi ama, İranlıydı. Temizlikçi olarak çalışıyordu burada. Heyecanım arttı. Çok zor Türkçe konuşuyordu kadın. Kürtçe iletişimimiz daha kolay oldu bu yüzden.

Hani bir süre önce İran İslam rejimine "sol"a düşen bir eksende muhalefet ettiklerinden bu rejimin idam tehdidi altında kalıp Türkiye'ye kaçan İranlı aileler gündeme gelmişti, hatırlar mısınız? Bu satırlar yazıldığında da Türkiye tarafından kendi ülkelerine, yani İran'a iade edilmeleri söz konusuydu yine. Fakat hükümet krizi, memur eylemleri, polis ve "HABİTAT işbirliği sonucu gerçekleşen" (Polis, sayısız emekçiyi, sendikacıyı, sivil hareketçiyi, hatta avukatı, ne zamandır kaybettirilmiş yakınlarının bulunması için oturma eylemi yapan yaşlı başlı kayıp aileleri fertlerini ite kaka, tartaklayarak gözaltına alırken, birçok basın mensubunu yasaları çiğneyerek geri püskürtmeye, görevlerini yapmalarını engellemeye çalışırken, İstanbul'a gelmiş "6 milyar dünyalı"nın bir kısmı da bütün bunları yalnızca izleyerek, sessiz ve tepkisiz kalarak polisle düpedüz işbirliği yapmış oldu, ortaklık kurmuş oldu bir bakıma! Faşizan saldırı hayhuyu içinde yaptıkları protesto eylemleri son derece cılız kaldı, onca hengamenin içinde dağıldı, kayboldu gitti.

İranlı Kürt Zeynep Hanım...

Zeynep de ülkesindeki yerleşik rejimin sayısız "insanlıkdışı uygulama"larına karşı çıktığı için bu rejim tarafından aforoz edilmiş ve öldürülme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığından ailesiyle birlikte ülkesinden kaçmış birçok İranlı kadından sadece biri. Yarı Kürtçe, yarı Türkçe sohbetimiz sürerken cin gibi, dünya tatlısı iki küçük oğluyla da tanışıyoruz. 13 yaşındaki Serkavut ile 12 yaşındaki İva'yla şaşıracaksınız ama, politik bir sohbet tutturuyoruz bir ara. Ne kadar politikler. Oysa yaşları ne kadar küçük!.. (Daha sonra bütün ailesiyle yakından tanışma imkanı bulacak ve öyle bir ailenin çocukları olarak bunun aslında oldukça doğal bir gelişme olduğunu anlayacaktım.)

Zeynep, buruk da olsa gülümseyerek beni evlerine davet etti. (Bilir misiniz acılı gülümseyişleri, acılı tebessümleri bilir misiniz? Çok acı çekmiş, çok şey yaşamış, hayatı acıya karılmış insanlara ait bir şeydir bu; anlayabilecek, hissedecek kadar duyarlıysanız içiniz acır, yüreğinizi acıtır...)

Başbaşa geçirdiğimiz bir iki saatlik renkli bir gezintiden sonra Serkavut ve İva'yla artık arkadaş oluyoruz. Kentin gecekondu bölgelerinden biri sayılabilecek bir mahallesindeki evlerini çocukların tarifiyle buluyoruz. Türkçeyi epey öğrenmişler. Anne babalarına oranla çok iyi konuşuyorlar. Anne Zeynep Hanım, bizi karşısında görünce sevinçten, heyecandan nasıl ağırlayacağını şaşırıyor adeta...

'Yeryüzünde bir sürgün' olmak...

Baba Ahmet ve artık aileden olmuş iki delikanlı önceleri biraz temkinli yaklaşıyorlar. Ürkek ve içlerine kapanıklar. Tedirginliklerini çok iyi anlıyorum. Sürekli polis gözetimi altındalar. Her akşam polise gidip imza vermek zorundalar. Türkiye'de cirit atan İran ajanlarının kıyıcı gölgesi de cabası... Bu güvensizlik konuştukça, tanıştıkça çözülüyor yavaş yavaş. Buzlar eriyor. Yerini birbirlerini çok iyi anlayan, hisseden insanların dostça samimiyeti, muhabbeti alıyor. Söz'den, ÖDP'den bahsediyorum. Heyecanlanıyorlar. Çok iyi tanıyorlar çünkü Söz'ü de ÖDP'yi de. Fakat Söz'ü her bayide bulamamaktan, ÖDP'nin de buradaki örgütünden haberdar olamamaktan yakınıyorlar. BSP'ye sempatileri çok yoğun. Çünkü Türkiye'ye ilk gelişlerinde onlara en çok sahip çıkan BSP olmuştu. ÖDP'nin biraz ilgisiz kaldığından sitem ediyorlar. (Bu ailelerin üç aylık oturum izni bitti. Şimdi yeniden İran'a iade edilmeleri söz konusu. BM inanılmaz bir duyarsızlık gösteriyor. Onları "siyasi mülteci" olarak bile görmüyor. Türkiye ise bu kez kararlı görünüyor. Üç aylık ikamet iznini uzatmayacak gibi... Oysa İran'a iade edilirlerse onları bekleyen şey "idam" olacak büyük olasılıkla. Bunu çok iyi biliyorlar ve İran'daki PKK'lılarla takas edilerek İran'a gönderilirlerse bunun göz göre göre bir cinayetten farksız olmayacağını savunuyorlar. Haksız da değiller...)

Zeynep, "dost" olduklarına artık yürekten inandığı konuklarını öbür odaya çağırıyor. Meğer kaşla göz arasında geleneksel İran yemeklerinden oluşan bir yer sofrası hazırlamış. Kalabalık bir aile olarak hep birlikte bu basit, ama müthiş bir tat veren yer sofrasına oturuyoruz. Ne kadar hoş, ne kadar samimi her şey... Belirgin bir yoksulluk, ama bir o kadar da belirgin bir temizlik, bir çağdaşlık hakim aylık kirası iki milyon olan evlerine. Duvarlarında rock veya pop müzik yıldızlarının posterleri var. 18 yaşındaki Avat'ın sağ kulağında minicik bir küpe. Sosyal yönleri hayli gelişkin, diyalogları son derece çağdaş, açık. Sosyalizmi benimsemiş olmaları anlaşılır bir şey; fundamentalist bir zihniyetin onları dışlaması, istememesi kadar anlaşılır... Çalışma izinleri yok. Baba Ahmet kalp hastası. Çalışamıyor. Yalnızca anne Zeynep ve iki küçük oğlu Serkavut ile İva kaçak olarak çalışıyorlar. Toplam aylık gelirleri 4-5 milyon civarında.

Yemekten sonra oturma odasına geçiyoruz yeniden. Zeynep mutfakla oturduğumuz oda arasında mekik dokuyor. "Yengeciğim" diyorum, "bizi çok mahcup ediyorsun ama. Ben sadece sohbet etmeye geldim sizinle..." Gülümsüyor. "Olsun" diyor, "misafirimiz değil misiniz?.." Geleneksel İran misafirperverliğini tadıyoruz. Yemekten sonra dut ve çeşitli meyveler sunuyorlar bize. Artık giderek yerleşen karşılıklı güvenin getirdiği sımsıcak, heyecanlı ve koyu bir sohbet var aramızda. Saatler hızla geçiyor, sezdirmeden. (Kalktığımızda gecenin bir buçuğunu geçmişti.)

Soluk soluğa bir kaçış

Kuzey Irak ile İran'ın Kuzey Batı'sına düşen bir sınır bölgesinde, Mahabbat'ta yaşıyorlarmış. Ekonomik durumu gayet iyi bir tüccar olan Ahmet'le Zeynep ilk görüşte vurulmuşlar birbirlerine. Zeynep'in ailesinin de ekonomik durumu iyi. Ama ailesi, yine de vermek istememiş onu Ahmet'e. Sonunda kaçırmış Zeynep'i. Evlenmişler. 7 çocukları olmuş. Liseyi bitirdikten sonra Peşmergeler'e katılan en büyük çocuk Lokman, yakalanıp Urmiye Deniz Siyasi Cezaevi'nde yatmış 5 yıl. Serbest bırakıldığında tekrar devam etmiş mücadelesine KDP (Kürdistan Demokrasi Partisi) saflarında. Kürdistan ismindeki ikinci çocukları da (Lokman'dan hemen sonra doğmuş bu kızları) sırf KDP'li olduğundan epey baskıya maruz kalmış. Üçüncü çocukları Peyman, halen Irak Kürdistanı'nda Peşmerge. Dördüncü çocukları Şeyda ise İran'da. Evli, bir kız çocuğu var. "Aramızda siyasete girmeyen tek kişi de o" diyor Ahmet Bey gülümseyerek.

Türkiye'ye Avat, Serkavut ve İva ile birlikte kaçmışlar. Baba Ahmet Bey, Mahabbat'taki zengin yaşamlarını, muhalif olduğu için defalarca alındığı hapiste gördüğü işkenceleri anlatıyor. Yine içeride olduğu bir dönemde bulduğu bir çarşaf sayesinde nasıl kaçtığını, Urmiye'deki bir tanıdıklarına ulaşıp ailesiyle buluşarak Türkiye'ye nasıl vardıklarını anlatıyor: "Türkiye -İran sınırındaki kaçakçılarla bir meblağ karşılığı anlaştık. Bizi at sırtında ulaştırdılar Türkiye'ye. Dağlarda geçen yorucu, heyecanlı, zor ve tehlikeli bir yolculuktu. 1994'ün Haziran'ında bir sabah vakti ulaştık Ankara'ya. Paralı refakatçilerimiz bizi Çankaya'da BM'in giriş kapısında bıraktılar. BM yetkilileri, sorgulamadan sonra bizi polise teslim ettiler. Üç ay Ankara'da kaldık. Her üç ayda bir, talebimiz üzerine oturum hakkımız bir üç ay daha uzatılıyordu. Bir yılımız dolunca ikamet hakkımız sona erdi. Türkiye'de birbirimizi bulup birleştiğimiz bizim gibi diğer İranlılar'la birlikte BSP'ye gittik. İran'a dönmek istemiyorduk. Oturma eylemi yaptık. Polis, bize Ankara dışına, bu kente gelmemiz şartıyla üç ay daha oturma izni verdi. Şimdi bu iznimiz de doldu. Biz burada mahkum gibi yaşıyoruz. Türkiye'den ve Türkiye halkından çok memnunuz aslında. Ama BM'in bir an önce insancıl bir çözüm yolu bulmasını bekliyoruz..."

Burada 24 saatlerinin nasıl geçtiğini soruyorum. Manidar bir tebessüm kaplıyor Ahmet Bey'in yüzünü. İçini çekerek "Burada bir 24 saatimiz sanki 24 yıl gibi ağır geçiyor" diyor sonra.

Sen Mahabbat'taki onca malını, mülkünü, akrabalarını bırak, inanılması güç bir mücadele sonunda, yabancısı olduğun, hiç bilmediğin, tanımadığın, sadece kendine biraz olsun yakın bulduğun Türkiye'ye gel. Burada da sürekli bir endişe, korku ve polisle ajan gölgesi altında yaşamaya çalış. Yoksul, zor, acı bir serüvene sancılı bir yaşam sürmeye çalış üstelik. Düşünceni açıkça ifade ettiğin için, yüksek sesle düşündüğün için. Normal bulmadığın, benimsemediğin bir düzene karşı çıktığın için. Mesela "solcu" olduğun için. "Değer mi?" diye sormasın kimse. Onların yüzüne bakmanız yeterli çünkü...

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Habitat vadisi, Beyoğlu ovası

"Bu yazıdaki olayların, yer, kişi ve cisim isimlerinin gerçekle zerre kadar ilgisi yoktur. Hepsini ben uydurdum, iyi mi?"
Altay Martı

Geçen cuma dergimizin verdiği muhteşem yemeğe katıldım. Nasıl geçtiğini sorarsanız kısaca anlatayım. Biletli misafirler kendilerince yiyip içtiler, biz SÖZ elemanları ise üvey davetliler olarak en arkalarda bir masada geleneksel açlık grevimize devam ettik. Çünkü mezeler bir rezaletti ve içkinin de bir sınırı vardı. (Her şeyin bir sınırı olduğu gibi... Örnek: Nusret Bey ömür boyu DGM Başsavcısı olarak kalamadı. Sonuç: Bütün Kürtler cezaevine konulamayacak).

Bense garson çocuklardan birine Süleyman Bey'in kartlarından birini uzatıp istediğim kadar içtim. Kartta şunlar yazıyordu: "Hamili kart yakınımdır. Neyi zıkkımlanmak istiyorsa getirin." Bu yüzden şanslıydım. Ha babam rakı götürdüm. Fondip, şerefe, noş!

Yalnız burada bir gerçeğin üstünü çizmek istiyorum. (Salak önemli şeylerin altı çizilir, üstü değil. Tüh bu işi de beceremedin!) Ben içince sapıtıyorum. Haddinden fazla hırçınlaşıyorum. Ertesi gün ayıldığımda akıl almaz bir suçluluk duygusu dolaşıyor içimde. Bir müddet oturup akşam olanları hatırlamaya çalışıyorum. Olaylar bir film şeridi gibi geçiyor gözlerimin önünden. Ohoo! Yine dağıtmışım. Aşırı bir saldırganlık, kişi tanımazlık, kabalık ve hatta küfür var. Uzunca bir süre utanıyorum. Çok kızıyorum kendime. Sonra da oturup normalde halis muhlis bir adam olan kendimin niçin o denli fazla içtiğini ve neden sağa sola öfke çıkarmaları yaptığını düşünüyorum. Vardığım sonuçlar şunlar:

1– Özel hayatım işçi memurların hayatından berbat.

2– Uyumsuzluk var. Bir Allah'ın kırosu olarak ben eskiden yaşamış olduğum toprak-larda konukseverliği, paylaşmayı ve masumiyeti öğrenmiştim. İnsan insana değer verirdi, saygı gösterirdi. Burada, İstanbul'da ise devleti, iktidarı reddetmesini bilen, muhalif kimliklerini bir var oluş, bir onur gibi taşıyan birçok insanın çok yaralanmış olduğunu ve dolayısıyla iletişim kurmakta bocaladığını, herkesin kendi içine, kendi yalnızlığına farkında olmadan çok daha fazla anlam yüklediğini gördüm. İki üç gün aynı masada oturup dertleştiğiniz insan birkaç gün sonra selam bile vermeden yanınızdan geçip gidiyor. Ortalık Suzan Avcı, Önder Somer, Erol Taş, Bilal İnci'den geçilmiyor. Oysa ben Ahmet Mekin ruhlu bir insanım ve diğerlerine oranla karakter oyuncularından en çok Aliye Rona'yı takdir ederim.

3– Yenilgi çok muhteşem olmalı. İnsanın kulakları çok geç düşmeli. İçi kurumuş, sevgisiz kalmış, bir küçük çocuk başını bile okşayamayacak denli tükenmiş ve hala yaşamı kocaman laflarla sürdürmeye çalışan dönme-miş solcular, geçmişine küfreden fırıldaklar, Kürtlüğünü inkar eden dağ Türkleri ve sanata sırtını dönenler!.. Herhalde farkında olmadan bu insanlara kızıyorum.

4– Bir de içinden geçtiğimiz yakıcı, kuşatıcı ve boğazına kadar lağım dolu bir süreç var. Görünen devlete de onun çok gerilerindeki sinsi devlete de yüz vermemek, kurcalamak, didiklemek, sorgulamak! Bunlar sizleri yorduğu kadar beni de yoruyor.

Sonra ne oluyor? Saatli bomba gibi sokaklarda dolaşan Hazım Ruhi üç–dört kadeh atınca... Booom! İnfilak! Öfke var. Daha doğrusu oradaki öfke değil be! Mutsuzluk var orada, gittikçe büyüyen mutsuzluk!

Neyse traşı keselim. Dikkatli okur ilk kez çok öznel bir yazı yazdığımı görmüştür; hatta "bize ne lan senin içkinden, fışkından" diyebilir. Ancak ben şu kadarını söyleyeyim, müthiş sıkıntılar içindeyim. Bunları yazmasam, ruhumu toparlayamazdım. Yine de sayfa işgali için özür!

Şimdi "su akar güldür güldür, gel biraz beni güldür" faslına geçiyoruz.

"Söz"ün yemeğini ufak tefek kazalarla atlatıp evime gittiğimde vakit gece yarısını geçmişti. O saatte gece bekçileri, berduşlar, travestiler, işkembeciler ve Habitat kapılarını bekleyen polislerle sohbet edecek halim yoktu. Doğruca eve gitmeyi uygun buldum.

Ertesi gün uyanıp geleneksel sorgulamamı yapıp kendimi didik didik ettikten sonra dışarıya çıktım. Coğrafyamıza yeni şekil verilmiş ve Habitat vadisi diye bir yer uydurmuşlardı. (Büyüklerimiz çok akıllı, ama benim de kafam biraz çalışır.) Örneğin TBMM'ye "Ankara Ormanı" denebilir. Neden? Hem çevresi ağaçlıklı, hem de Meclis'te bir zamanlar kendisine "Otel ayısı" diyen Mustafa Taşar var. Devam ediyorum. Vatan Caddesi'nde, Şube'nin bulunduğu alana güzel bir isim buldum. "İşkence ovası". Bir tane de Doğu'ya. Biliyorsunuz, oralarda "Balıklı göl" vardır, "Van gölü" vardır, bunca zahmetinizden sonra niçin bir de "Kan gölü" olmasın? Maksat coğrafyaya katkı olsun. Fena mı?

Habitat vadisine doğru gelirken yollarda birçok Vahşi Batı kovboyuyla karşılaştım. Polisler kalkanları, copları ve ille de insanın içini ürperten bakışlarıyla içeride memleketimiz için çok önemli tartışmalar yapan altı milyar dünyalı ile, iki milyar Jüpiterliyi koruyorlar, vadinin etrafında sinek uçurtmuyorlardı. (Sineklerin çaresizce varoşlara, gecekondulara doğru yön değiştirdiklerine bizzat şahit oldum.) Hem sonra trafik düzenlemesi yapılmış, yollara çeki düzen verilmişti. Örneğin Topkapı'ya Gebze üzerinden rahatlıkla gidebildiğiniz gibi, Üsküdar'a gider iken de alabiliyordu bir yağmur! Birden gözüm beş altı ufak kamyonete takıldı. Her önüne gelene yol soruyorlardı.

Biraz daha yaklaştığımda durumu anladım. Bunlar göç edenlerdi. Dört aile Tunceli'den gelmiş ve Alibeyköy'ün nerede olduğunu sorarken, Diyarbakırlı bir Ermeni aileyle, Mardin'den bir Süryani aile ise yurtdışına gitmek için havaalanının nerede olduğunu öğrenmek istiyorlardı. Halkım ne yazık ki leyleklesmiş, kırlangıçlaşmış ve çareyi sıcak ülkelere göç etmekte bulmuştu.

Dilimde bir Sri Lanka türküsüyle yoluma devam ettim: "Ferman padişahın, dağlar bizimdir." İstiklal Caddesi'ne geldiğimde mahşeri bir polis kalabalığı ile karşılaştım. Polisler beden eğitimi dersindelermiş gibi rap rap, uygun adım marş yürüyorlardı caddenin ortasında. Polislerden birine yaklaşıp başımı koruyarak (refleks olarak cop çekiyorlar abi, neme lazım) çok kibar bir şekilde sordum.

– Afedersiniz memur bey, ne oluyor acaba memlekette?

– Görüntüyü bozuyorlar sevgili vatandaş. Başıboş köpekler, tinerci çocuklar, şarapçılar, travestiler, homoseksüeller, yazarlar ve çizerler, İHD üyeleri, ÖDP'liler, KESK üyeleri, kayıp anneleri ve diğer tüm devrimciler! Bunlar görüntüyü bozuyorlar... Oysa bizim ülkemiz atmış beş kanallı, flat square, renkli bir televizyon gibidir. Sesi de iyidir, görüntüsü de.

– Bu televizyon benzetmesini çok tuttum abi. Peki uzaktan kumandalı mı?

Daha ben soruyu sorar sormaz sekiz on polis karate yapıp altı dişimle kolumu kırdı. Yok abi, polisle vatandaş bi türlü yakınlaşamıyor.

İnleye inleye yoluma devam ettim Birazdan polisler dolmuşlara doldurdukları birçok eylemciyle uzaklaşıp gitti. Bütün araçlar kullanılıp yetmediği için bir–iki komiserin kamyoncularla pazarlığa giriştiğini gördüm. "Yük ve eşya" taşıyan kamyonlarda bir sürü memur, anne, partili ve genç vardı. O arada iki polis tartışmaya başladılar:

– Salak mısın ulan. Şu aldığın adam Habitat'a gelen Afganistan delegesi.

– Ne bileyim abi. Şunun yüzüne baksana. Kavruk kuvruk. Bizim vatandaş zannettim.

– Peki şu Zenciyi niye soktun len kamyona?

– Kürt zannettim abi.

– Seni teşkilattan atmak lazım vallahi! Bu durumu üst makamlara rapor edeceğim.

– Yapma abi, çoluk çocuk, ev kirası, elektrik, su parası... Ömrümde Kürt görmedim, herhalde böyle Arap bi şeydir dedim.

– Tüh, senin beynini yıkamışlar be!

– Yoo, olmadı böyle bir şey. Kim, ne zaman yapabilir ki! Köyümden çıktım, bir–iki okul, sonra polis koleji. Hiç böyle bir şey yapan olmadı vallahi!

İHD ve ÖDP il binalarıyla, Mezopotamya Kültür Vakfı binası abluka altındaydı. İçeride birçok insan mahsur kalmıştı. Çevrede dolaşan ne kadar insan varsa gözaltına alınıyordu. Polisler tam bir cinnet halindeydi. Yedisinden yetmişine herkesi karga tulumba topluyor, bu da yetmiyormuş gibi gazetecilere saldırıyorlardı. Arada bağırıp çağıran beyaz saçlı bir amire rastladım:

– La ne biçim kazatacısınız siz! Elalemin gavuruna bizi rezil mi edeceksiniz. Çekmeyin kardaşım. Yazmayın kardaşım. Çok ayıp valla!

Birazdan olaylar durulur gibi oldu. Polis, Vazife ve Selahiyet Kanunu'nu başarıyla uygulamış, bir vatan toprağı olan İstiklal Caddesi'ni göğsünü siper ederek savunmuştu. Bravo! Sonra da cadde boyunca belirli aralıklarla yerleştirilen müzik grupları çalıp söylemeye başladılar. Türk sanat musikisi, kemençe ve kabak kemane musikisinin yanı sıra davul zurna da vardı. Senegalliler, Burkina Fasolular, Norveçliler ve Kanadalılar bu çalgılar ve müzik ziyafeti sayesinde ülkemizi daha çok sevecekleri. Oysa bana kalırsa kendimiz çalıyor, kendimiz oynuyorduk. Yazık!

Akşam eve gittiğimde pek huzurlu değildim. "Rakı şişesinde balık olmak"tan vazgeçmiştim artık. Oturdum süt içtim ve dilim yandı. Takdir–i ilahi işte!

Aydın, Sakarya, Buca, Konya, Diyarbakır, Ceyhan, Suruç, Urfa, Malatya, Maraş, Mardin, Adıyaman, Gölbaşı (Adıyaman), Gemlik, Erzurum, Tokat/Zile, Bolu/Kıbrıscık, Ağrı, Antep, Batman, Eskişehir, Bayrampaşa, Çanakkale, Antakya, Bursa, Bartın, Van, Gebze, Sakarya, Elbistan, Elazığ, Ankara Merkez Kapalı.

Cezaevlerinde ölümler olmasın. Keyfi uygulamalar ve hukukdışı genelgeler son bulsun. Bir kez daha sesimizi haykırmak için bugün saat 13.00'ten itibaren Cuma saat 18.00'e kadar bu amaçla bir günlük açlık grevine başladığımızı tüm kamuoyuna duyururuz.
13. 6. 1996

Av. Ercan Kanar (İHD İstanbul Şube Başkanı)
Filiz Koçali (ÖDP İl Yönetim Kurulu üyesi)
Ahmet Cihan (HADEP Parti Meclisi üyesi)
Av. İsmet Ateş (Toplumsal Hukuki Araştırmalar Vakfı Başkanı)
Av. Mustafa Üçdere (ÇHD İstanbul Şube Başkanı)
İsmail Sarıoğlu (BEK-SAV Başkanı)
Faysal Özçiftçi (KESK Genel Sekreteri)
Yusuf Çetin (SİNESEN Genel Sekreteri)
Nuray Şen (MKM Başkanı)
Orhan Aydın (Sanatçı)
Cezmi Ersöz (Yazar)
Halil Ergün (Sinema Sanatçısı)
Jülide Kural (Sanatçı)
Zeki Demirkubuz (Sanatçı)
Suna Aras (Sanatçı)
Tuncay Akdoğan (Sanatçı)
İlkay Akkaya (Sanatçı)
Ferhat Tunç (Sanatçı)
Sezai Sarıoğlu (Gazeteci-Yazar).

'Güzel olan hiçbir şey hülasa edilemez'

Sezai Sarıoğlu

Sevgili İnsan,

"Bize ne başkasının ölümünden demeyiz/ çünkü başka insanların ölümü/ en gizli mesleğidir hepimizin/ başka ölümler çeker bizi/ ve bazan başkaları/ ölümü çeker bizim için" (İ. Özel)

Söz (c)ezaevlerinden, söz içerideki aşkiyalardan açılmışken kıssası hisse, hissesi kıssa olan bir mektup yazmak istedim bize...

"Güzel olan hiçbir şey hülasa edilemez" (Valery)... Aşkiyalar gibi...

Söz (c)ezaevlerinden açılmışken, söz, söz ölüm sınırında olanlardan, kötü huylu anılardan, beraber yürünen ve unutulan voltalardan, tek tip direnişlerinden açılmışken, ölüm oruçlarından, "kiraz zamanı" şarkılarının söylendiği hissesiz düşlerimizi paylaştığımız komünlerden söz edeyim size...

Dillerin, bedenlerin, hatıraların, fotoğrafların, aşkların, aşıkların sustuğu bir çağda biliyorum bu mektup kolay anlaşılmayacak. Olsun. Yine de yazmalıyım...

Söz ölüm sınırındaki aşkiyalardan açılmışken, uygunadım devlet dersine uyum sağlayanlardan, unutmanın mesaisini yapanlardan, bizimkilerin uğramayacağı başka sokaklara, caddelere taşınanlardan, en uzaklara tayin isteyenlerden almış başını giden unutmalardan, cezaevlerine yazılmayan göndermesiz mektuplardan, gidilmeyen görüşlerden, telefon defterinden ismi silinmiş cezaevi arkadaşlarından söz edeyim size...

"– yalnızlığın adresi değişti, yine de bu kadar değiliz

repliklere bak, telgrafın tellerinde kuşlar da var

söz kuşlardan açılmışken, elde var kuşlar"...

Söz gelmelerden açılmışken, söz gelmek bilmeyen gitmelerden açılmışken, sıraiçi bir yüreğe göndermek istediğim mektuptan, anonim bir açlıktan, direnişe katık olarak söylenen solo ve koro bir şarkıdan söz edeyim size... İnsan vaktiydi, açlığa yatanlar bana, sana, ona, bize, size onlara rağmen hiçülke'ye doğru akıntıya yürek çekiyordu... Sabaha karşıydı, çiçeklerin hiç mi hiç sevmediği zamanlardı, aşkiyalar uyumuyor, zabitler de uyumuyordu...

"Güzel olan hiçbir şey hülasa edilemez"... Aşkiyalar gibi...

Herkesin yüreğinin düğmesini bizimkilere inceayar yapması gereken saatlerdi... Kuyuya düşen çocuk, açlıktan değil "insansızlıktan", "unutulmuşluktan" ölmek üzereydi...

"– kötülüğün adresi belli, yine de bu kadar değiliz

denize bak, Behrengi'nin küçük karabalıkları da var

söz balıklardan açılmışken, elde var balıklar"...

Söz unutulmalardan açılmışken, söz bir fiskesi pir yaralayan dost darbelerinden açılmışken, Halik'e değil Balık'a göndermek istediğim istediğim bir mektuptan söz edeyim size.

Birileri ora'da iklimleri ayartıyordu, birileri sokakları, köyleri, nehirleri, dağları söküyordu; birileri çocukların gözbebeklerindeki ham meyvayı çalmaya çalışıyordu, birileri aşkiyaları ölüme zorluyordu (c)ezaevlerinde...

"Güzel olan hiçbir şey hülasa edilemez"... Aşkiyalar gibi...

Sabaha karşıydı, Che yüzlü çocukların ağızlarında leylak çiğneyerek açlığa yattığı, rüzgarların bile utandığı ve usandığı saatlerdi...

Söz harp tacirlerinden açılmışken, söz kurşun asker mesellerinden açılmışken, şark'tan garba, garp'tan şarka göndermek istediğim miktarı kafi bir hüzünden, bir albümden diğerine ölücüklerin boyalarının geçtiği kirli savaştan söz edeyim size...

Bu mektubu kaçırırsan... Bu eli unutursan... Belki de ölür açlığa düşen çocuk... Belki de ölür aşkiyalar...

Bu mektubu okumazsan, insanı devletin gövdesinde tanımlayan çağa kaydolursun...

Sonrasında şairin dediği olur elbet; "zarif ihanetler", "kaypak ilgilerin" nesnesi insansılardan oluşan bir varmış bir yokmuş hüzünler...

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul Tel: (0212) 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: Biryay